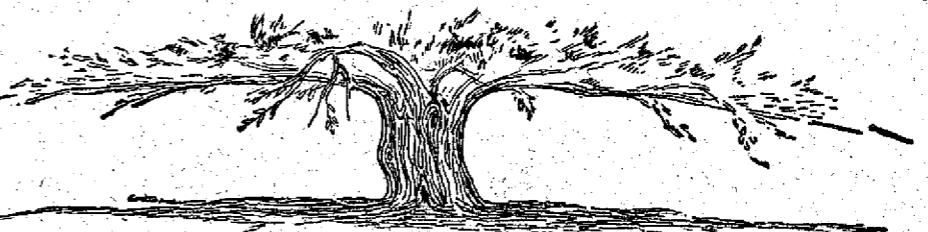

ΜΝΗΜΕΙΟΝ Ν. ΖΑΡΙΦΗ
ΕΡΓΟΝ Α. ΣΩΧΟΥ

ΠΑΝΔΑΘΗΝΑΙΑ

ΕΤΟΣ Δ'.
15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1904

Ο ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Αφ' δον ἀπὸ τὴν βιαίαν λαϊκήν ἔξεγερσιν ἀνετράπησαν τὰ τιμαιωτικὰ καὶ φεουδαρχικὰ μεσαιωνικὰ συστήματα, ἀνεγνώσθη γενικῶς, ὡς ἀρχὴ θεμελιώδης ἡ ἴση καὶ δικαία διανομὴ τῶν δημοσίων βαρῶν μεταξὺ τῶν πολιτῶν. Τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν δοποίαν ὁ λαὸς κατέβαλλε τὸ χρῆμα διὰ τὰς δημοσίας ἀνάγκας, οἱ εὐγενεῖς ἐπρόσφεραν τὸ αἷμα τῶν διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος καὶ οἱ κληροικοὶ ἀνέπειπαν τὰς δεήσεις διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν, διεδέχθη ὁ αἰλὼν τοῦ ὑγιοῦς δημοκρατικοῦ πνεύματος κατὰ τὸν δοποῖον ὅλοι, τέκνα τῆς αὐτῆς πατρίδος καὶ ἵσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου, περιβάλλονται μὲ τὰ αὐτὰ δικαιώματα καὶ ὑπόκεινται εἰς τὰς αὐτὰς ὑποχρεώσεις. "Ολοὶ διὰ τοῦτο χωρὶς ἔξαιρεσιν ἀπολαμβάνοντες τῶν ἀγαθῶν τῆς κοινωνίκης δργανώσεως συνεισφέρουν εἰς τὰς δημοσίας ἀνάγκας ἀναλόγως τῶν δυνάμεων των. Κατὰ τὴν ἀρχὴν αὐτῆν, τὴν δοποίαν παρεδέχθη καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Σύνταγμα, ἡ φορολογία πρέπει νὰ είνει δικαία, ἐπιβαρύνουσα κάθε φορολογούμενον ἀναλόγως τῶν πόρων του. 'Αλλ' ὅσον ἀπλά κατὰ θεωρίαν είνε τὰ συστατικὰ ἀρτίας φορολογίας, τόσον δυσκολώτερα κατορθώνονται εἰς τὴν πραγματικότητα. Δύσκολον είνε νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ δικαιοσύνη εἰς τὴν φορολογίαν. Δυσκολώτερον ἀκόμη νὰ ἔξαριθωθῇ ἡ οἰκονομικὴ δύναμις κάθε φορολογουμένου καὶ ἀναλόγως αὐτῆς νὰ ἐπιβληθῇ ὁ φόρος. Δικαιούντη εἰς τὴν φορολογίαν δὲν σημαίνει ἀπλῶς ὅτι κάθε πολίτης ἀναλόγως τοῦ κεφαλαίου του ἡ τοῦ εἰσοδήματός του συνεισφέρει καθ' ὁρισμένον ποσόστον εἰς τὰ δημόσια βάση. "Ολα τὰ κεφάλαια δὲν είνε δμοίως παφαγωγικά. "Ολα τὰ εἰσοδήματα δὲν ἔχουν πηγὴν δμοίας διαρκείας καὶ σταθερότητος. Πρέπει διὰ τοῦτο, εἰς τὸ πνεῦμα τῆς δικαιοσύνης νὰ νοηθῇ διτὶ λαμβάνονται ὑπὸ δψιν ὅλαι αἱ εἰδικαὶ περιστάσεις μὲ τόσην ἀκρίβειαν καὶ εὐδύτητα ὑπολογισμοῦ, ὥστε ὁ φόρος, ἐπιβαλλόμενος εἰς τὰς διαφόρους κοινωνικὰς καταστάσεις, νὰ μὴ τὰς διαταράσσῃ, ἐπιβαλλόμενος δὲ εἰς ἐμπόριον, βιομηχανίαν, πλούτον δποιονδήποτε νὰ μὴ ἀναστέλλῃ τὸν φυσικὸν δρόμον των. Δικαιούντη ἐπίσης ὅσον καὶ πρακτικὴ ἀνάγκη είνε ὅπως ὁ φόρος μὴ ἐπιβαρύνῃ τὸ παφαγωγικὸν κεφάλαιον, ἀλλὰ τὸ καθαρὸν εἰσόδημα πάσης προσόδου καὶ ἀναλόγως τῆς πηγῆς αὐτῆς. "Απὸ τὰς ἀπλᾶς καὶ στοιχειώδεις αὐτὰς σκέψεις ἐγεννήθη ἡ ἰδέα τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ καθολικοῦ εἰσοδήματος. Ο φόρος αὐτος θεωρεῖται συνήθως διτὶ είνε νεωτερισμός, προϊὸν τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ. Δὲν συμβαίνει δμως τοῦτο εἰς τὴν πραγματικότητα. "Εκατονταετοίδης ὅλας πρὸ Χριστοῦ ἐπενοήθη καὶ ἐφημδόθη ὁ φόρος ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος.

"Ατελῶς τὸν φόρον ἐπὶ τοῦ ἀκαθαρίστου εἰσοδήματος ἀνευρίσκομεν εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀγρίους, εἰς τὸ μερίδιον τῆς θήρας καὶ τῆς ἀλιείας, τὸ δποιον ἔδιδαν εἰς τὸν ἀρχηγὸν των καὶ εἰς τοὺς νομάδας λαούς, εἰς τὸ μερίδιον τὸ διδόμενον εἰς τὸν γενάρχην των.

Εἰς τὴν πρώτην βαθμίδα τοῦ πολιτισμοῦ ἀνεύρισκομεν τὸν πραγματικὸν φόρον ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος ἐκ τῶν καρπῶν τῆς γῆς, τὴν δεκάτην.

Οι Ἐβραῖοι ἐπόρσφεραν τὴν δεκάτην εἰς τὸν
Λευίτας, ὃς ἀναγνώρισιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ
Ὑψίστου. (Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα
αὐτῆς). Ἐθέρῳδον αὐτοὺς ὃς ἐπικαρπωτὰς τῆς
ἱδιοκτησίας τοῦ ἀληθινοῦ Κυρίου (Λευΐτ. 25.
23.) Ἡ δεκάτη ὑπῆρχε καὶ εἰς τοὺς Ἀθηναίους
διδομένη ὑπὲρ τῶν ιερέων. Ἐκτὸς τῆς δεκάτης εἰς
τὰ ἔσοδα τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων κατελέγοντο ὁ
φόρος τῶν συμμάχων, τὰ εἰσοδήματα τῶν δημο-
σίων κτημάτων, τῶν μεταλλείων καὶ δρυχείων, αἱ
ἀποδόσεις τῶν τελωνείων καὶ τὸ προϊὸν τῶν
προστίμων. Φόρος ἐπὶ πλέον ἔχων ἀμεσωτέραν
σχέσιν πρὸς τὸν φόρον ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος
ὑπῆρχεν ὁ ὑπὸ τοῦ Σόλωνος συστηθεὶς διὰ τοῦ

δποίουν οἱ Ἀθηναῖοι διηροῦντο εἰς τέσσαρας κατηγορίας ἀναλόγως τοῦ εἰσοδήματος καὶ ἐπεβαρύνοντο κατὰ φόρον προοδευτικὸν ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος, τούτου. «Τίματα ἔστι τέτταρα. Πεντάκοσιομεδίμινων, ἵππεων, ζευγιτῶν, θητικῶν. Οἱ μὲν πεντακοσιομεδίμινοι ἐκ τῶν πεντακοσίων μεδίμινων ὑγρὰ καὶ ἔνορὰ ποιεῖν κληρθέντες, ἀναλίσκουν εἰς τὸ δημόσιον κατὰ τάλαντον. Οἱ δὲ τὴν ἵππαδα τελοῦντες, ἐκ μὲν τοῦ δύνασθαι τρέφειν ἵππους κέκληνται, ποιοῦσι δὲ μέτρα τριακόσια, ἀναλίσκουσι δὲ κατὰ ἡμιτάλαντον, οἱ δὲ ζευγίσιον τελοῦντες ἀπὸ διακοσίων μέτρων καταλέγονται ἀναλίσκουσι δὲ κατὰ μυῆς δέκα, οἱ δὲ τὸ θητικὸν οὐδεμίαν ἀρχὴν ἀρχουσιν, οὐδὲ ἀναλίσκουσι κατὰ οὐδὲν» (Πολυδεύκης VIII 129—130). Οὗτος ὁ πῆρεν δὲ πρώτος προοδευτικὸς φόρος ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος ἐπιβληθεὶς μὲν ἐπιστημονικὴν ἐντέλειαν διὰ τῆς βοηθείας κτηματολογίου ἐτίσιως ἀναθεωρούμενον.

Ο φόρος δμως ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος κατὰ τὴν σημερινὴν ἀντίληψιν καὶ διατύπωσιν ἀνευρίσκεται εἰς τὰ παλαιὸν κείμενα τοῦ Κινέρωνος καὶ τοῦ Οὐδηπιανοῦ, εἰς τὸν κώδικα τοῦ Ἰουστινιανοῦ, εἰς τὸν κώδικα τοῦ Θεοδοσίου, καὶ ίδιως εἰς τὸ σύγκαμα τοῦ Σερβίου Τουλλίου ψηφι-

σεις το θυνταριόν του — περιπλέκεται στην απόδοση της φύσης με την απόδοση της λογοτεχνίας. Οι διαφορές στην απόδοση της φύσης και της λογοτεχνίας είναι τόσο μεγάλες ότι η μετατροπή της φύσης σε λογοτεχνία γίνεται με την απόδοση της φύσης στην απόδοση της λογοτεχνίας. Η φύση είναι ένα σύστημα που αποτελείται από μεριμνή, περιπλέκεται στην απόδοση της φύσης με την απόδοση της λογοτεχνίας. Οι διαφορές στην απόδοση της φύσης και της λογοτεχνίας είναι τόσο μεγάλες ότι η μετατροπή της φύσης σε λογοτεχνία γίνεται με την απόδοση της φύσης στην απόδοση της λογοτεχνίας.

Παρὰ τὰς δυσκολίας αὐτὰς κράτη τινὰ ἐφημοσαν τὸν φόρον τοῦτον χωρὶς βέβαια τὴν τελειότητα τὴν ὅποιαν προσύποθέτει ὁ φόρος ἀλλὰ κατὰ τρόπον ὃ διποῖς εἰς τὸ σύνολον δύναται νὰ

“Ολος δ σημειωνδς μηχανισμός τῶν νόμων χαρακτηρισθῇ ὡς ἐπιτυχῆς. Τὰ κράτη αὐτά είναι καὶ νομοσχεδίων τοῦ φύρου ἐπὶ τοῦ εἰσοδή- κυριών ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Πρωσσία. Καὶ τὰ

ράπτη δικαίως αὐτά, ίδιως ή Πρωσσία, δὲν ἔδειχθησαν τὸν φόρον, ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος ὡς ἑνίαιον φόρον ὅποις πρέπει νὰ είνε, ἀλλὰ τὸν ἕπειβαλαν μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους ἀμέσους καὶ ἐμ-
αμέσους φόρους. Καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν δικαίως αὐτῆς ὁ φόρος ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος καλῶς λειτουργῶν δύναται νὰ ἀποβῇ παράγων δι-
καιοσύνης, ἐὰν ἀφίνων ἀπρόσβλητα τὰ μικρὰ
εἰσοδήματα ἐπιβάλλεται κατὰ προοδευτικὴν ἀνα-
λογίαν εἰς τὰ μεγάλα, ὥστε νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν
σύστητα, τὴν δποιῶν παραβλάπτουν οἱ ἔμμεσοι
φόροι, ἐπιβαρύνοντες δυσαναλόγως τὰς λαϊκὰς
σάξεις. Υπὸ τῷ πνεύμα τοῦτο λειτουργεῖ εἰς
τὴν Ἀγγλίαν ὁ φόρος ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος.
Ἀντιδέτως εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὁ φόρος ἐπὶ τοῦ
εἰσοδήματος, καλούμενος ἔκει φόρος ἐπὶ τοῦ
αινητοῦ πλούτου, ἐπιβαρύνει καὶ τὰ μικρὰ εἰσο-
δήματα, ἐπομένως δὲν σιντελεῖ εἰς ἀποκατά-
στασιν ἴσορροπίας ἀλλ᾽ ἀποτελεῖ ἀπλῶς πηγὴν
ημισίων ἐσόδου καὶ ἔχει χαρακτήρα στενῶς τα-
μευτικόν. Τοιοῦτον περίπου χαρακτῆρα διατη-
ρεῖ καὶ εἰς τὴν Πρωσσίαν, ἀν καὶ εἰς τὴν
ώραν ταῦτην ὁ φορολογικὸς δρος είνε ἐλα-
ρρότερος.

Ανάγκη επί πλέον, διό νὰ υπάρξῃ δικαιοσύνη ίες τὸν φόρον τοῦτον, ὅπως ἐπιβαρύνωνται κατὰ αιχθοτέραν ἀναλογίαν τὰ εἰσοδήματα, τὰ δποῖα φοροέρχονται ἀπὸ ἀσταθῆ πηγὴν καὶ βαρύτερον εἰσοδήματα τὰ προερχόμενα ἀπὸ πηγὴν παίαν καὶ διαρκῆ.¹ Ἐλαφρότερὸν δηλαδὴ τὸ προϊὸν ἡς προσωπικῆς ἐργασίας καὶ βαρύτερον τὸ εἰσόδημα τοῦ ἐσχηματισμένου κεφαλαίου. Ὁ πολαρμβάνων ἔκ τῆς προσωπικῆς του ἐργασίας εἰσόδημα 5 000 ὀφεῖται νὰ ἀποταμεύσῃ διὰ οὓς κινδύνους εἰς τὸν ὄποιον εἴνε ἐκτενεῖμέος καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν γηρατείων, ἐνῷ δὲ ἔχων γάλογον εἰσόδημα ἀπὸ τὴν κινητὴν ή ἀκίνητον ὑπὸ περιουσίαν δὲν εὐρίσκεται εἰς τὸς αὐτὰς υπῆρχας, ἀπεναντίας χωρὶς νὰ ἐργάζεται ἔχει ἡσοφαλισμένον τὸ εἰσόδημα, καὶ τὸ κεφαλαίον είναι ἀκέραιον διὰ τὰς ἀποβλέπτους ἀνάγκας ου. Δύσκολον δῆμος είνε εἰς τὴν ἐφαρμογὴν ὃν φόρον νὰ γίνῃ ή διάκρισις τῶν πηγῶν εἰσοδήματος καὶ ἀναλόγως τούτων νὰ δοιθῇ τὸ ποσοστὸν τοῦ φόρου. Τὸ ἐλάττωμα μιᾶς τοῦτο τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος νε τόσον μικρότερον καὶ τόσον πλέον ἀνεκίσθητον δύον ἐλαφρότερος δ φορολογικὸς οος.

Εις τὴν Ἀγγλίαν συνήθως δὲ φορόλογικὸς
ος εἶνε ἐλαφρὸς περιστρεφόμενος εἰς τὰ 5^ο/_ο
ο. 1.25 ἔκαστην λίραν) καὶ ἐπιβαλλόμενος ἐφ'

του νὰ μὴ θέλῃ γὰρ καταστῆσῃ κοινῶς γνω-
στὸν τὸ εἰσόδημά του· εἰς τὴν περίπτωσιν αὐ-
τῆς τὴν δήλωσίν του ἀπευθύνει ἐνσφράγιστον
εἰς εἰδίκιον ἀνώτερον ὑπάλληλον δρκιοθέντα τὴν
τιθησιν αὐστηρᾶς ἔχεμυθίας. Οὗτος βεβαιώνει
καὶ εἰσπράττει τὸν φόρον καὶ ἀφ' ὅτου λει-
τουργεῖ ὁ φόρος οὗτος δὲν ἔδόθη ἐν κανὶ παρά-
δειγμα ἀκριτομυθίας τῆς ὑπηρεσίας.

Ἡ βάσις ἐπὶ τῆς δότοίς στηρίζεται ὁ φόρος ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἶνε ἡ δήλωσις τοῦ φορολογουμένου, ἔξελεγχουμένη ὑστερον ὑπὸ τῶν ὀργάνων τῆς ὑπηρεσίας. Ἀπεναντίας εἰς τὴν Πρωσσίαν προηγεῖται ἡ διοικητικὴ κατάταξις τοῦ φορολογουμένου ὑπὸ τῶν δημοσίων ὀργάνων κατόπιν ἐγγυτέρας ἐρεύνης τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ καὶ ἐπακολουθεῖ ἡ δήλωσις τοῦ φορολογουμένου εἰς τὴν περίπτωσιν κατὰ τὴν δότοίαν ἡ κατάταξις δὲν ὑπῆρχε δικαία. Ἡ διαφορὰ τῶν μεθόδων τούτων λόγον ἔχει τὸν ἐθνικὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν πολιτειακὴν ἀγωγήν. Αἱ Ἰδέαι τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ ἀτόμου εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἡ ἀντίληψις τῶν πρὸς τὴν Πολιτείαν ὑποχρεώσεων, ὁ ἀποτροπιασμὸς διὰ τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ἀπάτην, ἀρετὴ τῆς ἀγγλικῆς φυλῆς, ἐπέβαλον τὴν δήλωσιν τοῦ πολίτου ὡς τὴν πρώτην βάσιν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ φόρου. Ἀπεναντίας εἰς τὴν Πρωσσίαν ἡ καθολικῶς κρατοῦσα πειθαρχία, τὸ συγκεντρωτικὸν πολιτικὸν σύστημα, ἡ ἔξοικείωσις τῶν πολιτῶν πρὸς τὰς ἐπευμβάσεις τῆς ἔξουσίας ἀπῆτον, διὰ τὴν καλλιτέραν ἐφαρμογὴν τοῦ φόρου, τὴν διοικητικὴν κατάταξιν τῶν φορολογουμένων.

Εἰς τὴν Γαλλίαν δοφόρος ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος δὲν ἔφηριμόσθη ἀν καὶ δεκάδες νομοσχέδιων ὑπεβλήθησαν κατὰ διαιφόρους ἔποχάς καὶ σήμερον ἀκόμη σχετικὸν νομοσχέδιον εἶνε ὅποιος θελμένον εἰς τὴν γαλλικὴν βουλήν. "Ολαὶ αἱ προσπάθειαι αὐταὶ προσκρουόύσουν εἰς τὸν φόρον τὸν διποίον γεννᾶται εἰς τὴν εὐαισθησίαν τῶν Γάλλων ή ἰδέα τῆς ἀνακριτικῆς ἐπεμβάσεως τῆς διοικήσεως μέχρι τῶν ἀτομικῶν ὑποθέσεων καὶ συμφερόντων.

Ελνε βέβαια ἐπιμυητή ἡ ἔφαρμογή τοῦ φόρου
ἐπὶ τοῦ εἰσοδῆματος εἰς πᾶσαν χώραν, ἀφοῖ ἀπο-
καθιστῇ τὴν δικαιοσύνην εἰς τὴν φορολογίαν,
δίδει σημαντικάς ἀποδόσεις διὰ τὰς δημόσιας
ἀνάγκας, καὶ τέλος, εἰς περίπτωσιν προσωρινῶν
ἄλλ' ἀμέσων δημοσίων, ἀναγκῶν, εἴνε δὲ μόνος
φόρος, δὲ ὅποιος, αὐξανομένου τοῦ φορολογικοῦ
αὐτοῦ ὅρου, ἐπιβαρύνει κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ
ἡττον γενικῶς καὶ ὁμοίως τὸν φορολογούμενον.

τέσσαρα πέμπτα ή καὶ ἔτι πλέον τοῦ καθολικοῦ εἰσοδήματος. Τοῦτο διότι, ὅχι μόνον αἱ περισσότεραι ἐλληνικαὶ οἰκογένειαι διατρέφονται πράγματι μὲ ποσὸν πενιχρότερον τῶν 2,000 δραχμῶν ἐτησίως ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν λόγον ὅτι καὶ οἱ ἔχοντες κατά τι ἡ καὶ κατά πολὺ, — ἀναλόγως τῆς εὐσυνειδησίας τῶν — ἀνώτερον εἰσόδημα τοῦ ἐλαχίστου τούτου δρίου, θὰ κάμουν κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνακριβεῖς δηλώσεις, δπως ἀπαλλαγοῦν τοῦ φόρου, βασιζόμενοι εἰς τὸ δύσκολον καὶ ἐνίστε αὖδύνατον τῆς ἔξελέγξεως τοῦ εἰσοδήματός των.

Δεύτερον πρόσκομμα εἰς τὴν ἑφαδιογῆν τοῦ φόρου είνε δὲ κατώτερος δυστυχῶς βαθμὸς κοινωνικῆς καὶ πολιτειακῆς ἀγωγῆς ἐν σχέσει μὲ τὰ προηγμένα εὐρωπαϊκὰ κράτη. Τὸ δὲ λέθιον ἐπὶ πλέον σύστημα τῆς ἐνοικιάσεως τῶν φόρων ἤνοιξε χάσμα μεταξὺ λαοῦ καὶ Κυβερνήσεως καὶ ή καταβολὴ τοῦ φόρου δὲν θεωρεῖται ἐκπλήρωσις καθηκόντος πρὸς τὴν Πολιτείαν, οὔτε ἀπτὴ ἐκδήλωσις τῶν ὑπερτέρων ἰδεῶν τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης ἀλλὰ βάρος ἐπαχθές, τὸ δποῖον ἐπέβαλεν ή βίᾳ. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον εἰς τοὺς ἀμέσους φόρους, ὅχι μόνον δὲν ἔχομεν αὐξῆσιν ἀλλὰ πάντοτε σημαντικὰς καθυστερήσεις ἀπόδοσεως. Ήρθε δένα ἐτῶν οἱ ἀμεσοί φόροι ἔδιδαν 20 ἑκατομμύρια καὶ ἀφιναν καθυστέρημα περίπου 4 ἑκατομμύρια. Εἰς τὸ αὐτὸν ἀκριβῶς σημεῖον καὶ κατὰ τὴν ἀπόδοσιν καὶ τὴν καθυστέρησιν εὑρίσκονται οἱ ἀμεσοί φόροι καὶ κατὰ τὸν τελευταῖον δημοσιευθέντα ἀπολογισμὸν τοῦ 1902, ἐνῷ κατὰ τὸ ἕτδιον χρονικὸν διάστημα, ἀπὸ τοῦ 1893 μέχρι τοῦ 1902, οἱ ἔμμεσοι φόροι ἀπὸ 28 ἑκατομμύρια ἀνήλθον εἰς 44 ἑκατομμύρια, πρᾶγμα τὸ δποῖον ἀποτελεῖ ἔνδειξην ἴκανοποιητικῆς αὐξῆσεως τῆς ἔθνικῆς παραγωγῆς. Οἱ ἀμεσοί ὅμως φόροι παραμένουν χωρὶς ἐλαστικότητα, δὲν παρακολουθοῦν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς παραγωγῆς. ἀλλὰ προσκρούουν πάντοτε εἰς τὴν δυστροφίαν καταλείποντες δύγκωδέστατα καθυστερήματα, τὰ δποῖα διά τινας φόρους ποικίλουν ἀπὸ 40 ἔως 60 %. Εὔλογον νὰ συμπεράνωμεν δτι καὶ δὲ φόρος ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος, καθὸ ἀμεσος καὶ προσωπικός, ἐπιβαλλόμενος δὲν θὰ παρακολουθῇ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν καὶ θὰ προσκρούῃ πάντοτε εἰς τὴν δυστροφίαν ἀφίνων ἀνάλογα καθυστερήματα μὲ τοὺς ἄλλους ἀμέσους φόρους.

Τοίτον ἐμπόδιον τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ φόδου
ίνε ἡ χαλαρότης τῆς διοικητικῆς ὑπηρεσίας.
Σήμερον δύσκις ἡ Κυβέρνησις ἐπιβάλλῃ φό-

ρον, παρουσιάζοντα κάποιαν δυσκολίαν εἰς τὴν βεβαιώσιν, ἐφαρμόζει τὸ δλέθριον σύστημα τῆς ἐνοικιάσεως. "Οταν βεβαιώνῃ τοὺς φόρους καὶ τοὺς εἰσπράττει διὰ τῶν δργάνων της, συμβαίνει ἄλλοτε μὲν νὰ κάμην γενναῖας παροχάς, ἄλλοτε νὰ μὴ ἔχῃ ἵκανὰ δργανα διὰ τὴν βεβαιώσιν καὶ εἰσπραξιν καὶ ἄλλοτε νὰ ζημιοῦται ἵκανὸν μέρος τῶν δημοσίων ἐσόδων ἐκ τῶν καταχορίσεων τῶν δργάνων της. Καὶ σήμερον ὑπάρχει πραγματικὸς φόρος ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος, ἐπιβαλλόμενος ἐπὶ τοῦ καθαροῦ εἰσοδήματος τῶν ἀνωνύμων Ἐπαγοῖν, ἀλλ᾽ ἐν τῷ

Τελευταίον, λόγος ἐπὶ πλέον δύως πολεμηθῆναι οὐδέ τις εἰσαγωγῆς ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος, κατόπιν δὲν τῶν ἀλλων δυσμενῶν συνηθικῶν τὰς ὁποίας ἀπαριθμήσαμεν, εἶνε δτι η παραδοχὴ τοῦ προϋποθέτει τὴν κατάργησιν ἀλλων τινῶν πράγματικῶν ἀμέσων φόρων ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος. Δὲν εἶνε δῆμος λογικὴ σκέψις ή κατάργησις φόρων, οἵ διοι ἐλειτούργησαν ἐπὶ σειρὰν ἔτῶν, πρὸς τοὺς διοίσους συνεμιօρφώμησαν ή κοινωνικὴ κίνησις καὶ η ἐθνικὴ ἐργασία, διὰ τὴν εἰσαγωγὴν νέου φόρου ἐκ τῶν προτέρων παρουσιάζοντος τόσον μεγάλας πιθανότητας ἀποτυχίας. "Άλλως τε δταν τὸ πρῶτον ἐπιβλήθη, ἀνάγκη νὰ ἔχῃ ἐλάχιστον τὸν φορολογικὸν δρον διὰ νὰ μὴ ἐπιτρέασουν οὐσιωδῶς αἱ ἀνισότητες ἐκ τῆς δυσκολίας τῆς ἐφαρμογῆς καὶ προσκρούση δοιτικῶς εἰς τὴν κοινὴν ἔξεγερσιν. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐφηρμόσθη πρὸς ἑκατὸν ἑτῶν περίπου μικρότατον φορολογικὸν δρον κατ' ἀρχὰς, ἐν τούτοις προσέκρουσε εἰς τὸ κοινὸν αἴσθημα καὶ κατηγορήθη καὶ ἐπεβλήθη ἐκ νέου εἰς ἐκάτως σοβαρὰς περιστάσεις καὶ πάλιν κατηγορήθη καὶ δταν ἀνενεώθη εἰς δεινὰς πάλιν περιστάσεις εἶχε χαρακτῆρα προσωρινότητος, τὸν ὅποιον τυπικῶς καὶ σήμερον ἀκόμη ἔχει. Εάν οι πόλεις ἥθελομεν ἐφαρμόσει τὸν φόρον τούτον τις ἐλάχιστον κατ' ὀνάργην φορολογικὸν δρον, οἱ εἰσπράξεις τοῦ φόρου τούτου θὰ ἤσαν ἀσφαδῶς πολὺ κατώτεραι τῶν εἰσπράξεων τῶν φόρων, οἱ διοῖσοι ἥθελον ἀντικατασταθῆ ὑπ' αὐτοῦ. Εἰς περιστάσεις κατὰ τὰς διοίας τόσον κατασταθῆ εἶνε τὰ δημόσια οἰκονομικά, τοιοῦτος ειρηματισμὸς δὲν εἶνε ἐπιτετραμμένος.

Ἐκ τούτων προκύπτει ἡ ἀλήθεια τοῦ ἴσχυ-
ισμοῦ ἡμῶν. διτὶ εἰμεδά δυστυχῶς ἀκόμη πολὺ

άνετοιμοι διὰ τὸν φόρον ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος.
Ανάγκη βαθμιαίως νὰ ἔκμηδενίσωμεν τὰ ἔμ-
ποδια, νὰ προετοιμαζώμεθα διὰ τὸν φόρον
τοῦτον τῆς ἴσοτητος καὶ δικαιοσύνης, τελειο-

ποιοῦντες τὸν διοικητικὸν ὄργανον μὲν καὶ ἔξυ-
ψοῦντες τὸ δημόσιον φρόνημα, εἰς φωτεινο-
τέρων ἀντίληψιν τῶν ὑποχρεώσεων πρὸς τὴν
Πολιτείαν καὶ πρὸς τὸν πλησίον.

Σ. ΛΟΒΕΡΔΟΣ

ΣΕ ΔΥΟ ΜΑΤΙΑ

Μάτια μεγάλα, ἔξωτικά, σὲ ἀκύμαντο κρουστάλλῳ
Ποτὲ δὲν καθιερεψίσατε μιὰ κοσμικὴ χαρά,
Πάντοτε κάποιο σύγνεφο χωρὶς ἀνεμοςάλῃ,
Μέσα στοὺς δυό σας οὐρανοὺς διαβάνει σιωπηλά.

Τὰ φίγη ἐνὸς κεινόπορον σᾶς γγίζονταν καὶ ταράζονταν
Κόσμους ὥραιον, κάποτε, μὰ μελαγχολικούς,
Κ' οἱ ἀκροβλεφαρίδες σας, ἀκάνθινοι ἥσκιοι, μοιάζονταν
Σὰ στεφανάκια ἀπὸ μικρούς μικρούς ἀσφοδελούς.

Κ' ἔγω ποὺ σκύβω ἐπάνω σας, μαρτεύοντας ὅλιγο
Τὰ μύστικά ποὺ κρύβετε, ὡς ἀγια μάτια ἔσεις,
Στὴν Ἀχερούνια λίμνη σας σιγά σιγά ξανοίγω
Τὸ πρῶτο φοδοχάραμα μιᾶς ἀγνωστῆς αὐγῆς...

ΚΑΥΜΟΣ

Στὸ βράχο τὸν ἀπάγεμον ἐδῶ στάχρονθαλάσσαι,
Συνχνὰ κάποιος ἐπίμονος μὲ φέροντα στοχασμός,
Σὰ νὰ πιστεύω πῶς μπορεῖ νὰ πάψῃ, νὰ ἡσυχάσῃ
Γιὰ μιὰ σιγμή δ' ἀκοίμητος ποὺ λυάνει μὲ καῦμός.

Κ' ἐνῶ τὰ πλοῖα ποὺ περιγοῦν μὲ πέρονον δλα σκλάβο,
Κ' οἱ γλάροι μάνασκωνταν στὰ διάπλατα φτερά,
Ομως τῆς δυστυχίας μου δὲν προσπερνῶ τὸν κάρο,
Ποὺ τὸν κυκλώνων τάγρια κι' ὀλάφριστα νερά.

Τὸ ξέρω, ἀνώφελα ζητῶ τὴν ποιητὴν εἰρήνη,
Θῶμ' ἀδικο-κινέο πονῶ καὶ θὰ πονῶ,
Μὰ ἐδῶ τῆς Είμαρμένης μου εἰν' ἀγια καλωσόνη
Νὰ βρῶ βωμὸν ἀνάμεσα σὲ κῦμα κι' οὐρανό....

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΒΓΕΡΝΣΕΡΝΕ ΒΓΕΡΝΣΟΝ

Η ΑΝΤΟΦΩΛΗΑ

Διήγημα.

Ἐνδρεγάρδενε ἡταν τὸ ὄνομα μικροῦ χωριοῦ ποὺ, ἐρημικὸν ἔκει ψηλά, ἡταν κλεισμένο γύρω σὲ ψηλοὺς βράχους. Η γῆ ἔκει ἡταν πεδινὴ καὶ γόνιμη, ἐσχίζετο δύμως ἀπὸ πλατύ ποτάμι ποὺ κυλοῦσε ἀπὸ τὸ βουνό. Τὸ ποτάμι αὐτὸν ἔχνετο σὲ μιὰ λίμνη ἔκει κοντά στὸ χωριό.

'Απὸ αὐτὴν τὴν λίμνη, σὲ ἔνα κατάκι, ἥλθεν ὁ ἀνθρωπός ποὺ πρῶτος ἀρχισε νὰ καλλιεργῇ τὴν κοιλάδα. Τὸ ὄνομά του ἦτο "Ἐνδρες" καὶ οἱ σημερινοὶ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ εἶναι ἀπόγονοί του. Μερικοί ἔλεγαν ὅτι ἐπλανήθηκες ὁς ἔκει ἀπὸ κάποιον φόνο ποὺ ἔκαμε ἀθελα καὶ ὅτι δὲν διὰ τοῦτο οἱ ἀνθρώποι ἔφαντο τόσον σκυθρωποί. "Άλλοι δύμως πιστεύουν πῶς σὲ τοῦτο πταίοντες οἱ βράχοι ποὺ ἀκόμη καὶ τὸ καλοκαΐρι, ἀπὸ τὰς πέντε τὸ ἀπόγευμα, σκεπάζουν τὸν ἥλιον ἀπὸ τὴν κοιλάδα.

"Ἐπάνω ἀπὸ τὸ χωριό ἡταν μιὰ ἀητοφωλῆα. Ενδρίσκετο εἰς τὴν κορυφὴν ἐνὸς βράχου ἐπάνω εἰς τὸ βουνό. "Ολοι ήμποροῦσαν νὰ ίδουν ἔαν τὸ θηλυκό ταῖρι ἀρχισε νὰ κλωσσᾷ, ἀλλὰ κάνεις δὲν μποροῦσε νὰ φθάσῃ ψηλὰ ὡς τὴν φωληά. "Ο ἀητὸς πετοῦσε ἐπάνω ἀπὸ τὸ χωριό, ἔχνετο σὲ κανένα ἀργὸν ἢ κανένα κατοικία καὶ μιὰ φορὰ μάλιστα ἀρταξε ἔνα μικρὸ παιδί. Λιὰ τοῦτο καμιὰ ἀσφάλεια δὲν ἔταν εἰς τὸ χωριό. δσον δ ἀητὸς εἶχε ψηλὰ στὸν βράχο τὴν φωληά του. Κάποια διάδοσις ἔταν πῶς εἰς τὰ παληὰ χρόνια δυὸ ἀδέλφια ἔφθασαν τὴν φωληά καὶ τὴν ἔχαλασσαν, ἀλλὰ σήμερα κάνεις δὲν ήμποροῦσε νὰ φθάσῃ ὡς ἔκει.

"Οπον δύο ἀνθρώποι τοῦ χωριοῦ ἔσμιγαν, μιλοῦσαν γιὰ τὴν ἀητοφωλῆα καὶ ἔλεγαν τὸν νοῦν τους σ' αὐτὴν. "Ηέρεαν πότε τὸν νέον χρόνον ἔανάλθαν οἱ ἀητοί, ποὺ ἐμύτισαν καὶ ἔφεραν ζημιάν καὶ ποιὸς ὑστερονός ἐπροσπάθησε νὰ σκαλώσῃ ὡς ἔκει ἐπάνω. Η νεολαία μὲ τὰ ἔλαφρὰ πόδια ἀνέβαινε δένδρα καὶ βουνά καὶ ἔγυμνάζετο εἰς τὸ πάλεμα διὰ νὰ ἡμπορέσῃ μέρα νὰ φθάσῃ τὴν φωληά, καὶ δπως ἀλλοτε τὰ δυὸ ἀδέλφια, νὰ τὴν καταστρέψῃ.

"Σ' αὐτὰ τὰ χρόνια ποὺ μιλοῦμε, τὸ γερότερο παλληκάρι τοῦ χωριοῦ ἔταν δ Ἀείφ. Δὲν ἔταν ἀπόγονος τοῦ "Ἐνδρες. Εἶχε κατσαρὰ μαλλιὰ καὶ μικρὰ μάτια, ἔλεγε κάπει λογῆς ἀστεῖα καὶ ἀγαποῦσε τῆς γυναικες. 'Απὸ τὰ παιδικά

τον χρόνια κανχολογοῦσε πᾶς μιὰ φορὰ θὰ σκαλώσῃ ἐπάνω στὴν ἀητοφωλῆα, οἱ γέροντες δύμως τοῦ ἔλεγαν πῶς μποροῦντας νὰ ἔχῃ τὸν νοῦν του χαμηλότερα. . . Αὐτὸ τὸν ἄναβε περισσότερο καὶ προτού φθάσῃ ἀκόμα νὰ γίνη σωστὸς ἀνδρας, ἐπεχείρησε τὸ ἀνέβασμα τοῦ βράχου. Αὐτὸ ἔγινε ἔνα ἡλικάρο πρωτὶ Κυριακῆς, τὴν ἀρχὴ τοῦ καλοκαιριοῦ. Τὰ ἀετόπουλα ἔως τότε ἀκριβῶς θὰ είχαν βγῆ ἀπὸ τὰ αὐγά τους. Κάτω ἀπὸ τὸν βράχον ἔμαζεύθηκαν πολλοὶ ἀνθρωποι. Οἱ γέροντες τὸν ἐσυμβούλευαν νὰ καθίσῃ φρόνιμος, οἱ νέοι τοῦ ἔλεγαν νὰ τραβήξῃ ἐμπρός. Αὐτὸς δύμως τὸν πόδιον του ἄκουε καὶ ἐπερίμενε ὡς ποὺ ἢ ἀητομάνα νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν φωληά της. "Ἐπήδησε ἐπειτα κ' ἐκφεμάσθηκε σ' ἔνα δένδρο πολλοὺς πήχες πάνω ἀπὸ τὴν γῆ. Τὸ δένδρο ήτο ωζωμένο σὲ μιὰ χαράδρα καὶ ἀρχισε ἐπειτα δ Ἀείφ νὰ σκαλώνῃ στὴν χαράδρα. Πετραδάκια ἔκολλοῦσαν μὲ τὰ πόδια του, καὶ χαλίκια καὶ χῶμα κυλοῦσαν κάτω. Έβασίλειος βαθειά σιγή. Μονάχα τὸ ποτάμι κάτω βογγοῦσε. "Ο βράχος ἔγινετο δλονὲν πιὸ ἀποκηρυμνός. Γιὰ πολλὴν ὧδαν ἐκρέμετο μὲ τὸ ἔνα χέρι, ἔψαχνε μὲ τὸ πόδι νὰ βρῇ κανένα σκαλόπατι καὶ δὲν μποροῦσε νὰ ίδῃ ποὺ βρίσκεται. Πολλοί, καὶ μάλιστα γυναικες, ἔγυριζαν ἀλλοῦ τὸ πρόσωπον καὶ ἔλεγαν πῶς δὲν θὰ ἔκανε αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, διὸ έζούσαν οἱ γονεῖς του. Εὗρε δύμως κάποιο σταθερὸν πάτημα καὶ ἀρχισε νὰ ζητᾶ πότε μὲ τὸ χέρι καὶ πότε μὲ τὸ πόδι, ἐπειτα πάλιν ξανακρεμάσθηκε. "Οσοι ήσαν μαζευμένοι κάτω, ήμποροῦσαν τώρα νὰ ἀκούσουν τὴν ἀναπνοή του. Τότε σηκώθηκε ἔνα λυγερὸ κοφίτσι ποὺ μονάχο ἐκάθητο σὲ ἔνα λιθάρι. Εσήκωσε τὰ χέρια του, καὶ ἐφώναξε: « Λέιφ, Λέιφ, τί κάνεις αὐτοῦ; » Όλοι τὸ ἔκπταξαν. "Ο πατέρας ἐστέκετο κοντὰ ἀλλὰ δὲν τὸ ἀνεγνώρισε.

« Κατέβα κάτω, Λέιφ, ἐφώναξεν ὑστερα, σ' ἀγαπῶ, αὐτοῦ ἐπάνω δὲν ἔχεις τίποτε νὰ κερδίσῃς! » Εφάνηκε διστακτικὸς μίαν ἢ δύο στιγμές, ὑστερα ἀρχισε πάλιν νὰ σκαλώνῃ ψηλά. Τὸ χέρι του καὶ τὸ πόδι του εὑρίκηναν σταθερὸν πάτημα. "Ανέβαινε. "Αρχισε δύμως γοήγορα νὰ κουράζεται, γιατὶ συγχνὰ ἀπόστενε. Σὰν κάποιο μήνυμα ἐκόλισε κάποιο πετραδάκι καὶ

ὅλοι ποὺς ἡσαν ἔκει τὸ ἔβλεπαν νὰ πέφτῃ ὡς κάτω. Μερικοὶ δὲν μποροῦσαν πλέον νὰ κρατήσουν, ἔφυγαν. Τὸ κορίτσι μόνον ἔμεινεν δρόμῳ στὴν πέτρα, ἐσήκωσε τὰ χέρια του καὶ ἔκύτταξεν ἐπάνω.

Οἱ Λέιψι ἐνηλικοῦσε πάλι μὲ τὸ χέρι γύρω του, ὑστερα, τὸ κορίτσι καθαρὰ τὰ διέκρινε, ἔξεψυγε τὸ χέρι του, ἀρπάχθηκε γρήγορα μὲ τὸ ἄλλο ἄλλα καὶ αὐτὸ ἐσύρθηκε.

— Λέιψι . . . ! ἐφώναξε τρομαγμένο, καὶ ἡ φωνὴ δυνατὴ ἔξεχνθηκε πάνω ἀπὸ τὸν βράχο. «Οἱοι ἡσαν τρομαγμένοι. «Ἐγλύστρησ!» ἐφώναξαν καὶ ἐσήκωναν ψηλὰ τὰ χέρια, δύνδρες καὶ γυναικες. Ἀληθινὰ γλυστροῦσε, συνέπαιρε στὸ κατέβασμα χῶμα καὶ πέτρες, γλυστροῦσε πάντα, καὶ δοσο πήγαινε γρηγορώτερα. Οἱ ἀνθρώποι κάτω ἐγύρισαν ἀλλοῦ τὸ πρό-

σωπο καὶ ἔπειτα ἀκουσαν πίσω τους στὸν βράχο σὰν ἔνα σύρσιμο καὶ σὰν σκάσιμο καὶ εὐθὺς ἀμέσως κάτι βαρύτερο, σὰν νὰ πέφτῃ μεγάλο καμμάτι βρεγμένου χώματος.

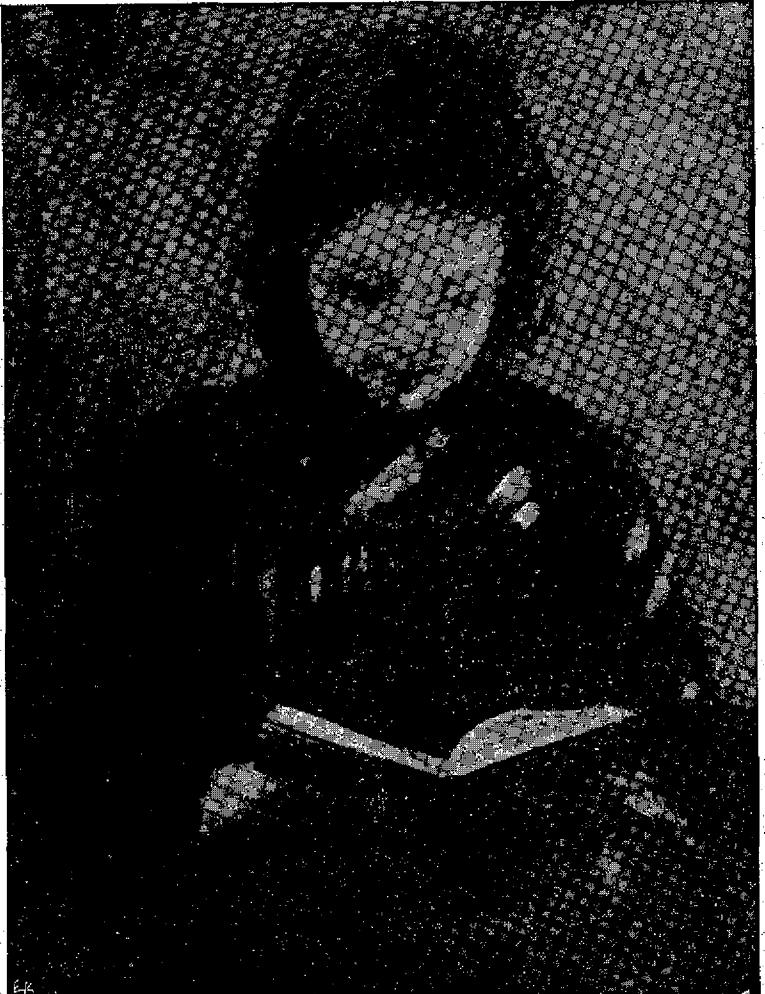
Τὸν πῆραν θάρρος νὰ κυττάξουν γύρω, τὸ παλληκάρι ἦταν σωριασμένο ἔκει, κομματιασμένο, καὶ ἀγνώριστο. Τὸ κορίτσι ἔπεισε στὴν πέτρα. «Οἱ πατέρες τὸ σήκωσε καὶ ἔψυγε.

Η γεολαία ποὺ εἶχε περισσότερον παρακινήσῃ τὸν Λέιψι, νὰ κάμη τὴν παλληκαριά, δὲν ἀποφάσιζε νὰ δώσῃ βοήθεια. Κανεὶς δὲν ἥμποροῦσε νὰ τὸν κυττάξῃ. Ετοι ἐκινήθηκαν οἱ γέροι.

Οἱ γεροντότεροι εἴτε δταν ἐπλησίασε:

— Τοέλλα ἦταν αὐτή, μά, — ἐποδόσθεσε κυττάζοντας ἐπάνω — καλὸ εἶνε ποὺ βρίσκεται κάτι τόσο ψηλὰ κρεμασμένο, ποὺ δὲν μποροῦν ὅλοι οἱ ἀνθρώποι νὰ τὸ φθάσουν».

Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ὑπὸ Λ.

ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ

ΕΡΓΟΝ ΚΑΕΩΝΙΚΗΣ ΑΣΠΡΙΩΤΟΥ

DANTE GABRIEL ROSSETTI

ΤΡΕΙΣ ΙΣΚΙΟΙ

A Mademoiselle Lily Wartmann

Ἐκύτταξα καὶ είδα τὰ μάτια σου
στὸν ἵσκιο τῶν μαλλιῶν σου,
σὰν τὸ διαβάτη ποὺ θωρεῖ
μέσ' τὴ σκιὰ τοῦ δάσους
τρεχούμενο νερό:

Καὶ εἶπα, «Η φτωχὴ καρδιά μου,
ώμε! ἀναστενάζει
νὰ μείνῃ πέρα δῶ,
νὰ πῆ βαθειά, νὰ νεισεντῇ
σ' αὐτὴ τὴ γλυκυτάτη μοναξιά.

Ἐκύτταξα καὶ είδα τὴν καρδιά σου
στὸν ἵσκιο τῶν ματιῶν σου,
σὰν χουσούθυρας ποὺ θωρεῖ
καὶ βλέπει τὸ χονοσόρι
στὸν ἵσκιο τοῦ νεροῦ:
Καὶ εἶπα, «Ωμέ,
ποὺ τέχνη νὰ κερδίσῃ
τὸ πρόγμα τὸ ἀδάνατο
ποὺ σὰν τυχὸν καὶ λείψῃ
θὰ κάη κράνη τὴ ζωὴ
καὶ ὀνειροὶ κενὸ τὸν Οὐρανό;

Ἐκύτταξα καὶ είδα τὸν ἔφωτά σου
στὸν ἵσκιο τῆς καρδιᾶς σου,
διώς βαθειά δὲ βοηθητή
στὸν ἵσκιο τοῦ πελάγου
θωρεῖ μαργαρίται:
Καὶ τὼς γῷ ψιθύρισα,
χωρὶς φωνὴ νὰ βγάλω,
χωρὶς κανεὶς νὰ ἀκούσῃ —
«Α! ιδρή ἀπονήρευτη
μπορεῖς νὰ ἀγαπήσῃς,
μὰ κράτησες γιὰ μὲ τὸν ἔφωτά σου;»

KIMON PRINARHES

ΠΕΡΙΚΛΗΣ—ΑΣΠΑΣΙΑ*

ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΠΕΛΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Η μεταξὺ τῶν Κορινθίων καὶ τῶν Κερκυραίων ἔρις ἔνεκα τῆς Ἐπιδάμουν ἡ ὑπὸ τῶν Κορινθίων ὑποκίνησις ἐπαναστάσεως εἰς Ποτίδαιαν, τέως σύμμαχον τῶν Ἀθηναίων ἡ ἀπομάκρυνσις τῶν Μεγάρων ἐκ τῆς ἀθηναϊκῆς συμμαχίας καὶ ἡ ἔνεκα ταύτης κήρυξις τῶν Μεγαρέων ἐκτὸς τοῦ νόμου διὰ τοῦ γνωστοῦ μεγαρικοῦ ψηφίσματος¹ ἡνάγκασαν αὐτούς τε καὶ τοὺς Κορινθίους νὰ ξητήσωσι τὴν συνδρομὴν τῶν Λακεδαιμονίων.

Διὰ διακοινώσεως των οἱ Σπαρτιάται ἔζητησαν: α') τὴν ἔξοριαν τοῦ Περικλέους ἐπὶ τῇ γελοίᾳ προφάσει, διὰ ἡτο γόνος ἐξ ἐκείνης τῆς οἰκογενεῖας τῶν Ἀλκμεωνιδῶν, ήτις «πρὸ ἐνὸς αἰῶνος» εἶχε διαπράξῃ τὴν θεροσυλίαν τοῦ φόνου τῶν περὶ τὸν Κύλωνα²; β) τὴν αὐτονομίαν τῶν φόρουν ὑποτελῶν συμμαχικῶν πόλεων.

Εἰς ἀντιδιαιρέωσιν τῶν Ἀθηναίων πρὸς ἔξαγνισμὸν θεροσυλίας, οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπήντησαν διὰ τελεσιγράφου ἀξιούντες: α') τὴν ἀρσιν τῆς πολιορκίας τῆς Ποτίδαιας· β') τὴν αὐτονομίαν τῆς Αλγίνης· γ') τὴν ἀνάκλησιν τοῦ μεγαρικοῦ ψηφίσματος, ἵνα ἀνοιχθῶσιν οἱ ἀθηναϊκοὶ λιμένες εἰς τοὺς Μεγαρεῖς³.

Εἰς ταῦτα οὐδὲν ἀπήντησαν οἱ Ἀθηναῖοι, νέα δὲ τριμελῆς προεβεία τῶν Σπαρτιατῶν ἔζητησεν αὐτὸς τὴν αὐτονομίαν τῶν συμμαχικῶν πόλεων⁴. Οἱ λαὸς μετὰ τεχνικῶν τοῦ Περικλέους λόγον⁵ ἀπέρριψε, τὸν φεβρουάριον τοῦ ἔτους 431 π.Χ., τὸ σπαρτιατικὸν τελεσίγραφον⁶.

Οὕτως ἔξερθάγη ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, διὰ τοῦ μὲν ἀληθές, διὰ τοῦ εἶχε καταστῆ ἀναπόδρα-

στος, ἀλλ' ὅστις, διαρκέσας ἐπὶ μίαν περίπου γενεάν, παρεσκεύασε τὴν παρακμὴν τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Οἱ Ἀριστοφάνης ἐν τῇ «Λυσιστράτῃ» διὰ τῆς ιωμακοηρωϊκῆς ἀποφάσεως τῶν ἐγγαράκων τοῦ Ἀθηναϊκοῦ σπαρτιατικοῦ στρατοῦ τὴν παρεσκεύασε τὴν παρακμὴν τοῦ πολέμου ἐνηγεῖ μετὰ πολλῆς εὐφυΐας ἀμα καὶ βιωλοχίας, ὅπόσον ἐκατέρωθεν ἐπεζητεῖτο ἐν τέλει ἡ ποθητὴ εἰρήνη.

ΕΙΣ ΤΟ ΔΕΟΝ.

Καθ' ὃν χρόνον διημείβοντο διακοινώσεις καὶ ἀντιδιαιρέωσεις, διὰ Περικλῆς, προβλέπων τὴν φῆμιν ὡς ἀφευκτὸν, δὲν παρεσκύρετο μὲν ὑπὸ τῶν ἀνυπομονούντων φιλοπολέμων, ἐπωφελεῖτο διὰ τῶν παρεχομένων ἡ τῶν ὑπὸ αὐτοῦ προκαλουμένων προσθεσμῶν πρὸς συμπλήρωσιν τῶν παρασκευῶν καὶ ίδιως τῶν ναυτικῶν.

Καθορῶν, εἶπερ τις καὶ ἄλλος, ὅτι «μέγα τὸ τῆς θαλάσσης κράτος»⁷, μεγάλην πάντοτε ἔδωκε προσοχὴν, ἐπίσης καὶ οἱ πρὸς αὐτοῦ ίδιουντες τὰ τῆς ἀθηναϊκῆς πολιτείας — ίδιως δὲ διὰ Περικλῆς, διὰ Μιλτιάδης καὶ διὰ Κίμωνος — εἰς τὴν ναυτικὴν σύνταξιν τῆς χώρας. Οὐδὲ πρὸς τοῦτο ἡσοχολήθη μόνον κατὰ τὰς παραμονὰς τοῦ πολέμου. Διότι ἐκεῖνος ἐδίδασκεν, ὅτι ἡ ἐκμάθησις τῆς ναυτικῆς ἐπιστήμης δὲν εἶναι εὐκολός, ἀφοῦ καὶ αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους, καίπερ ἔξασκομένους εἰς αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Μηδικῶν πολέμων, δὲν ἐθεώρει τελείους. «Τὸ δὲ ναυτικὸν τέχνης ἐστίν, ὥσπερ καὶ ἄλλο τι καὶ οὐκ ἐνδέχεται, ὅταν τύχῃ, ἐπαρέγον μελετᾶσθαι ἀλλὰ μᾶλλον μηδὲν ἐκείνῳ πάρεργον ἄλλο γίγνεσθαι»⁸.

Ἐκτὸς τῆς τεχνικῆς ἀπομακρύνσεως τοῦ ὑπὸ τὸν Πλειστάνακτα στρατεύματος τῶν Λακεδαιμονίων, τῇ βοηθείᾳ χορημάτων⁹, ἐπειπτε κατ' ἔτος δέκα τάλαντα — ὡς διὰ Θεόφραστος διηγεῖται — εἰς τὴν Σπαρτην, δι' ὧν περιποιούμενος τοὺς ἔχοντας τὰς ἀρχάς, ἀπεμάκρυνε τὸν πόλεμον καὶ ἐξηγόραξεν οὐχὶ τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ

* Απόσπασμα ἐκ τοῦ μετ. διλογίας ἡμέρας ἐκδιδούμενους βιβλίου τοῦ κ. Γ. Ν. Φιλαρέτου «Περικλῆς—Ασπασία» μελέτης ιστορικῆς ἐπὶ τῷ βάσει τῶν ἔξηκτων μηνῶν πηγῶν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, εἰς τὴν ὥστοιαν ἔξετάζεται ἡ ἐπὶ τοῦ δημοσίου βίου τοῦ Περικλέους ἐντίμοτας τῆς Ασπασίας καὶ εἰδικώτερον τὰ πατέρα τὸν Περικλῆ καὶ τὸν χρυσὸν αἰδῶν.

¹ Αριστοφάνους, Αχαρονῆς στ. 532-8.

² Πλουτάρχου, Περικλῆς § 33. Σόλων § 12.

³ Αριστοφάνους, Αχαρονῆς στ. 30-535.

⁴ Θουκυδίδου α' § 139.

⁵ Θουκυδίδου α' § 140-144.

⁶ Θουκυδίδου α' § 145.

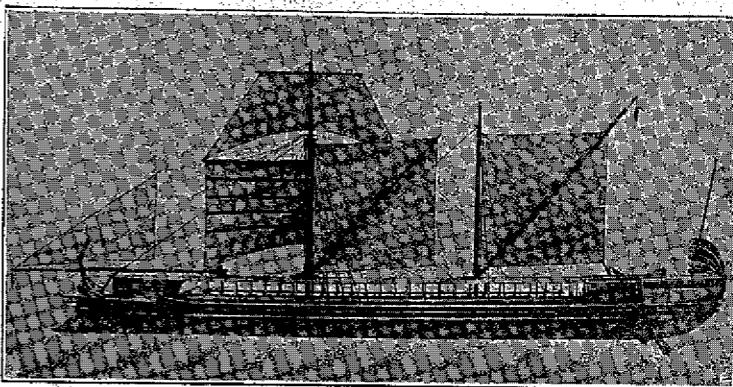
⁷ Θουκυδίδου α' § 143.

⁸ Θουκυδίδου α' § 142.

⁹ Πλουτάρχου, Περικλῆς § 22.—Θουκυδίδου β' § 21.

τὸν χρόνον, «ἐν ὃ παρασκευασάμενος καθ' ἡσυχίαν ἔμελλε πολεμήσειν βέλτιον»¹.

Τὴν μυστικὴν ταύτην δαπάνην² πρὸς διαφορὰν τῶν ἴσχυρῶν Σπαρτιατῶν διὰ Περικλῆς ἀνέγραφεν ἐν τῇ λογοδοσίᾳ τοῦ ὑπὸ τὴν γαρακτηριστικὴν καὶ περίεργον αἰτιολογίαν «εἰς τὸ δέον»! «Τοῦ δὲ Περικλέους ἐν τῷ τῆς σπαρτηγίας ἀπολογισμῷ δέκα τάλαντα — ἵστορε» φέρει δὲ Χαιρωνείας θαυμάτιος βιογράφος — «ἀνάλωμα γράφαντος ἀντλωμένων εἰς τὸ δέον, » διὰ τοῦ προκαλουμένων προσθεσμῶν πρὸς εἰρήνην³ μηδὲν ἐλέγειτο δὲ οὐδὲν περὶ τοῦ προσθεσμοῦ τοῦ πολέμου πρὸς εἰρήνην⁴!

Περικλῆς—Ασπασία ὑπὸ Γ. Φ.

ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΤΡΙΗΡΗΣ

κατὰ τὸν Ε' καὶ Δ' π. Χ. αἰῶνα⁵.

συγκεντρώνη 13000 διπλίτας, 1200 ίππεις καὶ 1600 τοξίτας.

Ἐξασφαλίσας ἐπιορκῶς τὴν ὅμιναν τῆς Ἀττικῆς καὶ βεβαιωθεὶς, διὰ αἱ Ἀθηναῖοι εἶχον τὴν ἀπαιτουμένην πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ συμμαχικοῦ συνδέσμου ναυτικὴν δύναμιν, δὲν ἐφείδετο πλέον χρημάτων πρὸς καλλωπισμὸν τῆς μητροπόλεως, ἀλλὰ καὶ δὲν ἐπέτρεπεν, διὰ σήπωνται αἱ ἀθηναϊκαὶ τριμέρεις ἐν τῷ λιμένι τοῦ Πειραιῶς, διότι, εἴς αὐτῶν ἀνάξηκοντα ἔξεπλεον·

Ταῦτα διακωμφύδει διὰ Αριστοφάνης ἐν ταῖς «Νεφέλαις»⁶ ὡς ἀκολούθως:

Φειδιππίδης: «Τὰς δὲ ἐμβάδας ποτὲ τέτροφας, ὡς νόητε αὐ;

Στρεψύαδης: «Ωσπερ Περικλέης εἰς τὸ δέον ἀπάλεσα».

¹ Πλούταρχου, Θεμιστοκλῆς § 10.

² Θουκυδίδου β' § 43. — Τὰ περὶ τῆς ιστορίας τοῦ ναυτικοῦ τῶν ἀρχαίων Ελλήνων ἐν πλάτει ἐκτίθενται εἰς τὴν ἀριστηνή πελέτην «La marine des anciens τοῦ Γάλλου ναυάρχου Jules Gravé». Τοῦ ἔργου τούτου ἐπιτυχῆς ἔγενετο μετάφρασης ὑπὸ τοῦ Κωνστ. Ράδου, καθηγητοῦ τῆς ναυτικῆς ιστορίας (ἐν Αθηναῖς, 1890 σ. 429), διότι καὶ ἄλλα ναυτικά ἔργα μεγάλον ἐγδιαφέροντος συνέγραψεν, ἐν οἷς 1) «τὸ παρὸ Ομήροφ ξύστον ναυάρχων» 1895², 2) «τὴν ναυτικὴν τακτικὴν τῶν ἀρχαίων» — Πρεβ. καὶ Fougeres. Vie l'publique et privée des Grecs et des Romains p. 83. Εἰδικώτερον περὶ ἀθηναϊκῶν τριμέρων Cartault, Trière athénienne 1881.

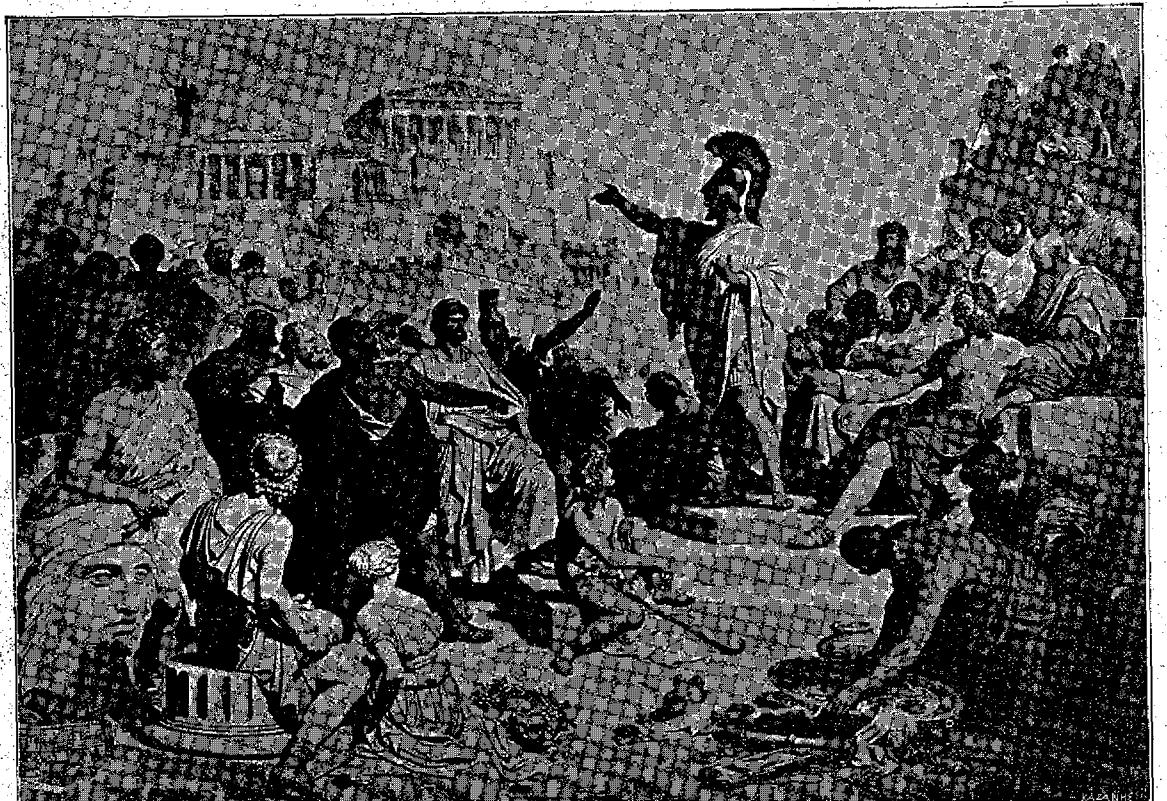
³ Πλούταρχου, Περικλῆς § 23.

⁴ Τὸ πρωτότοπον, σχεδιασθὲν ὑπὸ τοῦ Γάλλου ἀντιναύαρχου Sarte, ἐξετελεσθὲν ἔντονον πόλεμον τοῦ Hamelin καὶ μένει ἐκτείμενον εἰς τὸ ἐν Ηπειροστοιχίᾳ μουσεῖον τοῦ Λούβρου ἐν τῷ ναυτικῷ τμήματι (Fougeres, La vie publique et privée des Grecs et des Romains p. 83. Εἰδικώτερον περὶ ἀθηναϊκῶν τριμέρων Cartault, Trière athénienne 1881).

⁵ Αριστοφάνους, «Νεφέλαι» στήχ. 858-9.

⁶ Αριστοφάνους, «Νεφέλαι» στήχ. 858-9.

⁷ Αμιράλ Μαρίν de guerre de l'antiquité, 1891.

Περικλῆς - Λαπασία ἡπό Γ. Φ.

ΕΠΟΧΗ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ

Ο Περικλῆς ἀγορεύων ἀπό τῆς Πυκνός.

κατὰ σειράν εἰς ἑκπαιδευτικούς ἀμα δὲ καὶ διασκεδαστικοὺς πλόας¹. Οὗτως ἡ κυβέρνησις ἐπὶ τοῦ Περικλέους, ἔξετέλει διὰ τῶν δημοσίων χρημάτων καὶ δσα οἱ σημερινοὶ δημιοὶ ἐκδρομῶν δινειροπολοῦντι χάριν παντὸς Ἑλληνος.

Καὶ κατὰ τὰς παραπομνάς ἐτι τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου ἔξηκολούθησεν δὲ νῦν τοῦ ἐπιστροφής θαλασσινοῦ Σανθίπακου δραστηριώτερον τὴν συμπλήρωσιν τῶν κατὰ θαλάσσαν παρασκευῶν. Οτε δὲ ἤγγικεν ἡ στιγμὴ τοῦ μεγάλου ἀγῶνος, προέτεινε τοῖς συμπολίταις αὐτοῦ γὰρ ἔγκαταίτωσιν ἀγροὺς καὶ οἰκίας, νὰ περιορισθῶσι δὲ εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς θαλάσσης καὶ εἰς τὴν ἀμυναν τῆς Ἀττικῆς².

¹ Μεταξὺ τῶν λαϊκῶν διασκεδάσεων ἥσαν καὶ ἑπαιδευτικοὶ πλόες¹. «Ἐξήκοντα δὲ τριήρεις καθ' ἑκατὸν ἐνισιντὸν ἑπτέμπτων, ἐν αἷς πολλοὶ τῶν πολιτῶν ἐπλεον δικτῷ μῆνας ἔμμισθοι, μελετάντες ἀμα καὶ μαρτάνοντες τὴν ταυτικὴν ἐμπειρίαν». (Πλούταρχου, Περικλῆς § 11).

² Θουκυδίδου α' § 143. β' § 13.

'Εκ πάντων τούτων συνάγεται, δτι καὶ ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ Θεμιστοκλέους, ἐπίσης καὶ ἐν τῷ τοῦ Περικλέους, τὸ «εἰς τὸ δέον», ήτο **ἡ ἀθηναϊκὴ θαλασσοκρατία!**

Μὴ ἀρά γε ἡ γεωγραφικὴ θέσις μετεβλήθη ἐπὶ τοσοῦτον, ὅστε τὸ «εἰς τὸ δέον» είναι ἥδη **ἡ θαλασσοαδυναμία τῆς Ἑλλάδος**; ... Τσως!

Ο ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΑΓΟΡΕΥΩΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΠΝΥΚΟΣ

«Ο Αλιμούσιος Θουκυδίδης διέσωσεν εἰς ἡμᾶς τάκαταμάχητα ἐπιχειρήματα, τὸ ἀγέρωχον καὶ τὸ τολμηρὸν ὑφος τῶν λόγων τοῦ Περικλέους¹, ἀλλὰ δεν ἥδυνατο βεβαίως νάναπαραστήσῃ ἐν τῷ ἔργῳ του οὔτε τὴν φωνὴν οὔτε τὴν πεποίθησιν οὔτε τὰ σχήματα τοῦ φίταρος οὔτε ἐν τέλει τὴν ἐντύπωσιν, ἢν προδέσσεν εἰς τὸ πάντοτε μὲν εὐαίσθητον, τότε δὲ ἔνεκεν ἔξαιρετικῶν λόγων εὐπαίνεστερον ἀκροατήριον.

¹ Θουκυδίδου α' § 59-64.

Ο θέλων νὰ λάβῃ διμνδράν ιδέαν τοῦ ἔξαιστου θεάματος ἐνὸς τοιωτού κεραυνοβόλου φύτορος, ἀπευθυνομένου εἰς ἀκροατήριον ἐκλεκτόν, οἷον ἡτο τὸ ἐν τῷ περικλειστῷ αἰώνι¹, δύναται νὰ μελετήσῃ τὴν ἐν τῷ Μαξιμιλιανείῳ Μονάχου παμμεγέθη καὶ γνωστὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «ἡ ἐποχὴ τοῦ Περικλέους» εἰκόνα¹, ἐν τῇ διπολᾳ δημπνευσμένος Γεορμανὸς ζωγράφος Foltz ἡδυνήθη, τὴν λαμπτάδα τῆς ἴστορίας ἀνὰ χεῖρας κρατῶν καὶ ὑπὸ ζωηρᾶς φαντασίας βοηθούμενος, νάπεικοντιση ἐπιτυχῶς τὸν Περικλῆ, ἀγορεύοντα ἀπὸ τῆς Πυκνός, ἔχοντα δὲ μεταξὺ τῶν ἀκροατῶν τοῦ τὸν Ἀλκιβιάδην, τὸν Σωκράτη, τοὺς δραματικοὺς ποιητάς, τοὺς ἔξοχους ἴστορικους καὶ τοὺς διασήμους καλλιτέχνας τῆς ἐποχῆς του¹.

Ατιχῶς τοῦ Περικλέους οὐδὲν ἔργον ἔχομεν, ἐκτὸς τῶν ψηφισμάτων, ἀ ἔγραψεν. Ἐλάχισται δ' ἐκ τῶν ἀγορεύσεων τούς δι'¹ ἀπομνημονεύσεως διετηρήθησαν ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου². Ἄλλα καὶ αὐταὶ εἶναι ἵκαναι, δπως μαρ-

¹ Εἰς τὴν φιλικὴν φροντίδα τοῦ ἐν Μονάχῳ πανοποιούμενού ἀρχιμανδρίτου κ. Γερμ. Βλάχου, μεθ' οὗ καὶ κατὰ τὴν 19 Ιουλίου 1902 ἐν δευτέρου ἔθνου μασα τὴν ὁριαν ἐκείνην εἰκόνα, ἣν κατὰ πρῶτον είχον ιδῆ τῷ 1884 εἰς τὸ Μαξιμιλιανείον μουσείον, δφεῖλω τὴν ὀποιοτέλην φωτογραφίας, ἐπὶ τούτῳ ποιηθεῖσης.

² Θουκυδίδου α' § 140. β' § 13. 35. 60.

τυρηστιν, δτι λίαν δικαίως ἀνεγνωρίσθη ὡς δ δεινότατος τῶν ορτόφων. Διότι ἐσιεὶ θέλουσι μείνη ὡς **ἀδάνατα φητορικὰ μνημεῖα**, ἀντάξια τοῦ Παρθενῶνος καὶ τῶν Προπυλαίων, ὡς πρὸς τὸ δειμαλές κάλλος, ὡς πρὸς τὴν σαφῆνειαν μετὰ βραχυλογίας καὶ τὸ ὄψος τῶν διανομάτων, ἀποκρυσταλλώσασι ἀμα τὴν ἀδαμαντίνην φιλοπατίαν του καὶ τὴν ἐν ὧρᾳ λαϊκῆς τοικυμίας ἀταραξίαν πολυπείρου καὶ γενναίου κυβερνήτου.

Οι λόγοι του ὡς ἔλαιον καὶ ἐν τῷ ταραχώδει ἐκείνῳ ὠκεανῷ ἐμετρίασαν τὰ κύματα Ἀλλ' ἡ ἐκ τῆς δημιλίας του ἐπελθόντα γαλήνη διήρκεσεν. Ἡ δύναμις τῶν πραγμάτων ἦτο διπετέρα καὶ αὐτῆς τῆς περικλείου φιτορείας.

Κατὰ τὴν δημιλίαν του ἐκείνην είχεν εἰπῆ τοῖς Αθηναίοις, δτι δ κλῆρος τῶν ἀρχόντων είναι νὰ μισῶνται καὶ νὰ γίνωνται δυσάρεστοι πρὸς τοὺς ἄλλους¹. Οι πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἐκμεταλλευταὶ τῶν λαικῶν πανημάτων, ἐπωφεληθέντες ἀπὸ τὰ μίση καὶ ὑπὸ τὰς δισαρεσκείας, νέαν ἔξηγειραν θύελλαν, ἐξ ήπουσθη, ὡς κεραυνός, ἡ εἰς δικην εἰσαγωγὴ καὶ αὐτοῦ τοῦ Περικλέους¹.

¹ Θουκυδίδου β' § 64.

ΠΑΡΑΔΟΞΟΙ ΕΝΤΑΦΙΑΣΜΟΙ

Ἐθνογραφία.

Ο τρόπος τοῦ θάπτειν τοὺς νεκροὺς ἀποτελεῖ ἐν ἀπὸ τὰ γαρακτηριστικὰ τῶν λαῶν, τὰ παρουσιάζοντα τὰς πλέον παραδόξους καὶ ἀλλοκότους μορφάς. Αἱ διαφοραὶ αὐταὶ ὑφίστανται ποικιλώταται καὶ μεταξὺ γειτόνων ἀκόμη φυλῶν. Παντοῦ διμως ἐπιχρατεῖ ἐν κοινῷ γνώμα, ἡ ίδεα δτι ἡ ψυχὴ δὲν ἀποθνήσκει ἀφ' οὗ οἱ ἄγριοι αὐτοὶ ἡ ἡμιπολιτισμένοι λαοὶ ἔξακολουθοῦν νὰ φέρουν εἰς τοὺς νεκροὺς τροφάς, καπνὸν κλπ. πρὸς χρῆσιν των. Ο Εργίκος Κουπὲν εἰς μελέτην τοῦ δημοσιευθείσαν εἰς τὴν «Ἐπιστημονικὴν Ἐπιθεώρησιν» δίδει τοιαύτας σκηνὰς ἔθιμων διαφόρων φυλῶν.

Περίεργος πολὺ εἶναι δὲ ἐνταφιασμὸς τῶν νεκρῶν τῶν Μπαγάζ-Φορέτ, κατοίκων τῆς γαλλικῆς Γουινέας. Η σύζυγος καὶ τὰ τέκνα τοῦ ἀποθνήσκοντος δὲν θρηνοῦν· δργίζονται διότι

δ πατέρας ἡ δ σύζυγος τοὺς ἐγκαταλείπει. Τοποθετοῦν τὸν νεκρὸν εἰς τὸν τοίχον τῆς καλύβας, τὸν καδέζον ἐπάνω εἰς ἐνα κορμὸν δένδρου καὶ τὸν στερεώνονταν ἀπὸ τὰ πλάγια μὲ σχισμένους κλάδους. Ἐπειτα εἰδοποιοῦν τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους, οἱ δποῖοι προσέρχονται μανιώδεις κατὰ τοὺς φίλους των δ δποῖος τοὺς ἐγκαταλείπεται. Όταν δὲοι συναθροισθοῦν, ἡ σύζυγος τοῦ νεκροῦ προχωρεῖ καὶ τὸν ἀπευθύνει αὐτὰ τὰ λόγια:

«Λοιπὸν μ' ἐγκαταλείπεις, δὲν θέλεις πιὰ νὰ ζήσῃς μαζί μου ποιά εἶναι ἡ αἵτια ποῦ σ' ἔκανε νὰ τὸ ἀποφασίσῃς; Δὲν ήμουν πάντα καλὴ σύζυγος; Δὲν σοῦ ἔδωκα δσα παιδιά πεθύμησες; Τὸ διέσηστε μὲν εὐαίσθητον, τότε δὲν σοῦ τὰ ἔψηνα καλά; Ἐχεις τίποτε νὰ μὲ κακίσσες; Τίποτε. Τότε γιατί φεύγεις; Λειλέ, προ-

δότη, δὲν θὰ φύγης ἀτιμώρητος γιὰ τὴν διαγωγὴ σου».

Τοίς δρχίζει τὸ ξυλοκόπημα ἔως διον ἀποκαμωμένη πορφαρωεῖ τὴν θέσιν τῆς εἰς τὰ παιδιά, τὰ δποῖα ἐπίσης ἔθωτοῦν τὸν νεκρὸν διατὶ φεύγει, ἔξαρσον τὰς παιδικὰς ἀρετὰς τῶν, τὴν πρὸς ἀντὸν ὑπακοήν τῶν καὶ τέλος τὸν κτυποῦν καὶ τὸν ἔβριζον.

Μετὰ τὰ τέκνα ἔχονται οἱ γονεῖς καὶ οἱ φίλοι, οἱ δποῖοι ἀρχίζουν μὲν ἐπιπλήξεις καὶ τελειώνουν μὲν ωπίσματα καὶ γροθιές.

Κατόπιν τοκοθετοῦν τὸ πτῶμα κατὰ γῆς, τὸ πλύνουν μὲ διφθόνον γερὸ καὶ τὸ θάπτουν εἰς ἑνὸς μετροῦς βάθος. Κάθε ἡμέραν, τὴν ὥραν τοῦ γενύματος, ἡ οἰκογένεια φέρει ἐπάνω εἰς τὸν τάφον ὀλίγους κόκκους ὅρι καὶ φοινικίτην ολινον διὰ τὸν θάνοντα, ἵσως ποτὲ ἥρχετο νὰ τὸν ἔπανεύῃ.

Ἐὰν δὲ ἀποθνήσκων εἶναι ἡ μητέρα ἢ ἐν ἀπὸ τὰ τέκνα, δὲν ἀλλάζουν τὰ πράγματα, μόνον τὰ πρόσωπα τοῦ περιέργου αὐτοῦ δράματος.

Οταν δὲ ἡ χῶρος τῆς καλύβας δὲν ἐπαρκῇ πλέον διὰ τὸν ἐνταφιασμὸν ἀλλών μελάν τῆς οἰκογένειας, οἱ Μπαγάκ-Φορέτ κατεδαφίζουν τὴν κατοικίαν τῶν ρίττοντες τοὺς τούχους πρὸς τὰ μέσα καὶ κτίζουν ἐπάνω εἰς αὐτοὺς νέαν κατοικίαν. Εἰς τὸ ἐπίχωμα αὐτὸν τῆς νέας καλύβας θάπτουν τὰς νεκροὺς τῶν ἔως διον, ἐλλείψει χώρου, ἀναγκάσθοντα νὰ κατεδαφίσουν καὶ αὐτήν.

Οὕτω αἱ κατοικίαι τῶν εἶναι κτισμέναι πολλάκις εἰς ὕψος 4-5 μέτρων, δόπτες μεταχειρίζονται κλίμακα διὰ νὰ ἀνέλθουν ὑπὸ τὰ τέσσερα ἢ πέντε αὐτὰ μέτρα ἀναπαύονται τέσσερες ἢ πέντε γενεαί.

**

Εἰς τὴν Αὔστραλίαν οἱ Κανάκαι τυλίγουν τὸν νεκρὸν εἰς ἔνα σενδόνι στολισμένον μὲν μαργαριτάρια καὶ θέτουν εἰς τὸ χέρι του ἔνα νόμισμα διὰ νὰ πληρώσῃ τὰ διόδια διὰ τὸν ἀλλον κόσμον. Ἐπειτα καίσονται τὴν καλύβαν του καὶ διὰ τοῦ ἀνήκει. Οἱ συγγενεῖς του κλαίουν, πληγώνονται καὶ σχίζουν τὸ ἄκρον τοῦ αὐτοῦ. Τὰ μαλλιά τῶν δὲν τὰ κόπτουν ἐπὶ τρία ἔτη.

Οἱ ἐνταφιασμὸς γίνεται εἰς σπήλαια ἢ μέσα εἰς κορμοὺς παλαιῶν δένδρων. Ἐνίστεται ἀνεβάζουν τὸ πτῶμα εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ δένδρου, ἐπάνω εἰς ἔνα ἱκρίωμα, ἢ τὸ θάπτουν ἀφίνοντες τὸ κεφάλι ἔξω ἀπὸ τὴν γῆν μετὰ ἐν τοῖς παίρνουν τὸ κεφάλι καὶ τὸ μεταφέρουν εἰς

μέρος ὅπου εὑρίσκονται καὶ τῶν προγόνων τῶν τὰ δοτᾶ.

**

Οἱ Μαύροι τοῦ πορτογαλλικοῦ Κόγγου συνοδεύουν τοὺς νεκροὺς μὲ ἀληθινὰς ἔορτάς. Ὅλοι οἱ συγγενεῖς, οἱ φίλοι καὶ γνώριμοι τοῦ νεκροῦ συναθροίζονται καὶ ἀρχίζουν τὸν χορὸν, τὰ τραγούδια, τὴν τυμπανοφορούσιαν. Ἡ μεγάλη φιλοδοξία τῶν περισσοτέρων μαύρων τῆς Ἀγκόλας εἶναι δὲ δόσον τὸ δυνατὸν ἐπιδεικτικότερος ἐνταφιασμὸς τῶν νεκρῶν τῶν. Ἐάν θελήσῃ κανεὶς ν' ἀγοράσῃ ἀπ' αὐτοὺς ἔνα ζῶν, ἀπαντᾷ: «Ἀδύντον, θὰ τὸ σφέω στὸν θάνατον ἐνδὲς ἀπὸ τοὺς δικούς μας». Τὴν ἡμέραν τῆς ταφῆς σφάζουν ἔνα χοῖρον καὶ ὅρπουν τὸ κεφάλι του εἰς τὸν πλησιέστερον ποταμόν. Αἱ δαπάναι τῶν κηδειῶν αὐτῶν εἶναι τόσον βαρεῖαι ὡστε ἡ οἰκογένεια τοῦ θανόκοντος μένει διὰ τὸν θάνοντα, ἵσως ποτὲ ἥρχετο νὰ τὸν ἔπανεύῃ.

Ἐὰν δὲ ἡ χῶρος τῆς καλύβας δὲν ἐπαρκῇ πλέον διὰ τὸν ἐνταφιασμὸν ἀλλών μελάν τῆς οἰκογένειας, οἱ Μπαγάκ-Φορέτ κατεδαφίζουν τὴν κατοικίαν τῶν ρίττοντες τοὺς τούχους πρὸς τὰ μέσα καὶ κτίζουν ἐπάνω εἰς αὐτοὺς νέαν κατοικίαν. Εἰς τὸ ἐπίχωμα αὐτὸν τῆς νέας καλύβας θάπτουν τὰς νεκροὺς τῶν ἔως διον, ἐλλείψει χώρου, ἀναγκάσθοντα νὰ κατεδαφίσουν καὶ αὐτήν.

**

Εἰς ἔνδειξιν πένθους οἱ Μακόναι φοροῦν εἰς τὸ μέτωπον καὶ εἰς τοὺς βραχίονας μικρὰς ταινίας, ἀπὸ λευκὸν λινόν, ἢ φοινικόφυλλα.

Εἰς τὸν θάνατον δὲν ἀποδίδουν φυσικὴν ὑπόστασιν Πιστεύουν εἰς τὴν ἐπήρειαν μάγου οἱ δὲ συγγενεῖς προστρέχουν εἰς μάντιν διὰ νὰ τὸν ἀποκαλύψουν. Οἱ μάντις ἀκολούθει τὸν πρῶτον σκύλον ποῦ θὰ συναντήσῃ καὶ τὸ σπίτι δόπου τὸ ζῶν θὰ σταματήσῃ θεωρεῖται ἡ κατοικία τοῦ μάγου. Οἱ ὑποτιθέμενος ἔνοχος ὑποβάλλεται εἰς τὴν διὰ τὸ δηλητηρίου δοκιμασίαν ἀπὸ τὴν δοπίαν βεβαίως δύσκολα ξεφεύγει. Οἱ δυστυχῆς συχνὰ μέσα εἰς τὸ παραλήρημά του διολογεῖ ὅτι αὐτὸς εἶναι διγένχος τοῦ θανάτου ποῦ τοῦ ἀποδίδουν καὶ οἱ συγγενεῖς τοτε εἶναι ἴκανοποιημένοι.

**

**

Οἱ Κάφροι δὲν σέβονται τοὺς νεκροὺς οὔτε πιστεύουν εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς. Τοὺς

δένουν μὲ σχοινιά καὶ τοὺς σύρουν μακρὰν δόπου γίνονται βορὰ τῶν θανῶν.

**

Εἰς τὴν Καμπάτκαν οἱ Γιλιάκ καίσον τοὺς νεκρούς των. Ὄταν ἔνας Γιλιάκ ἀσθενήσῃ σοβαρῶς, προσπαλεῖται διασμάν—ἴερες καὶ μάγος καὶ λατρὸς—διποῖος γιριζεῖ δλοεὶν κρουών τὸ τύμπανον, προθεύχεται καὶ ἀνάγκασει τὸν ἀσθενῆ νὰ πηδήσῃ ἐπάνω ἀπὸ τὴν φωτιά. Αὐτὸς βέβαια δὲν ἐμποδίζει τὸν θάνατον. Τὸ πτῶμα καίσται χωρὶς ίδιαιτέραν τελετὴν, παρόντων τῶν συγγενῶν καὶ τῶν φίλων. Τὰ φορέματα, ἡ πίπα καὶ τὰ ὄπλα τοῦ ἀποθαμένου θάπτονται εἰς μικρὰν καλύβην, δόπου ἀποθέτονται τὴν τέφραν τοῦ νεκροῦ. Ἐκεῖ ἐπὶ τόπου φονεύουν καὶ τρώγουν τὸν ἀγαπημένον σκύλον τοῦ μακαρίτου. Αἱ γυναῖκες εἰς ἔνδειξιν πένθους λύουν τὰ μαλλιά τῶν οἱ δὲ ἀνδρες τὰ κόπτουν. Μετὰ τὸν ἐνταφιασμὸν οἱ νεκροὶ δὲν λησμονοῦνται. Ἀπὸ καϊσοῦ εἰς καϊρὸν ἡ οἰκογένεια συναθροίζεται πλησίον τῶν νεκρικῶν καλυβῶν δόπου συμποσίαζουν καὶ τραγουδοῦν πρὸς τιμὴν τοῦ μακαρίτου. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἔχει τὸ μεριδιόν του ἀπὸ τὸ συμπόσιον: ἀπὸ ἔνα μικρὸν ἀνοιγμα εἰς τὸν τούχον τῆς καλύβης τοῦ ρίττουν ἀραβόσιτον, πίτες γεμάτες καπνὸν καὶ ἀλλα.

**

Οἱ Σακαλάβαι ἐμθέτονται τὸ πτῶμα εἰς ἔξεδραν, δύο μέτρων μήκους, μὲ τὸ κεφάλι πρὸς διατολάς. Κάτω ἀπὸ τὰ πόδια τοῦ νεκροῦ ἀνάπτουν φωτιά. Ἐπειτα τοὺς θέτουν μέσα εἰς κορμὸν δένδρου σκαμμένου καὶ τοὺς θάπτουν. Ἡ οὐκία τοῦ ἀποθαμένου ἐγκαταλείπεται καὶ κανεὶς δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ εἰσέλθῃ. Αὐτὰ διὰ τοὺς κοινοὺς θυητούς. Διὰ τοὺς ποίγκηπας τὸν κορμὸν τοῦ δένδρου ἀντικαθιστῷ τὸ

πλέον οὔτε κοσμήματα. Ποτὲ πλέον δὲν τρώγει μὲ τοὺς φίλους ἢ φίλας τῆς. Γίνεται σκλάβα καὶ ὑπηρέτρια δλων. Οὔτε νὰ ξαναπανδυευθῇ τῆς ἐπιτρέπεται. Ἐκεῖνος ποῦ θὰ τολμήσῃ νὰ τὴν νυμφευθῇ, ἀποβάλλεται ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν τον. Ἀλλοτε, διὰ ν' ἀποφύγῃ τὴν βασανισμένην αὐτὴν ζωήν, ἢ κήρα ἐθυσιάζετο κατομένη ζωτανή ἐπάνω εἰς τὸ σῶμα τοῦ συζύγου της ἀλλ' οἱ Ἀγγλοι ἀπηγόρευσαν τὰς θυσίας αὐτὰς.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΔΩΡΙΚΟΣ

ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑ Σ.

ΕΡΓΟΝ Γ. ΙΑΚΩΒΙΔΟΥ

KNUT HAMSUN

ΠΑΝ*

Μνθιστέρημα

ΑΒ

Τὸ βαπόρι ἔφθασε. Ἐφερνε τὴν στολή μου Βράδυ-βράδυ θὰ ξανάφευγε μὲ τὸν βαρώνο καὶ τὰ κιβώτια του, γεμάτα ἀπὸ κοχύλια καὶ φύκια. Ως τόσο φόρτωνε κοντά στὸν μῶλο βαρέλια ἀπὸ ρέγκες καὶ μουρουνόλαδο.

Γέμισα τὸ τουφέκι μου. Ὅστερα χαμογέλασα μοναχός μου, μὲ κάποιο νόημα, καὶ τράβηξα στὸ βουνό. Γέμισα καλά καὶ τὸ φουντέλιο, μὲ τὸ ὑδιο χαμόγελο, ποῦ ἔλεγε χίλια δυό

πράγματα. "Ολα ἡσαν ἔτοιμα· περίμενα τὴν κατάλληλη στιγμή.

Πολλὲς ὕρες περίμενα. Τὸ λαχάνιασμα τοῦ βαπτοριοῦ ἀπὸ τὴν προκυμαία ἔφθανε ὥς ταῦτια μου. Ἐπὶ τέλους μιὰ σφυριγματιὰ ἀκούσθηκε, σημαδί πῶς ἡ φόρτωσις τελείωσε καὶ πῶς σὲ λίγο θᾶφευγε τὸ βαπόρι. Ἀκόμα λίγες στιγμές. Τὸ φεγγάρι εἶχε κρυφθῆ. Σὰν τρελλὸς ἔροιχνα ἄγριες ματιὲς μέσα στὰ σκοτεῖδια ποῦ μ' ἔτνιγαν.

"Εβαλα φωτιὰ στὸ φυτίλι καὶ τράβηξα μακριά. Μιὰ στιγμούλα πέρασε. Ὅστερα μιὰ ἐ-

πυρσοκρότησις, κομμάτια πέτραις στὸν ἀέρα σὰν δυνκέταις, ἔνα τράνταγμα δυνατὸ τοῦ βουνοῦ, καὶ ἔνα κομμάτι βράχος, ποὺ κατρακύλα μὲ μονγκρητά πρὸς τὴν ἀβυσσό. Τὰ βουνά ἀντιλαλοῦν τὸν κρότο. Ἀρτάζω τὸ τουφέκι μου, δίγνω μιὰ τουφεκιὰ καὶ ὅ ἀντίλαλος τὴν κάνει δέκα. Ἀδειάζω καὶ τὴν ἄλλη κάννα: ὅ ἀέρας τραντάζεται καὶ τὰ κύματα τοῦ ἥχου πέφονον μακριὰ τὸ βουνητό Θάλεγε κανένας πῶς δlla τὰ περίγυρα βουνά χαιρετοῦσαν, μ' ἔνα ἀτελείωτο βουνητό τὸ καράβι ποῦ ἔφευγε. Σιγά-σιγά, σβύνει τὸ τράνταγμα τοῦ ἀέρα, ὅ ἀντίλαλος πεναίνει, δlla ἡσυχάζουν τὸ καράβι χάνεται μέσα στὴν νύχτα.

Πέρων τὰ στηλιάρια μου καὶ τὸ τουφέκι καὶ ἀρχίσω νὰ κατεβαίνω. Τὰ πόδια μου δὲν μὲ βάστοῦν. Ἀκολουθῶ μὲ τὸ μάτια μου τὸν καπνό, ποῦ οκορπάει ἀκόμα τὸ γκρέμισμα· ὅ Λίσταπος τινάζει τὸ κεφάλι· ἡ μυρωδιὰ τῆς καλαῖς τὸν κάνει καὶ φτερνίζεται.

Κάτω στὸ μικρὸ ἀκρογιάλι ἔνα θέαμα ἀποσθόκητο μοῦ σπαραζεῖ τὴν καρδιά. Δίπλα σὲ μιὰ βάρκα, τσακισμένη ἀπὸ τὰ συντρίμμια τοῦ βράχου, κοίτεται ἡ Εὔνα, ἡ Εύνα ἀγνώστη, κουρελιασμένη, μὲ τὴν κοιλιὰ σχισμένη, σκοτωμένη στὸν τόπο.

ΑΓ

Τὶ μπορῶ τάχα νὰ γράψω ἀκόμα; Γιὰ πολλὲς ἡμέρες δὲν ἔροιξα τουφεκιά. Δὲν εἶχα τίποτε νὰ φάω, μοναχὸς καὶ ἀπομόνωχος στὸ καλύβι μου, οὐτε συλλογιζόμουν γιὰ φαγί. Τὸ σῶμα τῆς Εύνας τὸ κοντάλησαν στὴν ἐκκλησία μὲ μιὰ ἀσπροβαμμένη βάρκα τοῦ κ. Μάκ. Ἐγώ πῆγα στὸ κοιμητῆρι μὲ τὰ πόδια.

Πέθανε ἡ Εύνα. Θυμᾶσαι τὸ μικρό της πρωσπάκι μὲ τὴν καλογερικὴ μανδύλα; Ἐοχτάνε σιγά-σιγά, ἀφινε τὸ φόρτωμά της καὶ χαμογελούσε. Μιὰ δυνατὴ ζωὴ ἔσεχείλεις ἀπὸ τὸ χαμόγελο τῆς... Κάθισε ἔκει, αἴσωπε, γιατὶ μονόρχεται στὸν νοῦ μιὰ παλιὰ ἴστορία, μιὰ ἴστορία ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς Ἰζελίνας, τὸν καιρὸ ποῦ ὁ Στάμερ ἦτον παππᾶς:

Μία κοπέλλα ἦτον σκλαβωμένη σ' ἔναν πύργο. Κι' ἀγαποῦσε ἔνα ἀρχοντόπονο. Γιατὶ τάγαρος; Ρώτα τὸν ἄνεμο νὰ σοῦ τὸ πῆ καὶ τάστρα, φώτα τὸν Θεό, ποῦ κυβερνάει τὸν κόσμο... Μονάχα αὐτὸλ κατέχουν τῆς ζωῆς τὰ μυστικά. Τὸ ἀρχοντόπονο ἦταν ὁ φίλος τῆς καὶ ὁ ἀγαπητικός της. Μὰ μιὰν ἡμέρα τὸ

ἀρχοντόπονο εἶδε μιὰν ἄλλη γυναικα κι' ἀλλαξε ἡ καρδιά του.

Τὴν εἶχε ἀγαπῆσει τὴν κοπέλλα μὲ μιὰ παιδιάτικην ἀγάπη. Τὴν ἔλεγε ἄγγελο του καὶ περιστέρα του. Τάγκαλιασμά του ἦταν ζεστό, γεμάτο ἔρωτα. Τῆς εἶχε πῆ μιὰ μέρα: «Ἄδεις μου τὴν καρδούλα σου». Καὶ τοῦ τὴν ἔδωκε ἡ κοπέλλα. «Ο, τι νὰ τῆς ζητοῦσε, στὰ χειλάκια τῆς ἀνθίζε πάντα τὸ ἐρωτιάρικο τὸ «ναι». Κ' ἐπερνε τὰ χαρούσματά της, σὰν ἀφέντης της.

Στὴν ἄλλην ἦταν σκλάβος, ἥταγε τρελλός, ζητιάνος ἦταν. Γιατί; Ρώτα τὸν κουρονιαχτὸ τῆς στράτας νὰ στὸ πῆ, φώτα τὰ φύλλα ποῦ μαδοῦν ἀπ' τὰ κλαριά, φώτα τὴν λάμια τὴν ἀπόκρυφη ποῦ κυβερνάει τὸν κόσμο· αὐτὰ μονάχα τὸ κατέχουν νὰ στὸ εἰποῦν. Κ' ἔκεινη φύλλο πράσινο δὲν τοῦδωκε κι' αὐτός: «Ἐνχαριστῶ» πάντα τῆς ἔλεγε, «εὐχαριστῶ». Μιὰ μέρα τοῦ εἶπε ἔκεινη: «Χάρισέ μου, ἀγάπη μου, τὴν ήσυχία σου καὶ τὰ συλλογικά σου!» Κι' αὐτός παραπονιόταν, ποῦ ἡ ἀγάπη του, δὲν τοῦ εἶχε ζητημένα ἀκόμα τὴν ζωή.

Η κοπέλλα πλείσθηκε στὸν πύργο.

- Φιωχῇ κοπέλλα, τί συλλογίζεσαι;
- Γιατί χαμογελάς καὶ κοκκινίζεις;
- Εἶδω καὶ δέκα χρόνια κάτι μούτυχε. Έκεινον τὸν καιρό, τὸν πρωτογνώρισα.
- Καὶ τὸν θυμᾶσαι ἀκόμα;
- Ναί, τὸν θυμᾶμαι πάντα.
- Πέφασαν χρόνοι καὶ καιροί.
- Κοπέλλα μου, τί κάνεις; Γιατί χαμογελάς καὶ κοκκινίζεις;
- Κεντάω τὸνομά του μὲ χουσῆ κλωστή.
- Γιὰ πές μου, καλὸ νάχης, ποιὸ δνομα κεντᾶς; Μήν εἶνε τάχα ἔκεινος ποῦ σὲ σκλάβωσε;
- Ναί, αὐτός εἶνε; αὐτός δποῦ τὸν γνώρισα, ἔδω καὶ εἶκοσι χρόνια.
- Καὶ τὸν θυμᾶσαι ἀκόμα;
- Στὴν ψυχή μου ζῇ, σὰν τὴν στιγμὴ τὴν πρώτη ποῦ τὸν γνώρισα.

Χρόνια περάσαν.

- Τί κάνεις σκλάβα;
- Τὸ γεράματα μὲ πλάκωσαν. Μάτια δὲν ἔχω νὰ κεντήσω πιά. Σκάβω τὸν τοῖχο τῷψα μέ τὰ νύχια μου καὶ μὲ τὸν γύψο πλάνω ἔνα ἀνθογύάλι, ἔνα ἀνθογύάλι γιὰ τὸν νέο ποὺ ἀγαπᾷ.
- Γιὰ ποιὸν μιλᾶς, γρησόλι;
- Γιὰ τὸν ἀγαπημένο μοῦ μιλῶ, γιὰ τὸν ἀγαπημένο, ποῦ μὲ σκλάβωσε σ' αὐτὸν ἔδω τὸν πύργο.

* Ιδε σελίδα 245.

— Σὲ σκλάβωσε καὶ σὺ χαμογελᾶς;
— Ναί, συλλογιέμαι τί θὰ πῇ σὰν τὸ δεχθῆ.
«Ε! ή παλιά μου ἀγάπη, θὲ νὰ εἰτῇ, μοῦ στέλνει τοῦτο τὸ ἀνθογυάλι. Τριάντα χρόνια πέρασαν καὶ μὲ θυμάται ἀκόμα».

Φεύγουν τὰ χρόνια.

— Σκλάβα, ἔχεις δεμένα τὰ χεράκια σου κ' ἔχεις τὸ χαμογέλιο, στὰ χειλάκια σου.

— Τὰ γηρατειὰ μὲ πλάκωσαν, δὲν ἔχω μάτια ή φτωχή. Μὲ τὰ δεμένα χέρια συλλογίζομαι.

— Μὴ συλλογιέσαι τάχα αὐτὸν ποῦ γνώρισες, ἀπὸ σαφάντα χρόνια;

— Αὐτὸν ποῦ πρωτογνώρισα, σὰν ήμουν να κοπέλλα. Σαφάντα χρόνια θὰ ἥνε!

— Δὲν τῶμαθες λοιπὸν πῶς πέθανες δὲ καλός σου; Φτωχή γρηγούλα, κιτονίζεις καὶ βουβάνεσαι, τὰ χεῖλα σου γενήκαν ἀστρα σὰν πανί. Φτωχή γρηγούλα η πνοή σου οβύσθηκε...

Αὐτὴ εἶνε ή παλιὰ ιστορία τῆς σκλάβας τοῦ πνύργου... Στάσου, μιά στιγμή, Αἴσωπε, κατί ξέχασα: μιὰ ήμέρα ἀπείκασε τὴν φωνὴ τοῦ ἀγαπημένου της κάτω στὴν αὐλή, γονάτισε καὶ κοκκίνισαν τὰ μάγουλά της. Ήτο σαφάντα χρόνων τότε.

Ἐνά, σὲ θάβω μὲ τὰ χέρια μου καὶ φιλωταπεινὰ τὸ χῶμα ποῦ σὲ σκεπάζει. Μία ἀκτίνα ἡλίου σχίζει τὸν λογισμό μου, κάθε φρόδα ποῦ σὲ συλλογίζομαι μία εὐλογία Θεοῦ πλημμυρεῖ τὰ σπλάχνα μου σὰ συλλογισθῶ τὸ χαμόγελό σου. Εδινες τὸ πᾶν ἐσύ, χωρὶς ἀγῶνα, γιατὶ ή ξανὴ σὲ μεθούσε. Μιὰ ἄλλη ποῦ δλα μοῦ τάρενήθηκε κ' ἔνα καλὸ βλέμμα ἀκόμα, μ' ἔχει σκλαβωμένον. Γιατί; Ρώτα τοὺς δώδεκα μῆνες τοῦ χρόνου νὰ σοῦ τὸ εἰποῦν, φώτα τὰ καράβια στὴ θάλασσα, τὸν ἀνεξερένητο Θεό, ποῦ κυβερνᾷ τῆς καρδιὲς τῶν ἀνθρώπων.

ΑΔ

Κάποιος μοῦ εἶπε:

— Δὲν κυνηγάτε πιά; Ο Αἴσωπος τρέχει μόνος τοῦ στὸ βουνό ἔβγαλε κ' ἔνα λαγό.

Τοῦ εἶτα:

— Χτυπήστε τὸν ἐσεῖς γιὰ μένα.

“Υστερά ἀπὸ λίγες ήμέρες ὁ κ. Μάκ ήλθε νὰ μὲ ίδῃ. Εἶχε κομμένα τὰ μάτια, τὴν δψι χλωμή. Ήμουν ἀλήθεια ίκανδες νὰ μπαίνω στὸ μιαλὸ τῶν ἀλλων, δπως ἐνόμιζα; Δὲν ήξενρα πιὰ τίποτε...

‘Ο κ. Μάκ μοῦ μίλησε γιὰ τὴν συμφορά, ποῦ ἔγινε ἀπὸ τὸ τυχαῖον αὐτὸν περιστατικό, ἀπὸ τὴν κακὴ ὥρα, πρᾶγμα, στὸ δυτικὸν ἔγω δὲν ἔφταγε καθόλου.

— “Αν εἶνε κανένας ποῦ καὶ καλὰ θέλησε νὰ μὲ χωρίσῃ ἀπὸ τὴν Βίβα, κατάφερε τὸν σκοπό του. Ο Θεός νὰ τοῦ τὸ πληρώσῃ!

Μούροιξε ἔνα ὑποπτὸ βλέμμα καὶ μουρμούσισε μερικὰ λόγια, γιὰ τὴν ὥραία κηδεία δλα τῆς ἔγιναν μὲ τὸ παφαπάνω, τίποτε δὲν τῆς ἔλειψε. Θαύμαζα τὴν εὐστροφία τοῦ πνεύματος του.

Δὲν ἔδεχθηκε τὴν προσφορά μου νὰ τοῦ πληρώσω τὴν βάρκα του, ποῦ τσακίσθηκε.

— Δὲν θέλετε λοιπὸν νὰ σᾶς ἀποζημιώσω γιὰ τὴν βάρκα ποῦ χάσατε;

— “Οχι, ἀγαπητέ μου λοχαγέ. Ποῦ σᾶς ήρθε στὸν γούν τέτοιο πρᾶγμα;

Τὰ μάτια του ἥσαν γεμάτα μῆσος.

Τρεῖς ἔβδομάδες δὲν εἶδα καθόλου τὴν Εδουνάρδα... Τί λέω; Τὴν εἶδα μιὰ ήμέρα στὸ μαγαζί, ποῦ ἀγόραζα τὸ ψωμί μου. Ήτον μέσα στὸ γραφεῖο καὶ κύτταζε κάποια υφάσματα. Τὸ μαγαζάκι εἶχε δυὸς υπαλλήλους.

Εἶπα «καλημέρα» μὲ ζωηρή φωνή. Εκείνη σήκωσε τὸ κεφάλι της, μὰ δὲν ἀποκοίνηκε. Αὐτὸν μ' ἔκαμε νὰ μὴν ἀγοράσω ψωμὶ μπρόστα της. Γύρισα πρὸς τὸν ἔνα ἀπὸ τὸν υπαλλήλους καὶ τοῦ ζήτησα μπαρούτι καὶ σκάγια. Τὴν ὥρα ποῦ μοῦ τάδινε, κύτταζε μὲ τὴν ἀκρη τὸν ματιοῦ μου τὴν νέα. Τὸ παλιό της στακτὶ φρόδεμα, μὲ τῆς φραγμώνες κουμπότρυπες μοῦ φάνηκε πολὺ κοντό τὸ ἀδύνατο στῆθος της πηγαινοερχότανε. Πῶς μεγάλωσες αὐτὸν τὸ καλοκαΐρι! Τὸ μέτωπό της φαινότανε συλλογισμένο τὰ καμαρωτά της φρύδια χάραζαν σὰ δυὸς αἰνύματα στὸ πρόσωπό της. Τὸ κινήματά της δὲν ἥσαν πιὰ παιδιάτικα. Κύτταζα τὰ δάκτυλά της. Τὰ ὥραια μακρουλὰ δάκτυλα μιλοῦν μὲς στὴν καρδιά μου καὶ μὲ κάνουν νὰ λαχταρίζω. Εκείνη ξεκαλούσθησε νὰ στριφογυρίζῃ τὰ υφάσματα. Ήθελα νὰ πήγαινε δὲ Αἴσωπος πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ γραφείου κ' ἔγω νὰ τὸν φωνάζα μὲ λόγια παρακαλετικά. Τὶ θάλεγε τότε;

— Ορίστε! μοῦ εἶπε δὲ υπάλληλος.

Πλήρωσα, πῆρα τὰ δύο πακέτα καὶ ξακαριζέτισα. Εκείνη σήκωσε τὰ μάτια καὶ στάθηκε ἀμιλητη.

— Πάσι καλά, εἶπα μέσα μου ίσως νὰ ἥνε πιὰ ἀρραβωνιαστικὰ τὸν βαρώνου. Κ' ἔφυγα χωρὶς νὰ ξητήσω φωμί.

Μιὰ φορὰ ποῦ βρέθηκα στὸν δρόμο, ἔφειξα μιὰ ματιὰ στὰ παράθυρα. Κανένας δὲν μὲ ἀκολουθοῦσε τώρα μὲ τὸ βλέμμα...

ΛΕ

Μιὰ νύχτα χίονισε. Αρχίσα νὰ κρυδώσω στὸ καλύβι μου. Είχα μιὰ γωνιά, ποῦ ἔψηνα τὸ φαγί μου, μὰ τὰ ἔντια δὲν ἔκαιαν καλά. Απὸ τοὺς τούχους ἔμπαινε δὲ δέρας, μολονότι είχα βουλώσει δόσο μπορούσα καλλίτερα τῆς χαραμάδες. Τὸ φθινόπωρο πέφασε οἱ ήμέραις ἀρχίσαν νὰ μικραίνουν. Ο ήλιος ἔλυσε τὸ πρῶτο χίονι καὶ καθάρισε τὰ χωράφια οἱ νύχτες δυμώς ήσαν κρύας, τὸ νερό πάγωνε. Χορτάρια καὶ μαμούνια ψοφούσαν.

Μιὰ παράξενη σιγαλιά ἀγκάλιαζε τοὺς ἀνθρώπους δλοι ἥσαν συλλογισμένοι, τὰ μάτια τοὺς κύτταζαν τὸν χειμῶνα ποῦ πλάκωνε. Οὗτε μιὰ φωνὴ δὲν ἔφεινε ἀπὸ τὸ νησάκι ποῦ ξεραίναν τὰ ψέρια, τὸ λιμάνι ἥταν χωρὶς ζωή, τὸ καθετὶ ἐτοιμαζότανε γιὰ τὴν μεγάλες βροεινὲς νύχτες, ποῦ δὲ ήλιος κοιμᾶται βουτηγμένος στὰ βάθη τῆς θαλάσσης. Τὸ πλατάγισμα τῶν κουπιῶν μιᾶς μοναχικῆς βάρκας σκορποῦσε τὸν βουβό του κρότο.

Μιὰ νέα πλησίασε μὲ τὴ βάρκα, δρυια στὰ κουπιά.

— Ποῦ ήσουν, κοριτσάκι μου;

— Πουθενά.

— Πουθενά; Γι' ἀκούσε, καλέ· ἔγω σὲ γνωρίζω· σὲ εἶδα τοῦτο τὸ καλοκαΐρι.

Ζύγωσε στὸ μᾶλο κ' ἔδεσε τὴν βάρκα της.

— Εβοσκες τὸ κοπάδι σου κ' ἐπλεκες κάλτσα... Σ' ἀπάντησα μὰ νύχτα.

Κοκκίνισε λιγάκι καὶ γέλασε μὲ κάποια ταραχή.

— Ελα στὸ καλύβι, κοριτσάκι μου, κι' ἀφισέ με νὰ σὲ καμαρώσω. Σὲ λένε Αρριέτα.

Αὐτὴ δύμας τραβῆ τὸν δρόμο της καὶ δὲν μοῦ λέει: Τὸ φθινόπωρο, δὲ χειμῶνας ποῦ πλάκωνε, τὴν εἶχαν μουδιάσει κάθε της αἰσθησίς κοιμώτανε βαθειά.

Ο ήλιος εἶχε βασιλεύσει πιὰ μέσα στὴ θάλασσα.

ΛΣΤ

Έβαλα γιὰ πρώτη φορὰ τὴν στολή μου καὶ τράβηξα στὸ Σίριλονδ. Η καρδιά μου χτυπούσε. Θυμόμουν δσα πένασαν ἀπὸ τὴν ήμέρα, ποῦ ή Εδουνάρδα εἶχε χυθεῖ στὸν λαιμό μου καὶ μὲ φύλησε μπροστά δ' όλον τὸν κόσμο.

Μῆνες καὶ μῆνες μὲ γελοῦσε σκλήρα, μ' ἔκανε κι' ἀσπρίσαν τὰ μαλλιά μου. Εγὼ ἔφιαγε; Ναί, ἔγω πίστεψα στὸ διστέρι μου καὶ πλανέδηκα. Συλλογιζόμουν τώρα: πῶς θὰ εὐχαριστηθῆ ἀν πέσω στὰ πόδια τῆς καὶ τῆς ξεμολογηθῶ τὸ μυστικὸ τῆς καρδιᾶς μου! «Κάθισε», θὰ μοῦ πῇ, θὰ πῇ νὰ φέρουν κρασί καὶ πολὺ τσουγκρίση τὸ ποτῆρι της μὲ τὸ δικό μου, θὰ πῇ: «Κύριε λοχαγέ, σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὴς ὥρες ποῦ περόσαμε μαζί ποτὲ δὲν θὰ τῆς ξεχάσω». Επειτα, σὰν μὲ ίδη ἔτσι εὐτυχισμένο, γεμάτον ἐλπίδες, θὰ κάμη πῶς πίνει τάχα καὶ καθάρισε τὰ χωράφια οἱ νύχτες δυμώς ήσαν κρύας, τὸ νερό πάγωνε. Χορτάρια καὶ μαμούνια ψοφούσαν.

Ευπρός! ή τελειωτικὴ στιγμὴ φθάνει.

Καθὼς περπατούσα, ξεκαλούσθησα τοὺς συλλογισμοὺς μου: ή στολή μου θὰ τῆς κάμη ἐντύπωσι τὰ γαλόνια μου εἶνε καινούρια καὶ ἀστραφτερά, τὸ σπαθί μου θὰ χτυπάῃ στὸ παρόπετο.. Μιὰ νευρικὴ καρδιὰ μὲ τίναξε: Ποιός έρει τί μπορεῖ νὰ γίνη ἀκόμα; Σήκωσα ψηλὰ τὸ κεφάλι, μ' ἔνα υπερήφανο κίνημα:

— Φθάνει πιὰ ή ταπεινούσην! Αξιοπρέπεια ἀποδῷ κ' ἐμπρός. Οτι καὶ νὰ συμβῇ, θὰ δεξιώ μεγάλη ἀδιαφορία. Θά κρατήσω τὴν θέσι μου... Συμπαθάτε με, ὥραία μου κοπέλλα, ἀν δὲν ξητῶ ταπεινὰ τὸ χεράκι σας...

Ο κ. Μάκ ήρθε νὰ μὲ υποδεχθῆ στὴν αὐλὴ τοῦ σπιτιοῦ. Τὸ πρόσωπό του μοῦ φάνηκε πιὸ χλωμό, τὰ μάτια του πιὸ βαθουλωμένα ἀκόμα.

— Φεύγετε; Αλήθεια; Τώρα τελευταῖα τῷ δοντὶ δὲν εἶχατε καλὸ σπίτι. Τὸ καλυβάκι σας κάπηκε...

Χαμογελούσε. Θαρρούσα πῶς έβλεπα μπροστά μου τὸ δυνατότερο κεφάλι τοῦ κόσμου.

— Ορίστε μέσα, κύριε λοχαγέ, ή Εδουνάρδα εἶνε στὸ σαλόνι Θά ξαναϊδωθοῦμε στὸν μᾶλο, τὴν ὥρα ποῦ φεύγει τὸ βαπτόρι.

Ο κ. Μάκ ἀπομακρύνθηκε, μὲ τὸ κεφάλι σκυμμένο, σφυρίζων μέσα ἀπὸ τὰ δόντια του, συλλογισμένος.

Η Εδουνάρδα διάβαζε μέσα στὸ σαλόνι. Εαφνίσθηκε σὰν εἶδε τὴν στολή μου, μὲ κύτταξε λοξά σὰν πουλί καὶ κοκκίνησε. Ανοίξε τὸ στόμα της.

Εγὼ κατάφερα νὰ τῆς πῶ:

— Σᾶς ὀφίνω θυγεία!

Διαμιᾶς σηκωθήκε εἶδα πῶς τὰ λόγια μου τῆς ξεκαναν ἐντύπωσι.

— Γιλάν, φεύγετε; Τώρα φεύγετε;

— Μόλις φθάσῃ τὸ βαπτόρι.

Τῆς ἔπιασα τὸ χέρι, τὰ δυό της χέρια καὶ φύναξα: «Ἐδουάρδα!» μὲ τὰ μάτια καρφωμένα ἀπάνω τῆς, δόλο πάθος.

Ἄμεσως ἔγινε ψυχοὴ καὶ συμμαζεύμηκε... Μοῦ ἀντιστεκότανε μὲ τὰ σωστά της. Τέντωσε τὸ σῶμα τῆς ὑπερήφανα κ' ἔγῳ στεκόμουν μπροστά της σὰ ξητιάνος. Τῆς ἄφισα τὰ χέρια. Θυμοῦμαι πῶς ξαναεῖπα πολλές φορὲς μηχανικῶς: «Ἐδουάρδα, Ἐδουάρδα!...» Μὰ δὲ ταν μὲ ράτησε: «Λοιπόν! τί θέλατε νὰ πῆτε;...» δὲν κατάφερα νὰ βγάλω λέξι.

— Ετσι λοιπόν, φεύγετε πιά!.. Ποιὸν δάχωμε τάχα ἐδῶ τοῦ χρόνου;

— Κάποιον ἄλλον... Τὸ καλύβι ζως νὰ ξανακτισθῇ.

“Υστερα ἀπὸ μιὰ στιγμὴ σιωπής, ξαναπήρε τὸ βιβλίο.

Δυποῦμαι ποῦ βγῆκε ἔξω ὁ πατέρας. Θὰ τοῦ πῶ τὰ χαιρεῖσματά σας.

Δὲν τῆς ἀπάντησα. “Εἴαμα ἔνα βῆμα καὶ τῆς ἔπιασα τὸ χέρι:

— Χαῖρε, Ἐδουάρδα.

— Χαῖρε.

“Αγούξα τὴν θύρα νὰ φύγω. Ἐκείνη ὅρχισε πάλι τὸ διάβασμα καὶ γύριζε τὰ φύλλα τοῦ βιβλίου της. Ο ἀποχαιρετισμός μου δὲν τὴν εἶχε καθόλου συγκινήσει.

“Εβῆξα. Τότε γύρισε καὶ μὲ ψῆφος ξαφνισμένο:

— Ακόμη ἐδῶ εἰσθε; Μοῦ φάνηκε πῶς είχατε φύγει.

Η ἔπιληξίς της ήτο τόσο ζωηρά, ποῦ φαινότανε καθαρὰ προσποιημένη. “Έκανε μὲ τὸ παραπάνω τὴν ξαφνισμένη. “Ηξευρε πολὺ καλὰ πῶς ήμουν ἔκει. Τουλάχιστον ἔγῳ ἔτσι νομίζω.

— Θὰ φύγω ἀμέσως.

Μὲ πλησίασε:

— “Ηθελα νάχω μιὰ ἐνθύμησι ἀπὸ σᾶς. Ηθελα νὰ σᾶς ξητήσω κάτι τι, μὰ εἶνε ζως πολὺ... Μοῦ καρβίζετε τὸν Αἴσωπο;

Χωρὶς τὸν παραμικρὸ δισταγμὸ τῆς εἶπα τὸ ναί.

— Λοιπὸν δὰ μοῦ τὸν φέρετε αὔριο;

“Εβγῆκα ἔξω κανένας στὸ παράθυρο. “Ολα πιὰ εἶχαν τελειώσει γιὰ καλά.

“Ήταν ἡ τελευταία μου νύκτα, ποῦ πέρασα στὸ καλύβι μου. Καθόμουν συλλογισμένος καὶ μερούσα τὴς δρες. Τὸ πρωῒ ἐτοίμασα τὸ πρόγευμά μου. Η ἡμέρα ἔδειχνε κρύα.

Γιατὶ μοῦ ξήτησε νὰ τῆς πάω τὸ σκυλί μου;

“Ηθελε τάχα νὰ μοῦ ξανακιλήσῃ ἀκόμα μιὰ φιρά; Λὲν εἶχα πιὰ τίποτε νὰ περιμένω. Καὶ πῶς θὰ τὸν μεταχειρίζοτανε τάχα τὸν Αἴσωπο;

— Αἴσωπε, Αἴσωπε, θὰ κανοπεράσης κοντά της. Εξ αἰτίας μου θὰ σὲ δέροντη ζως νὰ σὲ χαίδεψῃ καὶ πότε — πότε χωρὶς ἄλλο ὅμως θὰ σὲ δέροντη χωρὶς αἰτία: δὲν δὰ μπορῇ νὰ σὲ ὑποφέρῃ.

Φώναξα τὸν Αἴσωπο, ἀκούμπησα τὸ κεφάλι μου στὸ δικό του, καὶ τὸ χάιδεψα. Εἶχα τὸ τουφέκι στὸ χέρι. Τὸ ζωό ἀρχισε νὰ ρουθουνίζῃ, γόμιζε πῶς εἴμουνα γιὰ τὸ χυνῆγ. Ακούμπησα τὴν κάννα ἀποπίσω ἀπὸ τὸ κεφάλι του καὶ τράβηξα τὸ σκανδάλι.

Πλήρωσα ἔναν ἀνθρωπὸ καὶ κουβάλησε στὴν Εδουάρδα τὸ πτῶμα τοῦ σκύλου μου.

AZ

Τὸ βαπτόρι θὰ ἔφευγε ἀργά, τὸ ἀπόγευμα. Επήγα στὸν μῶλο. Τὰ πράγματά μου εἶχαν ἐπιβιβασθεῖ. Ο κ. Μάλι ἥλθε νὰ μ' ἀποχαιρετίσῃ καὶ μοῦ ἔλεγε πῶς θὰ ἔχω ὁραῖον, πολὺ εὐχάριστον καιρὸ στὸ ταξίδι μου. Θὰ ἔκανε καὶ αὐτὸς πολὺ εὐχάριστως ἔνα ταξιδάκι μὲ τέτοιον καιρό. Σὲ λίγο φάνηκε καὶ ὁ γιατρὸς μαζὶ μὲ τὴν Εδουάρδα.

— Είχαμε πολὺ ἔπιθυμία νὰ σᾶς ξεπροβούδισμε, εἶπε ὁ γιατρός.

Τὸν εὐχαρίστησα.

Η Εδουάρδα μὲ κύτταξε στὰ μάτια:

— Σᾶς εὐχαριστῶ, ἄλλημεια, γιὰ τὸν σκύλο σας.

Δάγκασε τὰ χείλια της, ἀσπρα σὰν τὸ πανί.

Ο γιατρὸς ρώτησε ἔναν ἀνθρωπὸ τοῦ βαπτοριοῦ.

— Τί ὡρα φεύγει τὸ βαπτόρι;

— Σὲ μισή ὡρα.

Εγὼ σώπαινα.

Η Εδουάρδα, γευρική, πηγανοερχότανε.

— Δὲν γυρίζομε, γιατρέ; Εκεῖνο ποῦ μ' ἔφερε ἐδῶ, ἔγινε.

— Επάτε, ἔκεινο ποῦ σᾶς ἔφερε... Εκείνη γέλασε μὲ τὴ μαγία τοῦ γιατροῦ νὰ τὴν διορθώνῃ.

— Δὲν ἔξεφοράσθηκα καλά;

— “Οχι, ἀπήντησε ἔκεινος ξερά-ξερά. Τὸν ἔκύτταξα. Ο κουτός ἀνθρωπάκος εἶχε ἔνα ψῆφος ψυχοὸ καὶ ξερό. Εἶχε διαγράψει ἔνα είδος διαγωγῆς καὶ τὸ δικολούθοντες κατὰ γράμμα. Καὶ ἀν τούρισκε σκούρα καμμιὰ φορά; Δὲν δὰ τῶδειχνε καθόλου ἡ φυσιογνωμία του δὲν δὲν ἔπρόδιδε ποτὲ τὰ αἰσθήματά του.

“Αρχισε νὰ βραδειαῖη.

— Σᾶς ἀφίνω ὑγεία, λοιπόν, εἶπα καὶ σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ μιὰ δλα.

Η Εδουάρδα μὲ κύτταξε σιωπῆλή. Επειτα γύρισε τὸ κεφάλι καὶ κάρφωσε τὰ μάτια της στὸ βαπτόρι.

Ἐγὼ τῆρησα στὴ βάρκα. Η Εδουάρδα στεκότανε πάντα στὴν προκυμαία. Τὴν ὡρα ποῦ πάτησα τὸ πόδι μου στὸ βαπτόρι, ὁ γιατρὸς μοῦ φώναξε ἔνα δυνατό «ἄφα καλή!» Εἶδα τότε τὴν Εδουάρδα, ποῦ ἔφευγε μὲ μεγάλα βῆματα, ἐνῷ ὁ γιατρὸς τὴν ἀκολούθησε ἀπὸ πίσω. Ήτον ἡ τελευταία δπτασία ποῦ μου κάριζε.

Μὰ δυνατὴ μελαγχολία χύθηκε, σὰν πικρὸ κῦμα, στὴν καρδιά μου...

Τὸ βαπτόρι ξεκίνησε. Ξεχωρίζα ἀκόμα τὴν ἐπιγραφὴ τοῦ κ. Μάλι «Αποθήκη ἀλατος καὶ κενῶν βαρελίων». Σὲ λίγο δὲν διέκρινα πιὰ τὰ γράμματα. Τὸ φεγγάρι καὶ τὰστρα φάνηκαν στὸν οὐρανό, τὰ βουνά φανερώθηκαν ἀξαφνα καὶ μαζὶ μ' αὐτὰ τὸ ἀπέραντο δάσος. Νά! ἐδῶ εἶνε διερόμυλος, ἐκεὶ ἦταν τὸ καλύβι μουν. Η μεγάλη στακιά πέτρα μένει μοναχική ἀνάμεσα στὰποκαΐδια. Τζελίνα, Εἴδα... Η βορεινὴ νύχτα ξαπλώνεται στὰ βουνά καὶ στοὺς κάμπους.

AH

Ἐγραφα ὅσα ἔγραψα ὡς τώρα γιὰ νὰ σκοτώσω τὸν καιρό μου. Μοῦ κάνει εὐχαρίστησι νὰ ξαναφέρων στὸν κοῦ μου τὴν ἐνθύμησι τοῦ καλοκαιριοῦ ἀντοῦ στὴν Νορλανδία, δπου συγνά μετροῦσα τὴν ὡρες ποῦ ἔφευγαν τόσο γρήγορα. Τώρα ἀλλαξινοὶ οἱ ἡμέραις φαίνονται ἀτελείωταις.

Περνῶ ἀκόμα πολλές εὐχάριστες στιγμές, μὰ διαφόρος δὲν δέλει νὰ περάσῃ καὶ δὲν καταλαβαίνω τὸ γιατί Παραιτήθηκα ἀπὸ τὸν στρατό, είμαι ἐλεύθερος σὰν τὸ πουλί, γνωρίω πολὺν κόσμο, πηγαίνω δπου μοῦ καπνίση. Απὸ καιρὸ σὲ καιρὸ κλείνω τὸ ἔνα μάτι καὶ περιπατῶ τὸ φεγγάρι καὶ τὰστρα θαρρῶ πῶς τὰ βλέπω νὰ γελοῦν, εὐχαριστημένα ποῦ παῖω μαζὶ τους.

“Ολα γύρω μουν χαμογελοῦν. Ανογύφ μιὰ μποτίλια καὶ προσκαλῶ τοὺς συντρόφους μουν νὰ γλεντήσωμε.

“Οσο γιὰ τὴν Εδουάρδα δὲν τὴν συλλογίζουμαι πιά. “Υστερα ἀπὸ τόσον καιρὸ γιατὶ νὰ μὴν τὴν ξεχάσω ἐντελῶς; Τὸ φιλότιμο δὲν μ' ἀφίνει.

Κάποιος μ' ἔρωτᾶ δὲν ἔχω καμμιὰ λύπη καὶ τοῦ ἀπαντῶ μ' ἔνα ζωηρὸ «δχι».

Η Κόρα, ξαπλωμένη στὰ πόδια μου, μὲ καμαρώνει, τὸ ἐκκρεμὲς κτυπᾷ τίκ-τακ ἀπάνω στὴ θερμάστρα, κατώ ἀπὸ τὰ παράθυρά μουν ἀκούω τρύπες συγκεχυμένους κρότους τῆς πόλεως. Η θύρα μουν κτυπᾷ, ὁ διανομένης μοῦ δίνει ἔνα φάκελλο σφραγισμένο. Ξέρω ἀπὸ ποῦ ἔρχεται. Αμέσως τὸ κατάλαβα, ἐκτὸς δὲν τὸ ὑνερεύθηκα καμμιὰ νύχτα μέσηνίας.

Μέσα στὸν φάκελλο δὲν ὑπάρχει γράμμα, μόνον διυδό φτερά πουλιοῦ.

“Ενα παγωμένο ψεῦμα τρόμου χύνεται στὴς φλέβες μου. Λέω ἀπὸ μέσα μου: «Δυὸ πράσινα φτερά! Τί θὰ τὰ κάμω;.. Γιατὶ κρύον ςτει; Μπαίνει πολὺς ἀρέας ἀπὸ τὰνοιχτὰ παράθυρα».

Κλείνω τὰ παράθυρα.

Μὰ συλλογίζουμαι δλοένα: — «Αὐτὰ τὰ φτερά τὰ γνωρίζω. Μοῦ θυμίζουν ἔνα χωρατό, ἔνα περιστατικό περαστικό μέσα σὲ τόσα ἀλλα, ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ ημουν στὴν Νορλανδία. Μ' ἀρέσει νὰ τὰ κάμαβελέπω τώρα...» Καὶ ἀξαφνα μαρρω πῶς βλέπω ένα πρόσωπο μπροστά μου καὶ πῶς ἀκούω μιὰ φωνή ποῦ μοῦ λέει: «Κύριε λοχαγέ, δρίστε τὰ φτερά σας!»

— Κόρα, κάθισε ήσυχα, γιατὶ σὲ σκοτώνω δὲν κουνήσεις!

“Ανυπόφορη ζέστη! Τὶ συλλογιζόμουν δταν εκλεινα τὰ παράθυρα! Ας τάνοιξουν, δις ἀνοίξουν τὴν θύρα διάπλατη! Εμπλάτε μέσα, χαρούμενοι φύλοι μου. Αποδῶ, κύριε παραγγελιοδόχε. Θὰ κάμης ἔνα δρόμο γιὰ χατῆροι μου.

Καὶ ἡ ἡμέρα τελειώνει, μὰ δικαίος δὲν προχωρεῖ.

“Εβαλα τέλος στὴ γνωριμία μου, ποῦ τὴν ἔπιασα, γιὰ νὰ διασκεδάσω. Δὲν ἔχω καμμιὰ φροτίδια, αἰσθάνομαι μόνο μιὰ ἐπιθυμία νὰ φύγω, οὔτε κ' ἔγῳ δὲν ηξέρω ποῦ, πολὺ μακριά, στὴν Αφρική ή στὰς Ινδίας. Γιατὶ είμαι μπαίδι τοῦ δάσους καὶ τῆς μοναξιᾶς.

Επειτα συνέχεια.

Μετάφρ. Π. Ν.β.

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΕΗΜΕΡΟΝ

ΑΙ ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΤΩΝ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ»

Διάλεξις Δ. Κανιλαμάνου.

Εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν «Παναθηναίων» ἔγινε τὴν περασμένην Δευτέραν, 2 Φεβρουαρίου, ἡ τρίτη τῆς ἐφετεινῆς περιόδου διάλεξις. Τὸν λόγον εἶχεν δ. κ. Δ. Κακλαμάνος, δόποιος ὅμιλησε «περὶ τῆς ἀρχαίας τραγωδίας κατὰ τὰς νεωτέρας ἰδέας».

Ἐν ἀρχῇ δὲ καὶ Κακλαμάνος ὁ μὲν ἡγεμόνης διὰ τὴν πρώτην γένεσιν καὶ τὴν ἔξελιξιν τῆς τραγῳδίας. Ἀνεξήτησε τὴν πρώτην ἀφετηρίαν εἰς τὸ ἄκμα τοῦ Θέσπιδος, τοῦ πρώτου θιασάρχου.

σιν εἰς καλλιτεχνικάς δομάς. Εἰς τὸ διονυσιακὸν στοιχεῖον, κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Νίτες, πρέπει νὰ προστεθῇ τὸ Ἀπολλόνειον διὰ νὰ συγκερδάσῃ δὲ ταῦτα καὶ δώσῃ εἰς αὐτὰ τὴν τελειότητα τῆς μορφῆς χρειάζεται ἔνας Αἰσχύλος. Χωρὶς δύμας γ γάρκῃ καὶ αὐτός. Ὁπως δ μεγαλοφυής συγγραφεὺς πλάσῃ τὸ δραματικὸν πριστούργημά του ἀπαιτεῖται ἴστορικὴ περίοδος λαοῦ, ἔχοντος συναίσθησιν τῆς ἴδιας ἐαυτοῦ δυνάμεως, περίοδος ἐντόνου λαϊκῆς δρμῆς, ἀναπτυξεώς μεγάλων καὶ γενναίων αἰσθημάτων. Εἰς τὸν αἰῶνα τῆς Ἐλισάβετ ή κατατρόπωσις τῆς ἰστανικῆς ἀρμάδας πάρεχει τὰ στοιχεῖα τῆς ἐκφάνσεως τοῦ δαιμονίου τοῦ Σαιξηπη. Ὁ Νιοχύλος εἶνε γέννημα τῶν νικῶν τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῶν Περσῶν.

Οὐτως ᾧς εἶπεν ὁ δικηγόρος, τοία εἶνε τὰ στοιχεῖα τῆς τραγωδίας: 1ον) Ἐγεννήθη ἀπὸ τὴν πρωτογενῆ λαϊκὴν μελαγχολίαν καὶ ἀπαισιοδοξίαν. 2ον) Εὑρίσκει τὴν καλλιτεχνικὴν αὐτῆς ἔκφρασιν, διαν ὁ λαὸς λάβῃ συναίσθησιν ἐξαυτοῦ καὶ τῆς δυνάμεως του. 3ον) Τὴν τραγωδίαν γεννᾷ ἡ σύγχρονη ποσις δύο δυνάμεων: τῆς ἔξωθεν ἀνάγκης, τοῦ μοιραίου νόμου, δοτὶς ἄγει τὸν δικαστὴν — τῆς ἐλευθέρου τοῦ ἀτόμου βουλήσεως ἔσωθεν. Ἡ πάλη τῆς θελήσεως ταύτης τῶν ἡρώων πρὸς τὸν ἔξωθεν ἐνεργοῦντα βαρύν, ἀτεγκτον, ἀμελίκιτον νόμον, εἶνε ἡ γεννῶσα τὸ τραγικὸν πάθος.

τοῦ θεοῦ, καὶ οὐσίαν τηνὸς ἐξαμένων τοῦ, αὐτού-
πατεστάθησαν ἀπό δρόλους καὶ μύθους τῆς
ζωῆς τοῦ Διονύσου καὶ τῶν ἡρώων. Κατὰ τὴν
ἔξελιξιν ταύτην, ὅλιγον κατ' ὅλιγον, ἐκ τοῦ χο-
ροῦ, ὅστις ἀπήγγελεν, ἔψαλλεν, ἐχόρευεν, ἀπε-
σπάσθη ὁ καρυφαῖος, ὅστις ἀποτελεῖ εἰδος. τι
ἴδεωδονς θεατοῦ, θεατοῦ πλήρους γνώσεως καὶ
ὁρθοῦ νοῦ, κρίνοντος τὰ πρὸ αὐτοῦ ἔξεισισσό-
μενα γεγονότα κατὰ μέτρον κοινῆς τινος καὶ
στοιθεῖᾶς λογικῆς, τῆς λογικῆς τῆς μέσης κοι-
νῆς γνώμης.

Αὐτὰ είνε τὰ διονυσιακά στοιχεῖα τῆς τραγῳδίας, ρυθμός, μελωδία, ἀπαγγελία. Είνε τὰ στοιχεῖα, τὰ ἀπορρέοντα ἐκ τῆς μελαγχόλου, ἀπαισιοδόξου καὶ ἔστιν ὅτε θορυβώδους λατήκης ψυχῆς. Ἀλλά τὰ διονυσιακά ταῦτα στοιχεῖα δὲν ἀρκοῦν διὰ νὰ δώσουν πλήρη ἔκφαν-

θρωπινώτερον, φυσικότερον, πραγματικότερον χαρακτήρα τῆς προξειτελέοντος τέχνης. Ἀνθρωπινώτερος δῆμος καὶ αὐτὸν εἶνε ὁ Εὑριπίδης. Αὗτὸς εἶνε ὁ ἀληθῆς «κατατηξίτεχνος», ὁ εἰσδύων βαθύτατα εἰς τὰ μύχια τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ὁ περιγράφων πάθη καὶ συναισθήματα αἰώνια, ὁ νεωτεριστικώτερος τῶν ἀρχαίων καὶ ὁ ἀρχαιότερος τῶν νεωτεριστῶν. Οὐ Εὑριπίδης δύναται νὰ κληθῇ ὁ «Ἀθηναῖος Ἰψεν», διπος ὁ «Ἰψεν δύναται νὰ κληθῇ «ὁ Νοόβηγρος Εὑριπίδης». Ή ἐποχὴ τοῦ Εὑριπίδου ἀναπάριστη τὰς ἴστορικὰς ἀναλογίας τῆς ἰδικῆς μας. Ή αὐτὴ διάρρηξε τῶν παλαιῶν τύπων, ή αὐτὴ εἰσβολὴ νέων κοινωνικῶν καὶ φιλοσοφικῶν ἵδεων, ή αὐτὴ διάλυσις τῶν παλαιῶν ἵδεων ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς φιλοσοφίας, γεννῶσι τὸ Εὑριπίδειον καὶ τὸ σύγχρονον ἡμῶν δρᾶμα.

Ανέπτυξε κατόπιν δὲ π. Κακλαμάνος τὸν
ἀφιστοτέλειον δρισμὸν τῆς τραγῳδίας, τὸν πα-
λαιότερον καὶ Ἰωσήτελερον, κατὰ τὸν δόπον:·
«Τραγῳδία ἐστὶ μύησις πρᾶξεως σπουδαίας
καὶ τελείας, μένεθος ἔχουσης, ἡδυσμένῳ λόγῳ,
χωρὶς ἑκάστου τῶν εἰδῶν ἐν τοῖς μορίοις,
δρῶντων καὶ οὐ δι' ἀπαγγελίας, δι' ἔλεους καὶ
φόβου περαίνοντα τὴν τῶν τοιούτων παθημά-
των κάθαρσιν».

Περὶ τῆς ἐννοίας τῆς «καθάρσεως» εἰς τὴν ἀρχαίαν Τραγῳδίαν δὲ διμιλητής ἀνέφερε τὴν ἴστορικην, ἀλλ' διάγον γνωστὴν ἔριδι τοῦ γάλλου Βαῖլ, καὶ τοῦ ἡμετέρου κ. Βερναρδάκη. Ὁ Βαῖλ τοῦ δρισμοῦ τούτου τοῦ Ἀριστοτέλους ἔδιδε πολὺ πεζῆν ἔξηγησιν, ἐνῷ δὲ Βερναρδάκης ἔξηρεν εἰς τὸ ἀληθὲς ὑψος τῆς τὴν ἀριστοτελείον θεωρίαν. Ὁ Βαῖλ ὡς πόδες μὲν τὴν προτίμησιν τῆς λέξεως ἰσχυρίζετο. διτὶ προσήρχετο ἀπὸ τὴν ἔξοικειώσιν τοῦ Ἀριστοτέλους πρὸς τὴν τέχνην τοῦ Ἀσκληπιοῦ τὴν δποίαν ἔξήσκει. δι πατήρ τοῦ ἦ ἐννοία δὲ αὐτῆς εἶνε ἀντικειμενική, ἀφορῶν τὴν ἐπὶ τῶν θεατῶν γεννωμένην ἐντύπωσιν, τὸ αἴσθημα τῆς ἵκανοτούμενεως, μὲ τὸ δποῖον ἀπέρχονται οἱ θεαταὶ ἐκ τῆς λύσεως τοῦ ἔργου, ἀπαλλασσόμενοι διὰ καθάρσεως τῶν ἐξ αὐτοῦ συναισθημάτων.

Απεναντίας δὲ Βερναρδάκης, ἀντικρούων τὴν δοξασίαν αὐτῆν, ἔδημηνει ὑψηλότερον καὶ ποιητικώτερον τὴν κάθαρσιν ὡς τὸν ἔξιλασμὸν τοῦ ἥρωος διὰ τὰ ἀδικήματά του. Ασχέτως πρὸς τὸ θεατρικὸν κοινόν, ἡ κάθαρσις ἀφορᾷ τοὺς ἥρωας αὐτοὺς· καθ' ἐαυτοὺς καὶ συντελεῖ εἰς τὴν τελείωσιν τοῦ δοάματος συμφώνως πρὸς

τάς αἰδίους πεποιθήσεις τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς.
“Η γνώμη τοῦ κ. Βερναρδάκη συμπίπτει μὲ
τὴν γνώμην τοῦ Γκαϊτέ. Ο διμιλητής παρετή-
ρησεν, διτι ἡ ψυχική συγγένεια, ἡ διμαιμότης,
ὁ ἐνωτικὸς σύνδεσμος, ὁ ὄποιος είνει κατα-
φανῆς μεταξὺ τῶν νέων καὶ τῶν περιάσμενων
ἔλληνικῶν γενεῶν, ἕκαμαν τὸν Βερναρδάκην νὰ
αἰσθανθῇ τὸ ζῆτημα καὶ νὰ τοῦ δώσῃ τὴν
ἀκριβεστέραν λύσιν.

Καὶ ἀφοῦ ἐξήρθημεν μὲ τὸν διμίλητὴν εἰς τὰ ἄγνα ὑψη τῆς Μεγάλης Τέχνης, τὸν παρακολουθοῦμεν καὶ εἰς τὸν δραματισμὸν του, εἰς τὸ ὄντειρον, τὸ δόπιον ἔθιαλγεν ἢ καρδία του, εἰς μίαν ἀναβίωσιν τοῦ μεγάλου πνεύματος τὴν δπόιαν προσσφυῶς ἐνεπενθόη ἀπὸ τὸ ἀναμαρμαρωθὲν Στάδιον.

«Εἰς τόπον, δπου ὅλα κοιμῶνται ἀκόμη, (εἰ-
πεν) ἐπιτρέπεται νὰ ὀνειρευθῇ κανεὶς. Φαντά-
ζομαι μίαν ἡμέραν δόξης καὶ θριάμβου φω-
τός, δπως τὴν σημερινήν, τὸ λευκὸν Στάδιον
ὑπὸ τὴν λάμψιν τοῦ ἥλιου. Τὰ ὁραῖα καὶ ἄλ-
ικα σώματα ἐπέδειξαν τὰς ἀγνὰς αὐτῶν γραμ-
μάς. Εἶχαμεν ὁραῖς κάλλους, δυνάμεως, σθέ-
νους. Ο λαὸς ἐπευφημῶν καὶ στεφανώνων
τοὺς ἀθλητάς, εἰς δοῦμὴν χαοᾶς καὶ ζωῆς ἐν-
τόνου, ἔδειξεν, δτι ἔλαβε συναίσθησιν ἑαυτοῦ,
δτι ἐπεκοινώνησε μὲ τὴν ἀρχαὶν Ἑλλάδα, δτι
ἀνέθαλαν εἰς τὴν ψυχὴν του τὰ αἰσθήματα, τὰ
δποῖα ἥνθουν ἔδω πρὸ 24 αἰώνων. Καὶ ἐνῷ
τὸν Υμηττὸν στεφανώνουν τὰ ἀθάνατα λα καὶ
φωτονεφέλη οοδόχυνος περιβάλλει τὴν Ἀ-
κρόπολιν καὶ ἡ ἑαρινὴ αὔρα γεμίζει τὴν ἀτμο-
σφαῖραν ἀπὸ ἀρώματα, πηγαίνει ν' ἀκούσῃ
κάτω ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολιν, εἰς αὐτὸν τὸν χώ-
ρον, δπου ἥκούσθησαν διὰ πρώτην φοράν, τ'
ἀρχαῖα ἀριστουργήματα, μετουσιωμένα εἰς γλῶσ-
σαν φωτὸς καὶ ἀρμονίας, εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς
καρδίας καὶ τοῦ αἰσθήματος. Κατὰ τὴν στιγ-
μὴν ἐκείνην τῶν μυστηριώδῶν συναφειῶν καὶ
τῶν βαθυτάτων συγκινήσεων, κατὰ τὴν στιγ-
μὴν ἐκείνην, κατὰ τὴν δποίαν φύσις, νόησις
καὶ αἰσθησις θὰ ἀποτελοῦν τι κοινόν, ὑπάρ-
χει, ἡ βεβαιότης, δτι δὲν ἔχῃ γεννηθῆ ὁ
«Ἐλλην δραματικός, θὰ γεννηθῇ.» Εώς τότε, καὶ
ὅλα τὰ ἄλλα, θὰ είνε ἀπλᾶ ψελλίσματα».

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΖΩΗ

Η σύγχρονος τουρκική φιλολογία

Εκεῖνο τὸ δικοῖον κάμνει εὐθὺς ἀμέσως ἐντύπωσιν ἀπὸ τὴν μελέτην τοῦ Ντισάρ βέη,

τὴν βαθεῖαν καὶ ἀμερόληπτον, διὰ τὴν σύγχρονον τουρκικὴν φιλολογίαν, εἶνε διὰ της ἡ φιλολογικὴ παραγωγὴ εἰς τὴν Τουρκίαν εἶνε ὑπερμέτρως καὶ ἀπιστεύτως μεγάλη. Οἱ Τουρκοὶ ἔγραψαν καὶ γράφουν ἀπειρως πολλὰ — γράφει διὰ συγγραφεὺς τῆς μελέτης ταύτης ἔκδοθείσης εἰς γερμανικὴν γλῶσσαν, — ἀν καὶ σπανιώτατα ὀρθαῖς ἔργα. “Οὐλη δῆμως ἡ φιλολογικὴ αὐτὴ παραγωγὴ πολαιοτέρα καὶ νεωτέρᾳ μένει χωρὶς καμμίαν κατάταξιν. Διὰ τοῦτο κάθε προσπάθεια φιλολογικῆς κριτικῆς εἰς τὴν Τουρκίαν θὰ ἀπειλεῖ δύσκολον καὶ ἐπίμοχθον ἔργασίαν. Οἱ συγγραφεὺς τῆς μελέτης παρατηρεῖ εἰς τὸν πρόλογον, διὰ ἐάν ὑπῆρχε συνοπτικὴ ἴστορια τῆς τουρκικῆς φιλολογίας καὶ κριτικῆς μελέτης δὲ ἀυτήν, θὰ διεφράτιζε καὶ θὰ προητοίμαζε διὰ τὴν κατανόησιν τῆς ἰδικῆς του ἔργασίας διὰ τὴν σύγχρονον φιλολογίαν. Ἀλλ’ ἡ νέα σχολή, γράφει δὲ Νικολάος Βέης, εἶνε βεβαίως σταθμὸς τῆς τουρκικῆς φιλολογίας, χωρὶς δῆμως συνεκτικὸν δεσμὸν μὲ τὸ παρελθόν. Ἡ νέα φιλολογία ἔχει τὰς οἵμας τῆς μακρὰν τῶν τουρκιῶν φιλολογιῶν παραδόσεων καὶ ἀντιτεί τὰς ἐμπυεύσεις τῆς ἀπὸ τοὺς νεωτεριστὰς εὐδρωπάίους συγγραφεῖς καὶ ἰδίως τοὺς Γάλλους. Ό. ἀρχηγὸς τῆς νέας αὐτῆς οἰκολῆς τῶν decadents ρωμαντικῶν εἶνε δὲ Χαλή Ζιᾶ Χαρακτηρίζων ὃς παρηκμασμένους ρωμαντικοὺς τοὺς φιλολόγους τῆς νέας αὐτῆς Σχολῆς διὰ συγγραφεύς, ἔξηγε, διὰ τὴν παρακμὴν δὲν ἔννοει κατὰ τὸν δρισμὸν τοῦ Θ. Γκωτιέ ὃς «τὴν τέχνην φθαρισμένην εἰς τοιοῦτον σημεῖον ἀκρας ὀφειλότητος, διὰ τὴν παρουσιάζουν ὑπὸ τοὺς χαμηλωμένους ἡλίους των οἱ γηράσαντες πολιτισμοί». Τοιοῦτο βέβαια δὲν ἡμποροῦσε νὰ ὑποστηριχθῇ διὰ τὴν τουρκικὴν τέχνην. Η φιλολογικὴ δῆμως αὐτὴ τάσις προκύπτει κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ τὸν τρόπον, μὲ τὸν δόπιον ἡ Τουρκία ἐρδοίφυη εἰς τὸν δυτικὸν πολιτισμόν, χωρὶς προετοιμασίαν, χωρὶς μελετημένον σχέδιον, οὕτως ὥστε δὲ πολιτισμὸς αὐτὸς δῆμοιάζει μὲ ψιμύθιον ποῦ στολίζει πρόσωπον βάναυσον καὶ ἀγροίκον. Καὶ αὐτὰ μὲν γενικῶς, ὑπάρχουν δῆμως καὶ ἔξαιρεσις ποῦ δὲν φαίνεται νὰ ἀνήκουν εἰς τὴν φυλήν. Ἀνδηρή θερμοκρηπίου ποῦ ἀνθίζουν, δὲν ἡξενθεὶ κανεὶς ἀπὸ ποιὸν σπόρον, πεσμένον τυχαίως, ἀνδηρή ποῦ δὲν τὰ βλέπει κανεὶς εἰς τὸν δημοσίους ἀνθῶνας, ποῦ δὲν ἡμπορεῖ νὰ φαντασθῇ πῶς ὑπάρχουν. Εἶνε θαῦμα πῶς ἔφυτρωσαν εἰς τόσον ἀνδεξιόν περιβάλλον τὸ περιβάλλον δὲν ἔξηγε τὴν παρουσίαν των, ποῦ πρέπει νὰ ζη-

ίστιντες οὕτω βαθμιαίως τὴν νέαν σχολήν.
Μολονότι δὲ Χαλκῆ Ζιᾶ δὲν παρουσίασε
ίποτε ἰσχυρῶς νεωτεριστικόν, κατώρθωσε ὅμως
ἀ προσδόση φυσιογνωμίαν εἰς τὸ ἔργον του,
εἰς τὸ δύπιον τὸν ἀσθενεικὸν ἐμπροσθιονισμόν,
καὶ δέχεται ἐνίστε νευρώδης ἔξαρσις μὲν ἡδυ-
άπνειαν, μελαγχολίαν, ἔλαφρὰν ψυχολογίαν καὶ
ψυφερότητα.
Τὰ τοία πρῶτα μυθιστορήματα, μὲν τὸ δύπιον
αρουσιασμὸν δὲ Χαλκῆ Ζιᾶ, εἶνε καπτώτερα τῆς δυ-
άρμεως καὶ τῆς πρωτοτυπίας τῶν μεταγενέστερων
ρυγῶν του, τῆς «Ἴστορίας ἐνὸς καλοκαιριοῦ»,
οὐ «Ὕστερον ἀπὸ τὴν θανή μου» τοῦ «Μα-
αμένου μπουκέτου». Ἀλλὰ περισσότερον ἀπὸ
λα ἔξαρσται εἰς τὴν μελέτην ἀντὶ τὸ «Γα-
λῆιο καὶ Μαῦρο» ὃς τὸ καλλίτερον ἔργον του
μυθιστοριογράφου. Ἡ ἀκόλουθος, εἰς δλίγας
ξεις, εἶνε ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἔργου τούτου: Ὁ
χριμέτ Τζευηλ, ἀφοῦ ἔχαισε τὸν πατέρα του,
ηγόρον, μένει τὸ μόνον στήριγμα τῆς οἰκο-
νείας. Ἀναλαμβάνει μὲν ἀφοσίωσιν τὸ βαρύ
τὸν ιερὸν αὐτὸν ἔργον. Σκέπτεται πλέον διὰ
τὸν μητέρα του καὶ διὰ τὸ μέλλον τῆς μονά-
ριβης ἀδελφῆς του. Ἐπειδὴ τοῦ ὑπολείπεται
αύτη ἔνα ἔτος, διὰ τὰ πάροι δίπλωμα τῶν
ποτέρων σπουδῶν, ἔξακολουθεῖ τὰς μελέτας
ν, ἐργαζόμενος ὅμως συγχρόνως διὰ τὰ κερ-
ζη τὰ χρειώδη τῆς ζωῆς. Γράφει διηγήματα
ἀ περιοδικὰ καὶ προετοιμάζει τὸ μεγάλο ἔρ-
γον του ποῦ θὰ τὸν πλουτίσῃ καὶ θὰ τὸν δο-
σῃ. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, δὲ ἔρως του, διὰ τὴν
αμέα, τὴν ἀδελφήν ἐνὸς συνάδελφου του, τὸν
αργηγορεῖ διὰ τὰς στενοχωρίας καὶ τὰ βάσανα
τὰς κουραστικῆς ζωῆς του. Ἀπ’ ἑδῶ ὅμως ἀ-
ιβῶς ἀρχίζει ἡ σειρὰ τῶν δυστυχημάτων. Ἡ
πατημένη ἀδελφή του Ἰκβάλ, ποῦ τὴν είχε νυμ-
ένει πρὸ δλίγον, ἀποθνήσκει ἀπὸ τὴν κακήν
μπεριφορὰν καὶ τὴν ἀπονιά τοῦ ἀνδρός της.
Τὸ ἔργον εἰς τὸ δύπιον ἐσυγκέντρωσεν δλην
ν ἴδιοφυῖαν του καὶ ἐστήριξεν δλας τὰς ἔλ-
δας του ἐπολεμήθη βιαίως καὶ ἀπεδόκιμά-
η ἀπὸ τὸν τύπον, τὸν Ἑράλότυπον πρὸς τοὺς
ποτεριστάς τέλος εἰς ἐπίμετρον τῆς δυστυχίας
τοῦ τῆς δυσμενοῦς Είμαρμένης, μανθάνει δτι
Λαμέα, δ τελευταῖος θησαυρός του, τὸ τε-
υταῖον ἀντικείμενον τοῦ ἔρωτός του, ἐμνη-
μένη μὲν ἀξιωματικὸν τοῦ ἐπιτελείου. Τὴν
ναντῆ μίαν ἡμέραν, δὲν ἀνευρίσκει εἰς αὐ-
τὸν οὔτε κάν τὴν ἀνησυ, οὔτε ἐκδήλωσιν
ἴψεως. Τοῦτο, ἀπὸ εἰ τὸ τελευταῖον κτύ-
μα, τὸ μοιραῖον κρ .. νισμα τῆς εὐτυχίας του.
άνει κάθε ἐλπίδα, καὶ εἰ τὰ τελευταῖα χειρό

αφάρ του, δὲν πιστεύει πλέον εἰς τίποτε
ἐν αἰσθάνεται πλέον τὴν ἀνάγκην τῆς ζωῆς
'Απὸ τὴν ὑπαρξίν του ὅμως ἔξαρταί
ζωὴ τῆς πτωχῆς γραίας μητρός του, ή δποίᾳ
τε μόνον αὐτὸν διὰ παρηγόριαν εἰς τὸν κό-
μιον. Θά ζησῃ λοιπὸν δ' αὐτήν, πατὰ καθη-
νον, ἀλλὰ μακράν, πολὺ μακράν ἀπὸ τὸν κα-
μαρανον αὐτὸν τόπον, ἀπὸ τὸν σκοτεινὸν
ἀφον δπον τὰ δνειδα του; ή ἀγάπη του, δη
εὐτυχία ἐνταφιάσθη διὰ παντός.
Εἰς τὸ μυθιστόρημα τοῦτο δ. X. Ζιᾶ παρου-
άζει τὴν τάσιν του πρὸς τὸν φεαλισμόν. Λεν
στάζει νὰ παρουσιάσῃ τὰς ἀσχημίας τῆς πραγ-
τικῆς ζωῆς. Ο Τζεμήλ, δ. Χέβκη, δ. Ρατζῆ
σαρκώνουν καὶ ἀναπαριστοῦν τὴν σημεο-
νιν τουρκικὴν γεολαίαν. "Ἐνας γραιματισμέ-
ς εὐθωπαῖος θὰ εὑρισκε τὸ θέμα κάπως πα-
ιδων ἀλλὰ διὰ τὸ κοινὸν διὰ τὸ διοίον ἔγραψη,
το δλως νέον, θαυμάσιον δὲ εἰς τὸ σύνολον
το «Μανδρο καὶ Γαλάζιο» εἶνε ἔφυον ποῦ
τη ζήσῃ. Αὐστηρὸς κριτικὸς θὰ εὑρισκε μόνον
τα πρόσωπα διμιλούν μὲ γλωσσαν, πνεύμα
μέροφωσιν πολὺ νεωτεριστικὴν ἀπόσαρμο-
ν, μὲ τὸν αἰδνα, καὶ ίδιως τὸ περιβάλλον
τὸ δποίον ἐκτυλίσσεται ή υπόθεσις.
Ο X. Ζιᾶ εἶνε μελαγχολικὸς ἀλλὰ δὲν εἶνε
όλου μπασιόδοξος. Ἐλπίζει, καποτε μάλιστα
εἴρηθεος ποῦ δὲν ἔδοκιμασε τὴν κακοτυχίαν,
δὲν δὲν ἐγνώρισε τὰς ἀπομαρφυτικὰς ἐναν-
τητας τῆς ζωῆς. Πιστεύει πῶς δ. ἀνθρωπος
ννᾶται ἀγαθός, καὶ ἀξιογάπητος. Ο ἔρως πλη-
τὰ βιάθη τῆς καρδιᾶς του. Ζῆ διὰ τὸν ἔ-
τα, ποῦ εἶνε δ. σκοπὸς τῆς ζωῆς του. Δὲν
οισθέπει εἰς τὰ ἀλλα πάθη, τὰ συμφέροντα,
τὰς ἀνάγκας καὶ τὰς δύναμις ποῦ ἔξεγείρουν τὴν
θρωπότητα. "Ολην τὴν δράσιν ἀφίνει εἰς τὴν
Μ. τὸν Ἐρωτα καὶ δὲν ἀπασχολεῖται σχεδὸν
τὸ κοινωνικὸν ζῆτημα.
Ἐχει τὴν εὐγενὴ ίδιοτητα, — ίδιοτητα καλ-
έχνουν, — νὰ αἰσθάνεται τὴν συγκίνησιν,
τὸ δποίαν θέλει νὰ προκαλέσῃ. Τὸ ὄφρος του
ει ἀπέιρως λεπτάς διαχρώσεις. Εἰς τὸ ἔργα
ν, εἰς τὰ δποία τὸ πᾶν εἶνε ἔρως, τέχνη καὶ
ίσησις, γοητεύει περισσότερον ή κομψότης τῆς
φάσεως ἀπὸ τὴν ἀφήγησιν, διότι αἰσθάνεται
νεις δτι δ συγγραφεὺς ἀπέβλεψε περισσότε-
ν εἰς τὴν ὥραιοτητα τοῦ ὑφους παρὰ εἰς
τὸ πρωτοτυπίαν καὶ τὸ ὑψος τῆς ίδεας.
τοῦτο τὸ πᾶν εἶνε καλλιτεχνικὴ ἔπι-
στα καὶ ή φωνητικὴ ἀλληλουχία τῶν λέξεων
η ἐλαστικότης τῆς φράσεως δίδει τὴν ἐν-
πωσιν ἦχων τοῦ δάσους, ή βογγητῶν τῆς θα-

Τὰ τοία πρῶτα μυθιστορήματα, μὲ τὸ δποῖα αρουσιάσθη δ Χαλὴ Ζια, εἶνε κατώτερα τῆς δυάμεως καὶ τῆς πρωτοτυπίας τῶν μεταγενέστερων ῥγῶν του, τῆς «Ιστορίας ἑνὸς καλοκαιριοῦ», ὃν «Ὑστερὸν ἀπὸ τὴν θανή μου» τοῦ «Μα-
αμένου μπουκέτου». Ἀλλὰ περισσότερον ἀπὸ λα ἔξασθεται εἰς τὴν μελέτην αὐτῆν τὸ «Γα-
λῆιο καὶ Μανῆρο» ὃς τὸ καλλίτερον ἔργον τοῦ μυθιστοριογράφου. Ἡ ἀκόλουθος, εἰς ὅλης ἔξεις, εἶνε ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἔργου ταύτου: Ο
χριμέτ Τζευὴλ, ἀφοῦ ἔχασε τὸν πατέρα του,
κηγόρον, μένει τὸ μόνον στήριγμα τῆς οἰκο-
νείας. Ἀναλαμβάνει μὲ ἀφοσίωσιν τὸ βαρύ
λι οἴδων· αὐτὸν ἔργον. Σκέπτεται πλέον διὰ
μητέρα του καὶ διὰ τὸ μέλλον τῆς μονά-
ριβης ἀδελφῆς του. Ἐπειδὴ τοῦ ὑπολείπεται
ἀσμη ἔνα ἔτος, διὰ νὰ πάρῃ δίπλωμα τῶν
αὐτέρων σπουδῶν, ἔσπασθει τὰς μελέτας
ν, ἐργαζόμενος δῆμως συγχρόνως διὰ νὰ κερ-
ζῃ τὰ χρειώδη τῆς ζωῆς. Γράφει διηγήματα
ἀπειδικὰ καὶ προετοιμάζει τὸ μεγάλο ἔρ-
γον του ποῦ θὰ τὸν πλουτίσῃ καὶ θὰ τὸν δο-
σῃ. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, δὲ ἔρως του, διὰ τὴν
αμέα, τὴν ἀδελφήν ἐνδεικνύεται συνάδελφου του, τὸν
αργηγορεῖ διὰ τὰς στενοχωρίας καὶ τὰ βάσανα
και σκουραστικῆς ζωῆς του. Ἀπ' ἕδη δῆμος ἀ-
ιβῶς ἀρχεῖται ἡ σειρὰ τῶν δυστυχημάτων. Ἡ
απτημένη ἀδελφή του Ικβάλ, ποῦ τὴν είλε νυμ-
ένεται πρὸ δὲ λίγου, ἀποθνήσκει ἀπὸ τὴν κακὴν
μπεριφοράν καὶ τὴν ἀπονιά τοῦ ἀνδρός της.
Τὸ ἔργον εἰς τὸ δποῖον ἐσυγκέντωσεν δλην
ν ἰδιοφυῖαν του καὶ ἐστήριξεν δλας τὰς ἔλ-
δας του ἐπολεμήθη βιαίως καὶ ἀπεδόκιμά-
θη ἀπὸ τὸν τύπον, τὸν ζηλότυπον πρὸς τοὺς
αὐτεριστάς τέλος εἰς ἐπίμετρον τῆς δυστυχίας
της δυσμενοῦς Είμαρμένης, μανθάνει δτι
Λαμέα, δ τελευταῖος θησαυρός του, τὸ τε-
υταῖον ἀντικείμενον τοῦ ἔρωτός του, ἐμνη-
σύδη μὲ ἀξιωματικὸν τοῦ ἐπιτελείου. Τὴν
ναντῆ μίαν ἡμέραν, δὲν ὠνευρίσκει εἰς αὐ-
τὸν οὔτε κᾶν τὴν ἀνησυχίαν, οὔτε ἐκδήλωσιν
ἴψεως. Τοῦτο, ἀπὸ εἰ τὸ τελευταῖον κτύ-
μα, τὸ μοιραίον κρ .. νισμα τῆς εὐτυχίας του.
άνει κάθε ἐλπίδα, καίει τὰ τελευταῖα χειρό

λάσσης ἡ κελαδήματος ἡ νανουόισματος παρθένων. Ο Χαλήλ Ζιᾶ κατώρθωσε τὸ θαῦμα ποιητικῆς πεζογραφίας, μόνσικῆς, φιλμικῆς χωρὶς δμοιοκαταληξίαν, εὐστρούφουν, ὥστε νὰ προσαρμόζεται μὲ τὰς λυρικὰς δρμὰς τῆς Ψυχῆς, μὲ τὰς διασκυμάνσεις τῆς ὀνειροπολήσεως, μὲ τὰς αἰφνιδίας συγκινήσεις τῆς συνειδήσεως. Εἰς ἀνταπόδοσιν ὑπῆρξεν δὲ πρῶτος συγγραφεὺς εἰς τὴν πατρίδα του, δὲ διοῖς ἥσθιάνθη διὰ τὸ κοινόν του τὸν ἀγαπᾶ. Σήμερον εἰς τὴν Τουρκίαν δὲ Χαλήλ Ζιᾶ είνε ἡ πρώτη φιλολογικὴ μοσχή.

Υπάρχουν δημοσιογράφοι στερεῶς προσήλωμένοι εἰς τὴν παραδόσιν, ἥθυγραφοῦντες τὴν τούρκικὴν ζωὴν, δπως ὁ Χατζέπ 'Αλῆ καὶ Ἐνεμῆ βέης παρουσιάζοντες διὰ τοῦτο πρωτοτυπίαν, ἀλλ' ὑστεροῦντες εἰς τὴν δύναμιν καὶ τὴν Ἰδιοφυΐαν. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀχμέτ Ρεσῆ δὲν ἀνεφάνη ἴσχυρότερος ἥθυγράφος οὕτε πρωτοτυπώτερος λογογράφος εἰς τὴν Τουρκίαν. Οἱ Χαλῆλ Ζιᾶ εἶνε σήμερον ὁ μεγάλος μυθιστοριογράφος διὰ τοὺς συμπατριώτας του. Θὰ ἦτο ὅμως ἀπὸ γενικωτέρας ἀπόψεως πολὺ μεγαλείτερος συγγραφεὺς ἔαν προσηλώνετο εἰς τὴν ἐθνικὴν ζωὴν καὶ ἀπηλλάσσετο ἀπὸ τῆς ἐπιδρασιν τῶν φιλολόγων τῆς Δύσεως.

Κ. ΣΑΡΜΟΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Πρόσφατος αρχαιολογικής ανακάλυψης.

'H ἐν Χαιρωνείᾳ μάχη.

Ουδεὶς ὀρχαῖος συγγραφεὺς ἐκ τῶν μνημονεύσαντων τὴν παρὰ τὴν Χαιρώνειαν μάχην τοῦ ἔτους 338 π.Χ. ἀναφέρει αὐτήν τὴν πόλιν τῆς Χαιρώνειας ἢ τὴν ἀκρόπολιν αὐτῆς ὃς σκηνὴν ἐπεισόδιον τινὸς τοῦ φοβεροῦ δράματος τοῦ μεταξὺ Μακεδόνων καὶ τῶν ἐναντίον αὐτῶν συμμαχησάντων Θηβαίων, 'Αθηναίων καὶ ἄλλων Ἑλλήνων ἀγώνος. Οἱ νεώτεροι ὅμως ἴστορικοὶ πλανώμενοι ἐκ τῆς ἐπωνυμίας τῆς μάχης ταῦτης καὶ ἀποβλέποντες εἰς τὴν ὅχι μακρὸν τῆς πόλεως κειμένην θεσιν τοῦ μνημείου τῶν Θηβαίων ἱερολοχιτῶν, ἐφ' οὐ λιτατο· ὁ δὲ ἥδη ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας ἀναστηλούμενος ὑπερέμεγέθης λέων, ἐπίστευον διτὶ ἡ πόλις τῆς Χαιρώνειας ἀπετέλει τὸ κυριώτατον στήριγμα τῆς πορειαῖς τῶν Ἑλλήνων καὶ εἴκαζον διτὶ τύμβος τις κείμενος πρὸς βορρᾶν τοῦ μνημείου τῶν ἱερολοχιτῶν παρὰ ταφιασμοῖ, εὑρέθησαν δὲ καὶ πολυαριθμότατα τεμάχια ὅπλων ἐν τῇ πυρῷ, δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ οὐδεμία ἀμφιβολία διτὶ οὗτος εἶνε μητρικὸν μεγάλης μάχης καὶ κοινὸς τάφος πολυάριθμων κατὰ αὐτὴν περιόδοντων νεκρῶν. 'Ο η. Σωτηριαδῆς ἐδημοσίευσε κατὰ αὐτὰς ἐν τῷ περιοδικῷ τῆς ἐνταῦθα Γερουσιαῖς Σχολῆς ἐκτενῆ διατριβὴν περὶ τῶν πορισμάτων τῶν ἐν Χαιρώνειᾳ ἀνασκαφῶν αὐτοῦ, ἐν τῇ δοπίᾳ μετὰ μεγάλης λεπτομερείας καὶ ἀκριβεστάτης ἴστορικῆς κοιτικῆς ἐξετάζει πάσας τὰς περὶ τῆς μάχης μαρτυρίας τῶν ὀρχαίων ἐν παραβολῇ πρὸς τὴν τοπογραφίαν τῆς χώρας καὶ ἀποδεικνύει ἀσφαλῶς διτὶ αἱ παλαιότεραι περὶ τῆς μάχης δοξασίαι εἶνε δὲλλως ἀπαράδεκτοι καὶ διτὶ διελογιμένος τύμβος οὗτε εἰς ἄλλην ἐποχὴν δύναται νὰ ἀνήκῃ, οὔτε εἰς ἄλλους κατὰ τὴν αὐτὴν μάχην πεσόντας νεκρούς, ἀλλὰ μόνον μνημείον τῶν

τὸν ποταμὸν Κηφισὸν ἦτο τὸ μηνῆμετον τῶν πεσόντων Μακεδόνων ὅπερ ἀναφέρεται ὁ Πλούταρχος. Ἡτο γνωστὸς καὶ ἄλλος τύμβος, τρία σχεδὸν τέταρτα τῆς ὥρας ἀνατολικώτερον τοῦ πρώτου κείμενος, ὅλλα οὖντος ἀπομειακουσμένος ὧν τῆς πόλεως ἐθεωρεῖτο ὡς δλως ἀσχετος πρὸς τὴν μάγνη τοῦ ἔτους 338 π. Χ.

Αἱ ἀνασκάφαι, ὡς ἔξετέλεσεν δὲ καὶ Γ. Σωτηρι-
οιάδης ἐνῷ ἐπέβλεπε τὰς πρὸς ἀναστήλωσιν τοῦ
λεοντος ἐργασίας, ἀπέδειξαν δὲ τὸ δεύτερος οὐ-
τος τύμβος, καὶ δόχι δὲ πρῶτος, ἔκρυπτε τῶν πε-
σόντων Μακεδόνων τὰ δυτικά ὅστε ἐπειδὴ τὸ
μνημεῖον τοῦτο διὰ διαφόρους λόγους εἶνε ἀδύ-
νατον νὰ ὑποτεθῇ δὲ τὸ διρύμη μακρὰν τοῦ πε-
δίου τῆς μάχης, εἶνε φανερὸν δὲ τοῦτο αἱ πέρι τού-
του δοξασίαι τῶν νεωτέρων ἴστορικῶν ἥσαν
ἐσφαλμέναι, ἡ δὲ μάχη σύνεκροτήθη ἀνατολι-
κώτερον τῆς πόλεως. Η στενότης τῆς κοιλά-
δος τοῦ Κήφισου κατὰ τοῦτο τὸ μέρος φαί-
νεται δὲ ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων σπου-
δαιότερον ἀμυντικὸν πλεονέκτημα ἢ τὰ δχυ-
χώματα τῆς πόλεως. Ο πρῶτος τύμβος, δοτις
πρότερον ἐθεωρεῖτο ως τὸ μνημεῖον τῶν Μα-
κεδόνων, ἀπεδείχθη προϊστορικός, δισχίλια δλα
περίους ἔτη παλαιότερος τῆς μάχης τοῦ 338
π. Χ. ἀλλ' δεύτερος δὲν δύναται νὰ εἶνε οὔτε

Μακεδόνων δύναται νὰ είνε. Τὰ εὐρήματα είνε λίαν πενιχρά ουδεμίαν ἀλλην ἀξίαν ἔχοντα είμην μόνον ὅτι χρησιμεύουσιν ὡς τεκμήρια πρὸς ἐπακρίβωσιν τῆς χρονολογίας καὶ τοῦ εἰδούς τοῦ μνημείου, ἀλλὰ καὶ πάλιν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀνασκαφῆς είνε σπουδαιότατον, διότι τῶν πρῶτον γίνεται ἀσφαλῶς γνωστὴ ἡ ἀληθῆς παράταξις τῶν ἀντιπαλαιοσάντων ἐνδόξων στρατῶν καὶ κατανοεῖται ἡ πορεία μιᾶς τῶν σπουδαιοτάτων μαχῶν τῆς παγκοσμίου ἴστορίας. Εἰς τοὺς ἄναγνώστας τῶν «Παναθηναίων» τοὺς μὴ δυναμένους νὰ ἀναγνώσωσι τὴν γερμανιστὴ συντεταγμένην διατριβὴν τοῦ κ. Σωτηριάδου πιστεύω ὅτι θὰ είνε εὐπρόσδεκτος ἡ παρούσα περὶ αὐτῆς ἀνακοίνωσις.

Συνεδοία, τῆς 4 Φεβρουαρίου. Ὁ κ. Δαΐζω φελδ ἔξετάσας τὰ ἐρείπια τῶν ἐν Κνωσῷ καὶ ἐν Φαιστῷ τῆς Κρήτης προϊστόρικῶν ἀνακτόρων – πάρετηρησεν ὅτι ἀμφότερα δὲν διατηροῦνται ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτῶν κατασκευῇ, ἀλλ᾽ ὅτι ἔχουσιν ὑποστῆ κατ' αὐτοὺς τοὺς προϊστορικὸς χρόνους βιαίαν καταστροφὴν, καπόπιν τῆς δποίας ἀνωκοδομήμησαν κατὰ νέον σχέδιον ἵκανῶς διαφέρον τοῦ πρώτου. Τὰ νεώτερα δὲ ἀνάκτορα τὰ ἀνοικοδομηθέντα ἐπὶ τῶν ἐρείπιον τῶν παλαιῶν ὅμοιαζουσι πρὸς τὰ ἐν

Τιγνυντι και εν Μυκηναις προστορικα ανά-
κτορα, ωσαντως δε και τα άγγεια τα ενρε-
θέντα εν τῷ στρώματι τῶν νεωτέρων ἀνακτό-
ρων τῆς Κορήτης είνε δομοιότατα πρὸς τὰ γνω-
στὰ μυκηναϊκά, ἐνῷ εν τῷ στρώματι τῶν
παλαιοτέρων ἀνακτόρων ενρεθήσαν μόνον πα-
λαιότερα ἀγγεῖα, ητοι ἐκ τοῦ εἰδους τῶν λεγο-
μένων ἄγγειων τῶν Καμαρῶν. Ἐκ τούτου συμ-
περαίνει ὁ κ. Δαιδοφρέλδ ὅτι τὰ παλαιότερα
ἀνάκτορα ἀνήκουσιν εἰς δυνάστας Κᾶρας, τὰ
δὲ νεώτερα εἰς Ἀχαιούς, οἵτινες ἐπελθόντες ἐκ
τῆς Πελοποννήσου ἔκεισθαι τοὺς Κᾶρας ἐκ
τε τῆς Κορήτης καὶ ἐκ τῶν ἄλλων νήσων τοῦ
Αἰγαίου πελάγους, δε μυθικὸς βασιλεὺς Μί-
νως ἀνήκει εἰς τὸν λαὸν τὸν κατακτήσαντα
τὴν Κορήτην, ητοι τοὺς Ἀχαιούς. Ἀν ἡ θεω-
ρία αὕτη τοῦ κ. Δαιδοφρέλδ είνε ἀληθής, ἐκ-
λείπει σχεδὸν πᾶσα ἐλτὶς νῦ ἀναγνωσθῶσι
αἱ πολυάριθμοι ενρεθεῖσαι πρωτομερητικαὶ ἐπι-
γραφαί, διότι ἡ γλώσσα τῶν Καρῶν είνε σχε-
δὸν δλως ἀγνωστος.

Κατόπιν δ. κ. Σφάρδεο ὁμιλησε περὶ διαφό-
ρων γλυπτῶν εὑρεθέντων πρὸ δλίγον ἐν Λα-
κεδαιμονι, τὰ ὅποια ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν
ἔχουσι μεγάλην καλλιτεχνικὴν ἀξίαν, ἀλλ᾽ εἶνε
σπουδαῖα ἔνεκα τῆς σπανιότητος λακωνικῶν

καλλιτεχνημάτων παλαιῶν. Τινὰ δμως εἶνε καὶ καλλιτεχνικῶς ἀξιόλογα.

ΧΑΡΙΤΩΝ ΦΙΛΕΤΑΙΡΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΚΩΝ ΠΟΛΕΩΣ

Είνε ζωηραὶ ἀκούμη αἱ ζωντανοὶ εἰκόνες, τὰς δοπίας ἐφιλοτεχνησεν δ. κ. Κ. Σπανούδης ἐκ Μασσαλίας διὰ τὰς ἔσορτάς τῆς πτίσεως της, ἀπὸ Παρισίων διὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ 1900 καὶ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας διὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως Ὀνυμβέροτον.

Ἐδῶ εἰς τὴν πόλιν εἶναι τόσον ζωηραὶ αἱ ἴκονες, ὡστε πολλοὶ μ' ἐπαλήτουν, ἐνθυμού-
ενοι καὶ τὰς τελευταῖς λεπτομερείας.

Ο πρῶτος Κωνσταντινουπόλιτης δημοσιοδράφος, δυστις δὲν εἰργάσθη ἐπὶ ἑτοίμης ἐργασίας ξένων ἐφημερίδων, ἀλλὰ μᾶς παρουσίασε ἡ ίδικήν του ἀντίληψιν εἰλικρινῆ, σαφῆ καὶ υγγενῆ μᾶς.

Ο κ. Σπανούδης, διώς πρό πολλοῦ ψιλυ-
ζεται, καὶ ἐπισήμως πρὸ δλίγου ἀνεκοινώθη,
κδίδει ἐντὸς δλίγου ίδιαν ἐφημερίδα μὲ εὐρὺ
αλλιτεχνικὸν πρόγραμμα, μὲ συνεργάτας ὅ,τι
τολύτιμον ἔχει δ ἀπανταχοῦ ἐγκατεσπαρμένος
δριος κόσμος.

«Πρόοδος» είναι δὲ τίτλος τῆς ἐφημερίδος ου, καὶ ὡς ἀληθῆ πρόοδον τὴν χαιρετίζομεν αἱ ἡμεῖς.

Εἰς τὸν ἴδιον μας γυναικεῖον κύκλον ψιθυ-
ΐζονται πολλὰ περίεργα. Μία κυρία μὲν ἔλεγεν
τι θὰ ἔχῃ καὶ δελτίον συρμοῦ. Μία ἄλλη κυ-
ρία μὲν ἔλεγεν ὅτι θὰ ἔχῃ δελτίον ἐναντίον τοῦ
νυμοῦ.

Ἐένετε τὸ δνομικα πρόδοσς δπως βλέπετε,
άμνει τὸν καθένα νὰ νομίζῃ δτι τὸ φύλλον
ἀσπασμῆ τὰς ίδιας του ίδεας, αι δποιαι
αι είναι αι προοδευτικώτατα.

Λοιπὸν τὴν περιμένομεν τὴν «Πρόσδοτ» μὲ
ὰ χειδόνια καὶ μὲ τῆς παπαροῦντος τὴν ἄνοιξιν

*

Ἐφέτος ή πόλις μας ἡλιόλουστος ἐώρατες
ἀπόκρεω. Κίνησις, ζωή, μουσικὴ καὶ θό-
υβος χυμένη ἡ εὐθυμιά στὸν δρόμον, ζώσ
υγάς ἀπὸ τὴν οἰκογενειακὴν ἔστιαν.

Κελαισθησίας ὅμως οὐτε ἀκτίς. Μέσα εἰς τὰς
ιδιούσας τῶν χροῶν μόνον, ὀλίγη πνοή ἐλαφρὰ
βασίλευσεν, ὅλλ' εἰς τὰς ὄδους καὶ τὰς τριό-
υς ἀκομιψα καὶ ρυταρὰ ράκη με τὰς ιδίας
αραστάσεις πάντοτε "Ο,τι μ' ἀφίνει ἐντύπω-

τὸ πρόσωπον τοῦ πιθήκου ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ Δεξιωματικοῦ».

Αλλά καὶ οἱ σκύλοι ἀγαποῦν τὰ παιγνίδια. Συχνά μάλιστα ὑποκρίπτουν ἔνα σκοπόν. Είχε ἓνα, σύμπολον, λέγει ὁ Θερέτρος Κουνιώτης, ἀπὸ τὸν δοποῖον ἔχομεν τὰς πληρωφορίας αὐτάς, ὃ δοποῖος ὑπερβούντο τὸν κοιτσόδο διὰ ν' ἀποφύγῃ τὴν τιμωρίαν, δταν ἔβγαινε ἀπὸ τὴν οἰκίαν ὅπου τοῦ ήτο ἀπήγορευμένον νά εμβῇ. Καὶ ἐκούντσαινε τοσον περισσότερον, δύον μεγαλείτερον ἥτο τὸ κακόν τούτο εἶχε κάμει, μία κλοπὴ ἔξαρνα εἰς τὸ μαγειρεῖον.

Ιδού μία περίπτωσις, ἀρκετά περίεργος δι' ἓνα ξένον. Ο σκύλος τοῦ φυσιολόγου Γηρός, τοῦ γένους τῶν λεοπέρα ἄφησε κατὰ γῆς μίαν ἡμέραν ἐνα κομμάτῳ ψωμοῦ τὸ διοῖν δὲν ἦθελε πλέον, ἐπλάγιασε ἐπάνω εἰς τὸ ψωμό καὶ μὲν ὅφος ἀφελές προσεποιήθη ὅτι τὸ ζητεῖ γύρω του. Ο ίδιος φυσιολόγος δημιεῖται ὅτι εἶχε ἔνα οικύλον. ὃ διοῖν ἐπαίξει διαρκῶς πιάνων τῆς μύγες ἐπάνω εἰς τὰ γυαλιά τῶν παφαδύρων. Εάν ἀπετυχώνται εἰς τὸ κυνήγι του καὶ τὸ γελούσε κανεὶς δι' αὐτό. ἀντροπάτερον κυριολεκτικῶς. Μίαν μέραν ποὺ είχα γλάσσει πολὺ μὲ τὰς ἀλλεπαλλήλους ἀποτυχίας του, τὸ διοῖν τὸ ἔκαμνε ἀκόμη ἀδεξιώτερον, ἥθελησε νὰ μὲ ἀπατήσῃ καὶ ἐπροσποιήθη ὅτι ἔπιασε ἐπὶ τέλους την μύγαν καὶ τὴν συνέτριψε μὲ τὸν λαμπόν του ἐπάνω εἰς τὸ πάτωμα.¹ Ήγά του ἔδειξε τὴν μύγαν ἢ διοῖα πετόνεις ἀκόμη ἐπάνω εἰς τὸ γυαλί ἀποκαλύπτον τὴν πονηρίαν του. Τότε κατεντροπισμένος ἐπήγει καὶ ἔχωθηκε κατώ ἀπὸ ἔνα ἐπιτζέλον.

Αλλ' ίδου μία ένδιαιφέροντα πανουργία ένδει ταύ-
ρου. Πρό δὲ λίγων έτῶν, σταν κατοικοῦσα εἰς τὸ δυτι-
κὸν μέρος τῆς Μυζητάς, διηγεῖται ὁ Μπίντην τὸ σπίτι
μου ήτο τοιγυρισμένον ἀπὸ δώδεκα βοσκάς. Ή πλου-
τούχλον ἐκνούσσει τὴν δρεξινήν ζώων καὶ δταν αἱ
θύραι, τοῦ κήπου μου ήσαν ἀνοικταί, πάντοτε εἰσηγο-
χοντο. Οἱ υπάρχεται μου ἐπροστάθουν νὰ τὰ διώχνουν.
Μίαν ήμέραν ἀνήσυχοι ἡλικιαν νὰ μοῦ εἰποῦν διτὶ ἔνας
ταῦρος, τοῦ γένους brahmaṇi, τὸν ὅποιον είχαν κτυπη-
σει, ἔπειτα νεκρός. Οἱ ταῦροι αὐτοὶ θεωρούνται λεροί
καὶ τοὺς διάφορους νὰ πλανῶνται ἐλεύθερα καὶ νὰ τρώ-
γουν ὃ τι θελήσουν. "Εστευσα λοιπὸν νὰ ίδω τὸ
πτέρυμα· οὐ ταύρον, φοβούμενος μῆτως τὸ γεγονός
μοῦ γεννήσῃ δυσαρεσκείας μὲ τοὺς ιδιαγενεῖς καὶ
επέστρεψα εἰς τὸ σπίτι διὰ νὰ εἰδοτούσα τὴν ἀρ-
χήν. Μόλις ἀνεχώρησα καὶ ἔνας ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους
μου ἤλθε τρέχων νὰ μοῦ ἀναγγείλῃ ὅτι ὁ ταῦρος
εστέκετο στα πόδια του καὶ ἔβοσκε μὲ τὴν ἥσυχίαν
του. Τὸ ξένον αὐτὸν είχε πάρει πλέον τὴν συνήθειαν,
σταν ήτο ἀνάκηη, νὰ προσποῆται τὸν νεκρὸν διὰ νὰ
ἥπισθαι ἔπειτα νὰ ἔπειλῃ τὸ σχέδιόν του ἐν ἀνέ-
σει.

Τὸν νεκρὸν προσποιεῖται καὶ ὁ ἐλέφας. Ἐνας ἐλέφας συλληρθεὶς καὶ ὀδηγούμενος ἀπὸ τοὺς φύλακάς του ἑταμάτησε ἔξων καὶ ἔπειτα νεκρός. Τοῦ ἔλυσαν τὰ δεσμά καὶ ἡδέλησαν νὰ σύρουν τὸ πτώμα μακρὰν ἀλλ ἵτο ἀδύνατον. Τότε τὸ ἐγκατέλειψαν ἀλλὰ μόλις ἀπεμαρκύρησσαν δόλια μέτρα οἱ φύλακες του, ὁ ἐλέφας ζωηρὸς ἐσπρώωθη καὶ ἔτρεξε εἰς τὴν ζούγκλαν φωνάζον δυνατά ἀπὸ τὴν χαράν του — προσθέτει ὁ συγγοωαέως.

Ο παπαγάλος, άναψεροι δ Κ. Ρώς, προσποιεῖται τὸν ἄρρενατον, κατορθώνων νὰ δειξῃ διάφορα συμπτώματα ἀσθενείας. Η ἀνατονή του γίνεται δύσκολος, ἀναστενάζει ἡ πλαγιάζει εἰς τὸ πλευρὸν ἢ εἰς τὴν κοιλιὰν. Αὐτά γίνονται ἐνόσῳ κάποιος εὐρισκεται εἰς τὸ ἴδιον δωμάτιον μὲν τὸν παπαγάλον ἀλλ διταν μείνη μόνος στέκει· αἱ ὄρθδες καὶ φωνεῖται ὑγιείστατος. Εἰς τὸ τέχνασμα αὐτὸν καταφεύγει διὰ νὰ προκαλέσῃ τὰ γάδια τῆς χωιας του, διότι παρεπή-

οντος δι των πραγματικῶν είνε ἀρρωστός ἔχει περιστέρας περιποιήσεις καὶ θιωτείας.

Ο Ρωμαν δηγείται ἐν χριστιωμένον ἀγένδοτον
ἐνός παπαγάλου. Μίαν ἡμέραν δὲ παπαγάλος καὶ ἡ
γάτα ἐμάλωσαν, διότι ἡ γάτα ἔχει χάρι τὸν σπό-
ρους τοῦ παπαγάλου. Πάντοτε ὅμως, φαινομενικῶς
τούλαχιστον, ἐπήκειτο ἡ εἰρήνη. Αὐτὴν τὴν φορὰν δὲ
παπαγάλος, ἀφ' οὗ ἐπέφυσε μία ὀλόκληρη ὁρα, ενοι-
σάκμονες εἰς τὴν ἄκραν τοῦ τραπεζίου ἐκάλεσε τὴν
γάταν: «ψι!-ψι! ἔλλα λοιπόν». Η γάτα κολακεύεται
ἀπὸ τὴν πρόσολησιν καὶ πλησιάζει μὲ τὸ κεφάλι ὑ-
ψηλά, ἀνύποπτος. Ο παπαγάλος ἀρτάει μὲ τὸ δάμ-
φος ἔνα φριτζάνι γάλα ποῦ εὑρίσκετο σιμά του, καὶ
τὸ χύνει ἐπάνω εἰς τὴν γάταν Ἑκαρδισμένος στὰ γέ-
λια, διὰ τὸ κατόρθωμά του.
Τὰ γεγονότα αὕτη ἀναφέρονται ὑπὸ πολλῶν καὶ
δὲν ἐπιδέχονται ἀμφισβήτησιν.

Ιδού ἔνα δείγμα τῆς πονηρίας τῆς κορώνης. Τοεῖς
κορῶναι, πάρ' οὐ εἰς μάτην ἐπροσάλησαν ν ἀρρά-
ξουν ἔνα κοιμάτι κρέας ἀπὸ ἔνα σκύλον, συνεσκέ-
ρηθσαν καὶ προέβησαν ἀμέσως εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ
συνληφθέντος σκεδάνη. Λί δύο κορῶναι ἐπέλησισαν
δοσον τὸ δυνατόν πόρος τὸ κατοβροχθίζομενον ὑπὸ
τοῦ σκύλου κρέας καὶ ἡ ἄλλη ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος
ἔδαγκασε δυνατά τὴν οὐράν τοῦ σκύλου. Ο σκύλος
ἐστραφάρι ἀμέσως γανγρίζων. Αἱ δύο κορῶναι ἀρτά-
σαν τὴν λείαν των καὶ ἐπέτεξαν καὶ ἀ τρεῖς μαζὶ
ἐπάνω εἰς ἔνα τούχον ὃπου ἔφαγαν τὸ κλοπιμαῖον
μὲ τὴν ἥσυχίαν των.

ΕΙΣ τὴν Ἀβυσσινίαν, διηγεῖται ὁ κ. "Πλγκ, εὐνοούμενος εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ αὐτοκράτορος Μενελίκ, ὃν πνωτισμὸς χρησιμεύει πρὸς ἀποκάλυψιν τῶν κακῶν τοῦ βασιλέως. Μικρὰ παιδιά, δέκα περίστου ἑπον, ἀποκαλύψενται λαμπάσσι, ὑπόβαλλονται εἰς τὸν πνωτισμὸν ἀντοβοηθοῦντα ἐπιτυχῶς τὸ ἔργον τῆς δικαιοσύνης. Τελειώτατος ἔνας ἐμπορητής εἰς τὰ περίχωρα τῆς Αἰδη-Αμπέμπας κατώρθωσε να διαφύγῃ τὴν καταδίκαιην τῆς ἀστυνομίας. Κατέφυγεν εἰς ἔνα λαμπάσσι, ὃ δποτε σύντοτισθεὶς διετάχθη ἐν ἀνέυρᾳ τὴν κατοικίαν τοῦ ἐνέχοντος. Το παιδί ὑπήκουε, ἐπέρασε ἔνα δρόμον, μεγάλη τούτου ἀγρούς καὶ ὑπέδειπε ἔνα ἐργαζόμενον τοῦ γεωγόν. 'Ο γεωργός συλληφθεὶς ὠμολόγησε τὴν πρᾶξιν.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Περιοδικό

Εις τὴν «**Revue des Deux Mondes**» ὁ Ιωάννης Δορνί μελετᾷ τὸν ἔξεχόντα χρακτῆρα τοῦ διετροφοῦ τοῦ Δ. Αννοντού. Οὐ συγγραφέες τῆς **Nouvelle Presse** Πόλεως εἰναι λυρικός ποιητής. Η τάσις αὐτήν εἶναι αἴσιάς καικαλύμμητή εἰς τὸν Επικοπόν καὶ Σαν καὶ Τό τεκνόν τῆς ἡδονῆς καὶ ξεχειλίζει εἰς Τὰς παρθένους κάνων βρόχων καὶ τὴν Φωνά. Αὐτὴ ἡ τάνις εἶναι ἡ αἰσια τῆς ἀποτυχίας τῶν δραμάτων τους Έσσωνή πρωτία, Οὐειρού, φωνητοποιητής διέπεινας, Φραγκίσκος ἡ ἐξ Αγιούριον. Ο δεσπότης ἔξεργεται ἀπαθής ἀπὸ την παρά-

στασιν τῶν δράμάτων ἀντῶν Καθένα ὁτεί τὰ εἶναι πάρεκκλησιον εἰς τὸ δόποιον λατρεύεται ὁ Δ' Ανούσιος. Εκείνο τὸ δόποιον ίδιως βλάπτει τὸ θεάτρον τοῦ Δ' Ανούσιου εἶναν οἱ ίδιοτεῖς τους ὡς λυρικοῦ ποιητοῦ. Μετά τὴν παράστασιν τῆς Τζοκόντας καν καθάριση αἰσθητικής αὐτῆς τῆς ἀναμμένως τοῦ λύρωμοῦ μὲτα πλαστικήν πραγματικότητα, τῶν πραγμάτων μὲτα σύμβολα. Εἰς τὴν πρώτην μάλιστα τῆς Τζοκόντας καν νας δεῖ ήγονός εἰς τούς συμβαίνειν. Εἰς τὰ διαλογικά αὖτε ποιήματα, τὰ ὅποια ὄνομάει δράματα, διόδιος ἀπάντησις τῶν ἔαυτον τοῦ. Εἶναι πάντοτε ἐπὶ σκηνῆς Αἴ γεωτιδες τον, ἀποκλειστικάς ἀφωτισμέναι εἰς τούς ποιητὴν τον, εἶναι ἔνας καθηρέπητης εἰς τὸ δροῦν ἐκείνος ἀντανακλᾶται.

σπουδαίων, πληρούμενών τῶν κενῶν καὶ μὴ ἐκπατρίζομένων τῶν παρουσιαζομένων πρὸς ὄγορὰν πολυτίμων νομισμάτων.

Ἐκδίδεται προσεχῶς εἰς τὸ Παρίσιον ἡ «Ιφιγένεια» τοῦ Ζάν Μωρέας.

Ο κ. Α. Μ. Άνδρεάδης ωμίλησε την παρελθούσαν έβδομάδα είς τὸν «Παρνασσόν» περὶ τοῦ λόρδου Σώλισβεριου καὶ τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος. Ο κ. Άνδρεάδης κατέχων κατό βάθος τοῦ θέματος παρέσχε εἰς τινᾶς ἀκροατάς του πλήρες ἐνδιαφέροντος: αὐτά γνωστομ.

Ἡ μεγάλη ιταλική ήθοσποιός Εὐλεονώρα Δουῆς ασθενεῖ βαρέως.

‘Ο «Τύπος» της

πότεδεκανέ τήν ἀνάγκην συγκλήσεως συνεδρίου ταῦ
ἔλλήνων δημοσιογράφων ὅπως τεθῇ φραγμός κατὰ τὴν
ἔλεεινῆς καταστάσεως τοῦ τάπου ἐν Ἑλλάδι. «Εἶναι τῷρις
ἀρκετὸς χρόνος, γράφει, σχεδὸν δεκαεπτά άφότου πλήρως
ἐπεκράτησης παραλύσια, καὶ τὸ ψεῦδος, ἡ ποκοβούνιλ
ἡ ἀνοσία, ἡ ἀμάρεια, ἡ ἐπιπολαιώδης, ἡ χυδαειτή
ὅλα ταῦτα καὶ ἄλλα ἀκόμη λυμαίνονται κυριολεκτή
καὶ τὰς στήλας τῆς δημοσιογραφίας. Αἱ ὑπάρχουσσες
εὐάριθμοι ἔξαιρεσις ἀπένταντι τῆς καθολικῆς συχέδω-
ταντῆς σητεδῶνος οὐδὲν δύνανται. Φρονούμενοι δῆμοι
διὰ τὸ πλεῖστον τοῦ ἀλλού τύπου ἀκούσιων παρεσύουμεν
εἰς τὸν βρόβορον, τὸ μὲν ἐξ εὐτελοὺς ἀνταγωνισμοῦ
τὸ δὲ καὶ ἔξι ἄλλων λόγων. Διὰ τοῦτο μετὰ καρδιᾶς θ
ἔβλεπον, νομίζομεν, καὶ οὗτοι μίαν προστάθμειαν πρὸς
ἀνόρθωσιν καὶ ἐξηγήσαντο». Τὸ «Συνέδριον τῶν Ἑλ-
λήνων Δημοσιογράφων» πρέπει κατὰ τὸν «Τύπον
να μελετήσῃ καὶ υποδείξῃ ἀνά καὶ ποιά νομοθετικά
πρόνοια δύναται νὰ ληφθῇ πρὸς περιστολήν το
κακοῦ καὶ τῆς καταχρήσεως τῆς συνταγματικῆς ἐλευ-
θερίας

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Διαλέξεις τῶν «Παναθηναίων»

· 15 Φεβρουαρίου.— Ο κ. Μ. Μαλακάσης, "Εμμετρο-
μικό πρόγραμμα της Εθνικής Κυριαρχίας του πύργου".

Ἡ κυρία Θεώνη Παπᾶ Ἀπαγγελία.

23 Φεβρουαρίου. — Ο. κ. Γεργόριος Ξενόπουλος διέμελήστη «Περὶ μαλλιασῶν».

Τὴν 31 Τανοναρίου ἡ ποιηγήσισσα Σοφία ἔτεκεν θυγάτριον. Ο Βασιλεὺς τὸ ὄνομασε Εἰρήνην.

Ο Ιεαλδς λόγιος και ορήτω κ. Πατεργόνστρο ώμη
λησ τήν παρελθούσαν ἐβδομάδα εἰς τὸν «Παρνασ-
σόν» περὶ τοῦ μεγάλου φιλέλληνος Μπόβιο. Ο' εἴ-
φρωδῆς ορήτω μὲ συγκίνησιν καὶ ἔνθουσασμὸν ἔξηρ-
τὸ ἔργον τοῦ φιλόσοφου, τοῦ καλλιτέχνου, τοῦ φιλέλλη-
ληνος, ζωγραφίζων οὕτω καὶ τὰ ιδικά του φιλέλλη-
νικά αἰσθήματα. Ο κ. Πατεργόνστρο ἔχειροκροτήθ-
ξιωρόστατα. Εἰς δευτέραν του διάλεξιν ώμησης πέρι
τῶν νέων σκέψεων εἰς τὴν φιλόλογίαν, τὰς τέχνας, τη-
κοινωνίαν.

Εις τὴν Βουλὴν θὰ ὑποβληθῇ νομόσχέδιον δύω
ἐπιτραπῆ η πώλησις τῶν ἐν τῷ Νομισματικῷ Μον-
σειφ Ἀθηνῶν σωρευθέντων πολλαπλῶν νομισμάτων
ἀχρηστῶν εἰς τὰς συλλογάς τοῦ Μουσείου, τὰ διοῖ
δύος πολούνομενα θ ἀποφέρουν κεφάλαιον ἐνδεικών
ἐκαπομνήσιουν. Μὲ τὸν τόκον τοῦ κεφαλαιού τούτου
θὰ ἡταρχή να πλούτεσται τὸ Μουσεῖον δι' ἀνοσοῶ-

Ἐξελέγη καθηγητής τῆς Παιδιατρικῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Αθηνῶν δ.κ. Χ. Μαλαυδόνιος.

Η Αγγλική άρχαιολογική Σχολή Αθηνῶν θὰ κάρη
ἀνασκαφές παρὰ τὴν Ἐφεσον τῆς Μικρᾶς Ασίας.

Τὸ δρᾶμα τοῦ "Ἄγγλου συγγραφέως Πίνερο «Ἡ δευτέρᾳ κηδίᾳ Τάξικερου» τὸ διότον ἐπάκμηθ τελευτών εἰς τὸ Παρίσιο, είχε μετριάν ὑποδοχήν, παρὰ τὴν σπανίαν ἐπιτυχίαν του εἰς τὸ Λονδίνον. Τούτο ἀποδίδεται εἰς τὴν ὁμοιότητα, ή διότια ὑπάρχει μετεξέν τοῦ δράματος τοῦ Πίνερο και μερικῶν γαλλικῶν ἔργων διόποια. «Ἡ τυχοδιώτρια», «Ἡ φωτιά τοῦ μοναστηρίου».

Την 30 Απριλίου 1904 ἀνοίγει ἡ διεύθυνσις ἐκθέσεων τοῦ ἄγιου Λουδοβίκου. Ο χώρος τῆς ἐκθέσεως είναι διπλάσιος τῆς τοῦ Σικάγου τοῦ 1893.

Ο Λαμπτουγέδος σχολαρεψ: "Όταν εἶναι ἔγχον ἀνυψώνη τὴν ψυχήν, μη ἡητῆς τίποτε ὅλλο εἶναι καλόν.

Εἰς τὴν Ιαπωνίαν ἡ μεγάλη μύτη ἀποτελεῖ στοιχεῖον καλλονῆς. Τὸ πρῶτον πράγμα ποῦ νῦν προσεξεῖ κανεὶς εἰς τὸ πρόσωπον, εἶναι ἡ μύτη.

Εἰς τὰς Συριακούσας ἔγιναν τὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς προτομῆς τοῦ Ἰταλού πολιτικοῦ καὶ δραματικοῦ συγγραφέως Φελίτσε Καβαλλότι. Τὸ ἔργον ἔξτελεσεν ὁ Εκτιώ Φερόδρομος.

Εἰς τὴν Μόσχαν βασιλεύει μέγιστος ἐνθουσιώδης διάτονος Ρωσσο—Ιαπωνικὸν πόλεμον. Κάθε βράδυ εἰς τὸ θέατρον κατὰ τὰ διαλείμματα παιζεται ἐπανειλημμένως ὁ ἔμπικος ὑμνος.

*Η Ρώμη πρόκειται νὰ ἔγειρη μνημεῖον εἰς τὸν Βίκτωρα Οὐγκῷ καὶ νὰ δώσῃ τὸ δυνομά του εἰς μίαν ἀπὸ τὰς μεγάλας δόδον της.

Εἰς τὴν Νέαν Υόρκην παίζεται ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Δεκεμβρίου ο Πάροιφαλ τον Βάγνερ. Ή ἐπιτυχία είνει μεγίστη, ἡ ἐκτέλεσις λέγεται πολὺ ἀνώτερα τῆς τῆς Μπαϊρόντ. Άλι εἰσπράξεις κατὰ τὴν 30 Ιανουαρίου ἐφιστασαν τὸ ἐκατομμύριον.

Ἐξεδόνη ὁ δεύτερος τόμος τῶν «Υμνων· τοῦ Δ'. Λυνοῦντοσι. Ή τέχνη τοῦ ποιητοῦ ἀνέρχεται τόσον ὑψηλά ὥστε ἡμέροις ἔνιοτε νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸν Πετρωχῆν. Μερικαὶ ἀδαι ὄφειρωμέναι εἰς τὰς πόλεις τῆς Ιταλίας είναι ἀμίμητοι. Εἰς μερικά μέρη ἐν τούτοις διατείνεται ἡ ἐπιτίθενταις.

NEA BIBLIA

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΑΘΗΝΩΝ κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας ἀπὸ τοῦ Ἰονοτινιανοῦ μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων κατακτήσεως ὑπὸ Φερδινάνδου Γεργογούβιον μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς γερμανικῆς μετὸ διορθώσεων καὶ προσθήκην ὑπὸ Σπυρίδωνος Π. Λάρηπρου τόμ. Α', τεῦχος δεύτερον—Βιβλιοθήκη Μαραθούρη 222.—Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1904.

Η ΕΝ ΕΛΛΑΣΙ ΖΑΚΧΑΡΟΠΟΙΙΑ ὑπόμνημα Σόλωνος καὶ Γεωργίου Χρηστάκη Ζωγράφου πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν ἀντροσώπων. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1904.

ΛΕΞΙΚΟΝ ΕΛΛΗΝΟΑΓΓΑΙΚΟΝ ἑπτὸ Ιωάννου Περιβάνογλου. Ἐκδοσις τρίτη. Ἐν Ἀθήναις, τύποις καὶ ἀναδόμασι Π. Δ. Σακελλαρίου 1904.

ΗΕΡΙ ΤΕΣ ΟΥΣΙΑΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΛΟΓΜΑΣΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ καὶ τῶν διαφόρων μορφῶν τῆς ἀναπτύξεως ἀντὸν ὑπὸ Ζήκου Ρώση. — Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς ἐπετηρίδος τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου.—Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1904.

ΑΥΟ ΑΡΘΡΑ ἐπὶ τοῦ προγράμματος τῆς κυβερνήσεως καὶ τῶν στρατιωτικῶν νομοσχεδίων. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1904.

ΤΟ ΒΡΕΦΟΣ πρωτικὸς ὄδηγὸς τῶν γονέων ὑπὸ Μ. Μελισσινοῦ Ιατροῦ.—Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὀφελίμων βιβλίων. — Ἀθῆναι 1904 τυπογραφεῖον Ρυφάνη—Παπαγεωργίου σχ. 16ον σελ. 80 δρ. 0.40.

ΤΙΤΑΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΑΙ Ἀλεξανδροῦ Θ. Φιλαδελφέως. Ἀθῆναι 1904 τυπογραφεῖον Ἀνέστη Κωνσταντίνιδου.

ΗΕΡΙ ΕΠΙΤΕΥΞΕΩΣ ΕΞΟΧΟΣ ΥΨΗΛΩΝ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΑΥΤΟΝ ὑπὸ Κον. Δ. Ζέγγελη—Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ «Ἄρχιμηδονς» 1903—Ἀθῆναι 1904 τυπογραφεῖον «Ἐστία Κ. Μαϊσεοῦ καὶ Ν. Καργαδούρη.

Η ΙΚΟΥΡΑΙΝΑ ΗΤΟΙ Η ΓΥΝΑΙΚΑ τοῦ στρατηγοῦ Γκούρα. Ιστορικὸν μυθιστόρημα ὑπὸ Εὐγενίας Ζωγράφου. Ἀθῆναι 1904 τυπογραφεῖον Α. Ζ. Διαλησμᾶ, σχ. 8ον σελ. 718 δρ. 5.

ANATOLE FRANCE par Roger le Brum. — Biographie précédée d'un portrait—frontispice illustré de divers dessins et d'un autographe suivi d'opinions et d'une bibliographie. — Paris 1904 Bibliothèque Internationale d'édition, E. Sansot et Cie éditeurs, 9 Rue des Beaux Arts.

AL TRAGHETTO DELL' ADDA versi di G. F. Damiani (dalla Nucova Anthologia 1904).

Ἄγγελοντας:

ΠΡΟΟΔΟΣ ἡμερήσιον φύλλον δι' ὅλας τὰς κοινωνίας τάξεις Κωνσταντινούπολις διευθυντῆς Κ. Π. Σπανόδης. Συνδρομὴ ἔξωτερικοῦ φρ. χρ. 50.

